ИШЕНАЛЫ АРАБАЕВ АТЫНДАГЫ КЫРГЫЗ МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИ

Педагогика кафедрасы

«ПЕДАГОГИКА»

ДИСЦИПЛИНАСЫ БОЮНЧА ТИПТҮҮ ПРОГРАММА

(өзгөртүүлөрдү киргизүү менен)

Бишкек - 2022

УДК 37.0
ББК 74.0
П 24

Түзүүчүлөр:
А.Т. Калдыбаева, М.М. Эсенгулова, Э.А. Турсунова, О.А. Сманбаев, С.Н. Пак

Рецензенттер:
Э.Т. Токсомбаева – пед. илим. канд., доцент
А.С. Раимкулова – пед. илим. доктору, профессор

П 24 Педагогика: типтүү программа / түз. А.Т. Калдыбаева ж.б. - Б.: 2023. - 80 б.

ISBN 978-9967-9435-3-7

И.Арабаев атындагы КМУнун Окумуштуулар Кеңеши тарабынан басып чыгарууга сунушталган (2022-жылдын 3-мартындагы №5-протоколу).

Ыраазычылык билдирүү

«Педагогика» дисциплинасы боюнча Типтүү программаны апробациялоого, талкуулоого, жакшыртууга катышкан кафедра мүчөлөрүнө (п.и.д., профессор Т.В.Панкова, п.и.д., профессор А.Ж. Муратов, п.и.к., доцент Е.Ш. Нусубалиева, п.и.к., доцент С.Э. Иманкулова, п.и.к., доцент Ж. А. Бузурманкулова ж.б.) ыраазычылык билдиребиз.

УДК 37.0
ББК 74.0

ISBN 978-9967-9435-3-7

МАЗМУНУ

Түшүндүрмө кат……………………………………………………………………………………….4
«Педагогика» дисциплинасын окуп-үйрөнүүдөн күтүлүүчү натыйжалар……………………..9
«Педагогика» дисциплинасы боюнча тематикалык пландаштыруу……………………………12
Педагогикалык кесипке киришүү……………………………………………………………………12
Педагогикалык чеберчилик жана мугалимдин кеп маданияты (педагогикалык адистиктер үчүн)…………………………………………………………………………………………………….18
Педагогикалык теориялар, системалар, технологиялар……………………………………….25
Билим берүү системасын башкаруунун негиздери……………………………………………..33
Билим берүүнүн жана педагогикалык ойлордун тарыхы………………………………………40
Билим берүүнүн жана педагогикалык ойлордун тарыхы (улантылышы)……………………46
Жалпы педагогика (педагогикалык эмес адистиктер үчүн)……………………………………53
Педагогикалык теориялар, системалар, технологиялар (педагогикалык эмес адистиктер үчүн)………………………………………………………………………………………………….. 60
Башталгыч билим берүүнүн педагогикасы …………………………………………………….68
Мектепте окутуунун жана тарбиялоонун теориясы……………………………………………73

ТҮШҮНДҮРМӨ КАТ

«Педагогика» дисциплинасы жогорку кесиптик билим берүүнүн Мамлекеттик стандартынын мамлекеттик компонентине киргизилген жана келечектеги мугалимдерди даярдоо үчүн жалпы кесиптик сабактардын циклына камтылган. Сунушталып жаткан типтүү программанын мазмуну педагогикалык адистиктер боюнча Мамлекеттик билим берүү стандарттарына, ошондой эле реалдуу билим берүүчүлүк процессте иштелген окуу пландарына дагы багыт алган. Ошону менен бирге «Педагогика» дисциплинасынын салттуу мазмуну педагогиканын заманбап теориясы жана практикасынын актуалдуу маселелерине ылайыктуу жаңыланган.

Дисциплинанын негизги максаты болуп педагогикалык тажрыйбаны жана билим берүүчүлүк процесстин маңыздуу мүнөздөмөлөрүн аңдап-түшүнүүнүн негизинде адистин кесиптик комптенттүүлүгүн жана өздүк педагогикалык позициясын калыптандыруу болуп эсептелинет.

Коюлган максаттарга жетишүү үчүн төмөнкү милдеттер аныкталган. Студенттер:

- ✓ билим берүүчүлүк процессинин жана заманбап педагогикалык технологиялардын маңызы жөнүндө илимий түшүнүктөрүн калыптандырышат;
- ✓ инсандын кесиптик маанилүү сапаттарын жана педагогикалык жөндөмдүүлүктөрүн (демилгелүүлүк, өз алдынчалуулук, чыгармачыл сапаттар, коомдо ийгиликтүү социалдаштырууга жөндөмдүүлүк, кесиптик мобилдүүлүк) өнүктүрүшөт;
- ✓ билим берүү процессин ишке ашыруу билгичтиктерин жана көндүмдөрүн калыптандырышат жана өздүк педагогикалык ишмердүүлүктүн (практикалык, башкаруучулук, долбоордук, изилдөөчүлүк) ар түрдүү түрлөрүн аткарууга даяр болушат.

«Педагогика» дисциплинасынын түзүлүш логикасы төрт семестрди, б.а. так убакыттык алкакта окутулуусун камтыйт, ушуга байланыштуу дисциплинанын мазмуну төрт бөлүмгө бөлүнгөн. Биринчи семестрде «Педагогикалык кесипке киришүү», ал эми экинчи семестрде «Педагогикалык теориялар, системалар, технологиялар» бөлүмү сунушталат. Бул бөлүмдөрдүн мазмуну студенттерге келечектеги педагогикалык практикага ийгиликтүү даярдануусуна мүмкүнчүлүк түзөт. Андан соң үчүнчү семестрде студенттер «Билим берүүнү башкаруунун негиздери» бөлүмүн өздөштүрүшөт. «Педагогика» дисциплинасы «Билим берүүнүн жана педагогикалык ойлордун тарыхы» бөлүмүн окутуу менен аяктайт. Ошондой эле биринчи жана экинчи семестрде педагогикалык эмес адистиктерде окуган студенттер вариативдик бөлүмдү тандашат. Вариативдик программа үчүн «Жалпы педагогика» жана «Педагогикалык теориялар, системалар жана технологиялар» бөлүмдөрү сунушталат.

«Педагогика» дисциплинасы боюнча билим берүүнүн мазмунунун ушундай түзүлүшү педагогикалык университеттерде ишке ашуусу мүмкүн.

«Педагогика» интеграцияланган дисциплинасынын негизги мазмундук бөлүмдөрү өз ара байланышта болуп, төмөнкүдөй логикалык ырааттуулукта сунушталат:

1. **«Педагогикалык кесипке киришүү»** бөлүмү педагогдун кесиптик ишмердүүлүгүнүн өзгөчөлүгүнүн алгачкы өздөштүрүүсүн камсыз кылат, студенттердин педагогикалык билимдерге кызыгуусун калыптандыруу, келечектеги кесиптик ишмердүүлүккө баалуулук мамилени тарбиялоо жана жалпы окуу жана коммуникативдик билгичтиктерди өркүндөтүү үчүн шарттарды түзөт.

2. **«Педагогикалык теориялар, системалар, технологиялар»** бөлүмү студенттерди педагогикалык теориялар менен тааныштырат, окутуу, тарбиялоо, өнүктүрүү системаларынын маңызын жана анын мазмунун түшүнүүгө түрткү болот, ылайыктуу методдорду колдонуу жана оптималдуу формаларын тандоо билгичтиктерин калыптандырат, практикада окутуунун жана тарбиялоонун заманбап технологияларын кантип колдонуу керектигин ачыктайт, студенттердин коммуникативдик, уюштуруучулук, чыгармачыл компетенттүүлүктөрүн өнүктүрүүгө багыт алат.
3. **«Билим берүүнү башкаруунун негиздери»** бөлүмү келечектеги мугалимдин башкаруучулук маданиятын калыптандырууга багытталган. Студенттер тарабынан башкаруучулук ойлордун эволюциясы тууралуу билимдер системасын өздөштүрүүнү камсыз кылат. Ар түрдүү кырдаалдарда (окуу, турмуш-тиричилик ж.б.) башкаруучулук ишмердүүлүктү ишке ашыруу билгичтигин калыптандырууга жана өнүктүрүүгө түрткү болот, студенттерде ар түрдүү деңгээлдердеги билим берүү системасын башкаруунун теориялык, усулдук жана практикалык негиздерине кызыгууну өнүктүрүүгө демилгелейт.
4. **«Билим берүүнүн жана педагогикалык ойлордун тарыхы»** бөлүмү билим берүү тармагынын ретроспективасын түшүнүү үчүн байыркы замандан баштап биздин мезгилге чейин билим берүүнүн өнүгүүсүнүн башкы багыттарын, мурунку педагогикалык тажрыйбанын баалуулуктарын жана жетишкендиктерин үйрөнүүнү болжолдойт. Бул студенттерге тарыхый педагогикалык кубулуштар жана билим берүү тармагындагы заманбап саясат ортосундагы байланышты түшүнүүгө мүмкүнчүлүк берет.

1-таблица.

Бөлүмдөр боюнча «Педагогика» дисциплинасын окуп-үйрөнүүнүн иреттүүлүгү

1-курс, 1-семестр	1-курс, 2-семестр	2-курс, 3-семестр	2-курс, 4-семестр
Базалык бөлүм: Педагогикалык кесипке киришүү	**Базалык бөлүм:** Педагогикалык теориялар системалар жана технологиялар	**Базалык бөлүм:** Билим берүү системасын башкаруунун негиздери	**Базалык бөлүм:** Билим берүүнүн тарыхы жана педагогикалык ойлор
Вариативдик бөлүм: Педагогикалык адистиктер үчүн: Педагогикалык чеберчилик жана мугалимдин кеп маданияты			
Вариативдик бөлүм: Педагогикалык эмес адистиктер үчүн: Жалпы педагогика	**Вариативдик бөлүм: Педагогикалык эмес адистиктер үчүн:** Педагогикалык теориялар системалар жана технологиялар		

Вариативдик бөлүм: Педагогикалык эмес адистиктер үчүн: Жалпы педагогика	**Вариативдик бөлүм: Педагогикалык эмес адистиктер үчүн:** Педагогикалык теориялар системалар жана технологиялар		

Педагогикалык адистиктер үчүн «Педагогика» дисциплинасынын жалпы көлөмү 300 саат (2-таблицаны караңыз), алардын ичинен 150 саат аудиториялык сабакка жана 150 саат студенттердин өз алдынча ишине берилет. Аудиториялык жүктөмдүн көлөмү төмөнкүдөй бөлүнгөн: 80 саат-лекциялар, 70 саат-практикалык сабактар.

2-таблица.

Окуу планына ылайык «Педагогика» дисциплинасынын жалпы окуу жүктөмү (базалык бөлүм, 10 кредит, вариативдүү бөлүм 6 кредит) педагогикалык адистиктер үчүн

№	Семестр	Аталышы	Кредит	Лекция	Практикалык сабак	Лекциялык жана практикалык сабактардын бардыгы	Өз алдынча иш	Отчеттуулук
1	I	**Педагогика:** Педагогикалык чеберчилик жана мугалимдин кеп маданияты	2	16	14	30	30	экзамен
2	I	**Педагогика:** Педагогикалык кесипке киришүү (1-бөлүм)	2	16	14	30	30	аттестация
3	II	**Педагогика:** Педагогикалык теориялар, системалар, технологиялар (2-бөлүм)	2	16	14	30	30	экзамен
4	III	**Педагогика:** Билим берүү системасын башкаруунун негиздери (3-бөлүм)	2	16	14	30	30	аттестация
5	IV	**Педагогика:** Билим берүүнүн жана педагогикалык ойлордун тарыхы (4-бөлүм)	4	32	28	60	60	экзамен
Бардыгы:			12	96	84	180	180	
Жалпы:								**360**

3-таблица.

Окуу планына ылайык «Педагогика» дисциплинасынын жалпы окуу жүктөмү (вариативдик бөлүк, 6 кредит)

№	Семестр	Аталышы	Кредит	Лекция	Практикалык сабак	Лекциялык жана практикалык сабактардын бардыгы	Өз алдынча иш	Отчеттуулук
1	I	**Педагогика:** Жалпы педагогика	2	16	14	30	30	экзамен
2	I, II	**Педагогика:** Жалпы педагогика	4	32	28	60	60	аттестация (1-семестр) экзамен (2-семестр)
Бардыгы:			6	48	42	90	90	
Жалпы:								**180**

Эскертүү: Окуу планы боюнча, Педагогика дисциплинасы айрым адистиктерде вариативдик бөлүктө 2 кредит – 1 курс, 1 семестр, айрым адистиктер боюнча 4 кредитте – 1 курс, 1,2 семестр.

4-таблица.

«Педагогика» дисциплинасын кошумча адистиги менен адистиктер үчүн бөлүмдөр боюнча окуп-үйрөнүүнүн ырааттуулугу

1 курс, 1 семестр	1 курс, 2 семестр	2 курс, 3 семестр	2 курс, 4 семестр
Тандоо курсу: Мектепте окутуунун жана тарбиялоонун теориясы	**Педагогика:** Педагогикалык кесипке киришүү	**Педагогика:** Билим берүү системасын башкаруунун негиздери	**Педагогика:** Билим берүүнүн жана педагогикалык ойлордун тарыхы

5-таблица.

Кошумча адистиги бар педагогикалык адистиктер үчүн окуу планына ылайык «Педагогика» дисциплинасы боюнча окуу жүктөмүнүн көлөмү (базалык бөлүк 6 кредит, вариативдик бөлүк 2 кредит)

№	Семестр	Аталышы	Кредит	Лекция	Практикалык сабак	Лекциялык жана практикалык сабактардын бардыгы	Өз алдынча иш	Отчеттуулук
1	I	**Тандоо курсу:** Мектепте окутуунун жана тарбиялоонун теориясы	2	16	14	30	30	экзамен
2	II	**Педагогика:** Педагогикалык кесипке киришүү	2	16	14	30	30	аттестация
3	III	**Педагогика:** Билим берүү системасын башкаруунун негиздери	2	16	14	30	30	экзамен
4	IV	**Педагогика:** Билим берүүнүн жана педагогикалык ойлордун тарыхы	2	16	14	30	30	экзамен
Бардыгы:			8	64	56	120	120	
Жалпы:								**240**

«ПЕДАГОГИКА» ДИСЦИПЛИНАСЫН ОКУП-ҮЙРӨНҮҮДӨН КҮТҮЛҮҮЧҮ НАТЫЙЖАЛАР

Студент билүүгө тийиш:

- ✓ гуманитардык билим системасында педагогиканын ордун, ролун жана маанисин;
- ✓ гуманитардык билимдин маанилүү тармагы катары педагогикалык илимдин пайда болуу тарыхын жана өнүгүүсүн;
- ✓ педагогикалык изилдөөнү өткөрүүнүн негизги теориялык-методологиялык жана этикалык принциптерин;
- ✓ педагогикалык процесстин моделин, түзүлүшүн, өзгөчөлүгүн;
- ✓ педагогикалык теориялардын окутуу-тарбиялоо процессин жакшыртууга тийгизген таасирин;
- ✓ педагогикалык системалардын жана педагогикалык технологиялардын конструктивдүү өзгөчөлөнгөн түзүлүш принциптерин;
- ✓ окутуу жана тарбиялоо методдорунун классификациясын жана аларды пайдаланууда заманбап багыттарды;
- ✓ педагогикалык чеберчиликтин өзгөчөлүктөрүн, негизги компоненттерин, өнүгүү багыттарын, тенденцияларын;
- ✓ билим берүү уюмдарын башкаруунун негиздерин.

Студент төмөнкү билгичтик жана көндүмдөрүн калыптандырууга тийиш:

- ✓ педагогикалык ишмердүүлүктү ишке ашыруу үчүн керектүү кесиптик ой жүгүртүү;
- ✓ билим берүү процессин этикалык принциптерди сактоо менен уюштуруу;
- ✓ педагогикалык адабияттар менен өз алдынча иштөө, маалыматтарды кайра иштеп чыгуу, талдоо;
- ✓ инсандын жеке өзгөчөлүктөрүн жана психикалык-физиологиялык мүмкүнчүлүктөрүн эске алуу менен, педагогикалык шарттарды түзүү менен, ишмердүүлүктү жүргүзө алуу;
- ✓ педагогикалык практикадагы татаал учурларда оперативдүү багыт алуу жана актуалдуу милдеттерди натыйжалуу чечүү;
- ✓ эл аралык практикада кабыл алынган, кесиптик-этикалык нормаларды өзүнүн педагогикалык ишмердүүлүгүндө сактоо;
- ✓ коюлган максаттарга ылайык жана педагогикалык талаптарды канааттандырган окутуу жана тарбиялоо методдорун тандоо;
- ✓ инсандын өнүгүү максатына жана окутуу жана тарбиялоо көйгөйлөрүнө ылайык педагогикалык ишмердүүлүктүн максатын так жана кыска жазуу;
- ✓ өсүп келе жаткан жаш муундардын билим берүү жана тарбиялоо максаттар жана милдеттерине жооп берүүчү педагогикалык корутундуну калыптандыруу, жыйынтыгын баяндоо;
- ✓ билим берүү процессиндеги кубулуштарды системалуу талдоону ишке ашыруу.

550700 Педагогика адистиги боюнча ООПтун максаттарына жана Жогорку кесиптик билим берүүнүн Мамлекеттик билим берүү стандартынын 3.4. жана 3.8-пункттарында көрсөтүлгөн кесиптик ишмердүүлүктүн милдеттерине ылайык, «бакалавр» академиялык даражасын ыйгаруу менен бүтүрүүчү төмөнкү компетенцияларга ээ болууга тийиш:

А) Универсалдуу:

✓ **жалпы илимий (ИК):**

ЖИ–1. Курчап турган дүйнө жөнүндө илимий билимдерди сын көз менен баалоого жана пайдаланууга, жашоонун, маданияттын баалуулуктарына багыт алууга жана активдүү жарандык позицияны ээлей алууга, адамдарга сый-урмат жана толеранттуулукту көрсөтө алууга жөндөмдүү.

✓ **инструменталдык (ИК):**

Ик-1. Ишмердүүлүк жана окутуу жаатында мамлекеттик, расмий жана чет тилдердин биринде иштиктүү баарлашууну жүргүзө алууга жөндөмдүү.

Ик-2. Ишмердүүлүк жана окутуу тармагында татаал көйгөйлөрдү чечүү үчүн маалыматтык технологияларды пайдалануу менен жаңы билимдерди алууга жана колдонууга жөндөмдүү.

Ик-3. Кесиптик ишмердүүлүктө ишкердик билимдерин жана көндүмдөрүн пайдалана алууга жөндөмдүү.

✓ **социалдык-инсандык жана жалпы маданий (СИЖМК):**

Сижмк-1. Жеке адамдардын же топтордун кесиптик ишмердүүлүгүндө максаттарга жетишүүнү камсыз кылууга жөндөмдүү.

Б) Кесиптик (кк):

✓ кесиптик маселелерди чечүү үчүн психологиялык-педагогикалык компетенцияларды колдонууга даяр жана педагогикалык изилдөөлөрдүн натыйжаларын кесиптик ишмердүүлүктө пайдаланууга жөндөмдүү (КК-1).

✓ методикалык көйгөйлөрдү (моделдер, методдор, технологиялар жана окутуу ыкмалары) чечүү ыкмаларына ээ жана окутуунун сапатын баалоо технологияларын колдонууга жөндөмдүү (ПК-2);

✓ туруктуу өнүгүү үчүн (сергек жашоо образы, жаратылышты сактоо жана жаратылыш ресурстарын сарамжалдуу пайдалануу, энергиянын натыйжалуулугу, маданий көп түрдүүлүк, гендердик, инклюзия ж.б.у.с.) Инсанга багытталган билим берүүнүн принциптерине ылайык билим берүү процессинин оптималдуу педагогикалык шарттарын түзүүгө жөндөмдүү (ПК-3);

✓ окуучуларды социалдаштыруунун методдоруна жана ыкмаларына ээ жана окуучулардын жеке өзүн-өзү аныктоо үчүн шарт түзүүгө жөндөмдүү (ПК-4);

✓ билим берүү программаларын өз алдынча тандап алууну билет, алар үчүн дидактикалык материалдарды тандап алат жана аларды педагогикалык рефлексиянын негизинде окуу процессинде ылайыкташтыргандан кийин пайдаланууну билет (ПК-5);

✓ окуу планына ылайык жана программанын темаларынын, бөлүмдөрүнүн өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен предмет (предметтер) боюнча окуу сабактарын пландаштырууга жөндөмдүү (ПК-6);

✓ кесиптик ой жүгүртүүнүн (рефлексия) негизинде өздүк өнүгүү боюнча милдеттерди коюуну билет (ПК-7);

✓ башталгыч мектепте билим берүү процессин уюштуруунун жана ишке ашыруунун заманбап методикаларын жана технологияларын колдонууга жөндөмдүү (ПК-8);

- ✓ окуучулардын ар кандай тармактардагы өнүгүү деңгээлин (акыл-эс, социалдык, адеп-ахлактык ж.б.) диагностикалай алат жана ошого жараша ар кандай терс таасирлерди (зордук-зомбулук, баңги заттарды жана алкоголдук ичимдиктерди пайдалануу ж.б.) алдын алуу боюнча профилактикалык иштерди жүргүзө алат (ПК-9);
- ✓ жаңы долбоорлорду, иш пландарды түзүүдө окуучулар менен кызматташууга жөндөмдүү (ПК-10).

«ПЕДАГОГИКА» КУРСУ БОЮНЧА ТЕМАТИКАЛЫК ПЛАНДАШТЫРУУ

БАЗАЛЫК БӨЛҮМ:

ПЕДАГОГИКАЛЫК КЕСИПКЕ КИРИШҮҮ

(2 кредит: 1 курс, 1 семестр)[1]

№	Лекция	Сааттар	Практикалык сабактар	Сааттар
1.	Киришүү. «Педагогикалык кесипке киришүү» бөлүмүнүн максаты, милдеттери жана күтүлүүчү натыйжалар	2 саат	Инсандын кесиптик өзүн-өзү аныктоосу. Кесип тандоо проблемасына негизги мамилелер	2 саат
2.	Педагогдук кесиптин жалпы мүнөздөмөсү	2 саат	Педагогикалык кесипти тандоонун мотивдери	2 саат
3.	Педагогикалык ишмердүүлүктүн өзгөчөлүгү жана түзүлүшү	2 саат	Чет өлкөлөрдө келечектеги кесипти тандоого даярдоо. (Англия, Франция, Германия)	2 саат
4.	Педагогикалык кесиптин профессиограммасы	2 саат	Азыркы этапта педагогикалык ишмердүүлүктүн өзгөчөлүктөрү жана түзүлүшү	2 саат
5.	Педагогикалык жөндөмдүүлүктөр	2 саат	Профессиограмма. Профессиограмманын түрлөрү	2 саат
6.	Мугалимдин маанилүү кесиптик, инсандык сапаттары. Мугалимдин компетенциялары	2 саат	Мугалимдин маанилүү кесиптик, инсандык сапаттары. Мугалимдин компетенциялары	2 саат
7.	Мугалимдин новаторлук ишмердүүлүгү жана педагогикалык чыгармачылык	2 саат	Өзүн-өзү таануу Өзүнө-өзү баа берүү	2 саат
8.	Өзүн-өзү тарбиялоо мугалимдин кесипкөйлүк өнүгүүсүнүн шарты катары	2 саат		
	Бардыгы:	**16 саат**		**14 саат**

1. «Педагогикалык кесипке киришүү» бөлүмү боюнча студенттердин өз алдынча иштерине материалдар жана тапшырмалар бул курстун окуу-методикалык комплексинде (ОУК) берилген.

БӨЛҮМДҮН МАЗМУНУ

1. **Киришүү. «Педагогикалык кесипке киришүү» бөлүмүнүн максаты, милдеттери жана күтүлүүчү натыйжалар (2 саат).**

Киришүү. Бөлүмдүн максаты, милдеттери, күтүлүүчү натыйжалары. Азыркы учурдагы мугалимдин ролу жана орду, укуктары жана милдеттери. Мугалим коомдун маданиятын алып жүрүүчү катары.

Педагогикалык ишмердүүлүктүн эң маанилүү баалуулук мүнөздөмөлөрү. Инсандын кесиптик өзүн-өзү аныктоосу. Кесип тандоо проблемасына негизги мамилелер. Мыйзамдык документтер.

Негизги түшүнүктөр: кесипке киришүү, педагогикалык кесиптин коомдогу ролу, социалдык макам, өзүн-өзү аныктоо, негизги мыйзамдар: «Мугалимдин статусу жөнүндө» Мыйзам, «Билим берүү жөнүндө» Мыйзам.

2. **Педагогдук кесиптин жалпы мүнөздөмөсү (2 саат).**

Кесиптик багыт берүүнүн методологиялык жана теориялык негиздери. Кесип жана адистик жөнүндө түшүнүк. Кесиптердин негизги типологиясы.

Педагогикалык кесипти тандоонун мотивдери: кесипти тандоодогу мотив, ички жана тышкы мотив, мугалимдин кесиптик өнүгүүсүнүн деңгээлиндеги мотивдин ролу, мугалимдик кесипти тандоо контекстинде А. Маслоунун муктаждыктар иерархиясы. Чет өлкөлөрдө (Англия, Франция, Германия ж.б.) келечектеги кесипти тандоого даярдоо.

Негизги түшүнүктөр: мотив, мотивация, ички жана тышкы мотивдер, муктаждыктар иерархиясы, квалификация.

3. **Заманбап учурда педагогикалык ишмердүүлүктүн өзгөчөлүгү жана түзүлүшү (2 саат).**

Педагогикалык ишмердүүлүктүн өзгөчөлүгү жана түзүлүшү. Педагогикалык ишмердүүлүктүн түзүлүшү, кээ бир түрлөрүнүн маңызы: диагностикалык, болжолдоонуучу-багыт алуучу, конструктивдик-долбоорлоочу, уюштуруучулук, маалыматтык-түшүндүрүүчүлүк, коммуникативдик-демилгелүүлүк, аналитикалык-баалоочулук, изилдөөчүлүк-чыгармачылык.

Педагогикалык багыттар: авторитардык жана гуманисттик. Авторитардык багыт. Авторитардык багыттын негизги принциптери. Авторитардык багыттагы окутуу системалары. Авторитардык багыттагы мугалим. Гуманисттик багыт. Гуманисттик багыттын негизги принциптери. Гуманисттик багыттагы окутуу системалары. Гуманисттик багыттагы мугалим. Мугалимдик кесипке багыт берүү боюнча кеңеш берүү: абитуриенттин жеке жол картасын түзүү.

Негизги түшүнүктөр: педагогикалык ишмердүүлүк, диагностика, долбоорлоо, маалыматтык чөйрө, демилгелөө, талдоо, баалоо, педагогикалык багыттар, авторитардык жана гуманисттик багыт, принциптери, диалог, монолог, полилог, консультация, кесипке багыт берүү, жол картасы.

4. **Педагогикалык кесиптин профессиограммасы (2 саат).**

Педагогикалык функция, анын маңызы. Мугалимдин негизги кесиптик функциясы. Ишмердүүлүктүн ар түрдүү баскычтарында мугалимдин кесиптик функциялары. Педагогикалык жөндөмдүүлүктөр.

Профессиограмма. Профессиограмманын түрлөрү. Педагогикалык кесиптин профессиограммасы. Педагогикалык кесиптин профессиограммасынын беш блоку: психологиялык-педагогикалык билгичтик; кесиптик-инсандык сапаттар; методикалык билгичтиктер; коммуникативдик-уюштуруучулук билгичтиктер, изилдөөчү билгичтиктер. Педагогикалык жөндөмдүүлүк.

Негизги түшүнүктөр: мугалимдин квалификациялык мүнөздөмөсү, кесиптик билим, билгичтиктер жана көндүмдөр, жөндөмдүүлүктөр, психикалык-физиологиялык мүмкүнчүлүктөр, деңгээл, компетенттүүлүк, компетенциялар мугалимдин негизги кесиптик функциялары: конструктивдүү пландаштыруучу, коммуникативдик-окутуучу, уюштуруучулук, тарбия берүүчүлүк, изилдөөчүлүк, жөндөмдүүлүктөрдүн башкы топтору: уюштуруучулук, дидактикалык, перцептивдик, коммуникативдик, суггестивдик, изилдөөчүлүк, илимий таанып-билүүчүлүк.

5. Педагогикалык жөндөмдүүлүктөр (2 саат).

Педагогикалык жөндөмдүүлүктөр тууралуу түшүнүк. Педагогикалык жөндөмдүүлүктөрдүн компоненттери: инсандык, дидактикалык, уюштуруучулук-коммуникативдик. Педагогикалык жөндөмдүүлүктөрдүн классификациясы.

Мугалимдин кесиптик педагогикалык маданияты. Педагогикалык маданияттын өзгөчөлүгү.

Жагымдуу чөйрө түшүнүгү. Физикалык, психологиялык, академиялык чөйрө түшүнүктөрү. Педагогикалык коллективдеги моралдык психологиялык климатты түзүүдө мугалимдин ролу.

Негизги түшүнүктөр: педагогикалык жөндөмдүүлүк, маданият, педагогикалык жөндөмдүүлүктүн компоненттери, классификациясы, жагымдуу чөйрө, физикалык, психологиялык, академиялык чөйрө, моралдык психологиялык климат.

6. Мугалимдин маанилүү кесиптик, инсандык сапаттары жана компетенциялары (2 саат).

Мугалимдин кесиптик, инсандык сапаттары жана атайын кесиптик сапаттарынын айкалышы.

Компетенция түшүнүгү. Компетенттүүлүк түшүнүгү. Педагогикалык кесиптик компетенттүүлүктүн түзүлүшү. Педагогикалык кесипке теориялык, практикалык, психологиялык даярдыктар. Теориялык даярдык: аналитикалык, долбоорлоо, болжолдоо, рефлексия компетенциялары. Практикалык даярдык: уюштуруучулук, маалыматтуулук, перцептивдик, мобилизациялоо, педагогикалык пикир алышуу компетенциялары. Психологиялык даярдык: эмпатия компетенциясы, эмоционалдык интеллект.

Негизги түшүнүктөр: педагогикалык билим берүү, мугалимдин кесиптик, инсандык сапаттары, гармония, компетенция, компетенттүүлүк, теориялык, практикалык, психологиялык даярдык, эмпатия, эмоционалдык интеллект.

7. Мугалимдин новаторлук ишмердүүлүгү жана педагогикалык чыгармачылык (2 саат).

Новатор түшүнүгү. Новатор-мугалимдердин чыгармачыл лабораториялары. Келечектеги мугалимдин новаторлук ишмердүүлүккө даярдыгын калыптандыруу.

Педагогдун чыгармачылыгы жана анын өзгөчөлүктөрү. Педагогдун чыгармачылыгы анын ишмердүүлүгүнүн маңызы жана керектүү шарттары катары. Педагогикалык чыгармачылыктын өнүгүсүүнүн объективдүү жана субъективдүү шарттары. Чыгармачылыктын булактары.

Негизги түшүнүктөр: новатор, новаторлук, новатор-мугалим, новаторлук лаборатория, чыгармачылыктын булактары, баскычтар, деңгээлдер, педагогикалык чыгармачылык, объективдүү жана субъективдүү шарттар.

8. Өзүн-өзү тарбиялоо мугалимдин кесипкөйлүк өнүгүүсүнүн шарты катары (2 саат) .

Өзүн-өзү тарбиялоо. Өзүн-өзү тарбиялоонун максаты. Өзүн-өзү тарбиялоонун милдеттери жана мазмуну. Принциптери. Өзүн-өзү аңдап-түшүнүү. Өзүнө-өзү баа берүү. Өзүнө-өзү баа берүүнү жана кесиптик багытты калыптандыруу.

Мугалимдин кесипкөйлүк өзүн-өзү тарбиялоо процесси. Баскычтары: өзүн таануу, өзүн программалоо жана өзүнө таасир этүү. Өзүн-өзү тарбиялоо процессин демилгелеген ички жана тышкы факторлор. Ички факторлор: мотив, максат. Тышкы факторлор: педагогикалык коллектив, мектепти башкаруунун стили жана бош убакыт фактору.

Негизги түшүнүктөр: өзүн-өзү тарбиялоо, принциптер, баа берүү, аспекттер: таанып -билүүчүлүк жана эмоционалдык баскычтар, мотив, максат, башкаруу стили, бош убакыт фактору, кесиптик мобилдүүлүк.

СТУДЕНТТЕР ҮЧҮН ӨЗ АЛДЫНЧА ИШТЕРДИН ТЕМАТИКАСЫ

I. Мугалимдик кесиптин жалпы мүнөздөмөсү

- ✓ Кесип жана мугалимдин кесипкөйлүгү.
- ✓ Мугалимдик кесиптин өзгөчөлүктөрү.
- ✓ Инсандын кесиптик өзүн-өзү аныктоосу.
- ✓ Мугалимдин кесиптик педагогикалык маданияты.
- ✓ Педагогикалык кесипти тандоонун мотивдери.

II. Мугалимдин кесиптик ишмердүүлүгү жана инсандыгы

- ✓ Адамдык баалуулуктар – педагогикалык ишмердүүлүктүн негизи.
- ✓ Педагогикалык ишмердүүлүктүн маңызы.
- ✓ Педагогикалык ишмердүүлүктүн түзүлүшү.
- ✓ Педагогдун кадыр-баркы.
- ✓ Педагогикалык көз-караш (позиция).
- ✓ Педагогикалык калыстык.
- ✓ Стандарттык жана стандарттуу эмес педагогикалык маселелер.
- ✓ Заманбап маданияттагы мугалимдин образы.
- ✓ Мугалимдин «Мен-түшүнүгүн» калыптандыруу.
- ✓ Педагогикалык жөндөмдүүлүктөр.

III. Педагогдун жалпы жана кесиптик маданияты

- ✓ Педагогикалык эмгектин маданияты.
- ✓ Педагогикалык баарлашуу маданияты.
- ✓ Окуп-үйрөнүүгө болгон кызыгууну демилгелөө жана шыктандыруу.

- ✓ Тышкы жана ички мотивациянын катнашы.
- ✓ Педагогикалык коллективдеги моралдык психологиялык климатты түзүүдө мугалимдин ролу.

IV. Мамлекеттик билим берүү стандарты жана мугалимдин инсандыгына жана кесиптик компетенттүүлүгүнө талаптар

- ✓ Мугалимдин кесиптик компетенттүүлүгү.
- ✓ Педагогикалык билим жана педагогикалык ишке теориялык даярдыгы.
- ✓ Педагогикалык чеберчилик жана педагогикалык ишмердүүлүккө практикалык даярдык.
- ✓ Мугалимдин кесипкөйлүгүнө өзүн-өзү тарбиялоо процесси.

V. Мугалимдин кесиптик калыптануусу жана өнүгүүсү

- ✓ Заманбап билим берүү стратегиялары.
- ✓ Мугалимдин чыгармачылык өсүү маселелери.
- ✓ Мугалимдин чыгармачылыгы анын ишмердүүлүгүнүн керектүү шарты жана маңызы катары.
- ✓ Педагогикалык чыгармачылыкты өнүктүрүүнүн объективдүү жана субъективдүү шарттар.
- ✓ Педагогикалык карьера.
- ✓ Педагогдун кесиптик идеалы.

БӨЛҮМ БОЮНЧА СУНУШТАЛУУЧУ АДАБИЯТТАРДЫН ТИЗМЕСИ

1. Абдыкеримова М. А., Токсомбаева Э.Т. Педагогика. – Бишкек, 2013.
2. Азаров Ю.П. Искусство воспитания. – М., 1985.
3. Амонашвили Ш.А. Здравствуйте, дети! – М., 1989.
4. Бекбоев И.Б. Окуучу, мектеп, мугалим: улуттук педагогика илиминин контекстинде. – Бишкек, 2015.
5. Бекбоев И.Б. Инсанга багыттап окутуу технологиясынын теориялык жана практикалык маселелери. – Бишкек, 2003.
6. Ги Лефрансуа. Психология для учителя. – СПб, 2005.
7. Горюнова Т.А. Королева И.Ш. Путь к профессии учителя. – М., 1986.
8. Елканов С.Б. Профессиональное самовоспитание учителя. – М., 1986.
9. Загвязинский В.И. Педагогическое творчество учителей. – М., 1987.
10. Иванов К.А. Все начинается с учителя – М., 1983.
11. Кондратенков А.Е. Труд и талант учителя. – М., 1985.
12. Короленко В. История моего современника. – М.: Время, 2018. – 1184 с.
13. Макаренко А.С. Некоторые выводы из моего педагогического опыта // Собр. соч.– М., 1958. – Т. 6.
14. Мудрик А.В. Учитель: мастерство и вдохновение. – М., 1986.
15. Народный учитель / Сб. очерков. – М., 1981.
16. Педагогический поиск / Сост. И.Н. Баженова. – М., 1989.
17. Помяловский Н.Г. Очерки бурсы. – СПб, 1972. – 472 с.
18. Поташник М.М. Как развивать педагогическое творчество. – М., 1987.
19. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: Учебник для студентов пед. вузов. – Кн.1.– М., 1999.
20. Рувинский Л.И. Самовоспитание чувств, интеллекта, воли. – М., 1983.
21. Скульский Р.П. Учиться быть учителем. – М., 1986.
22. Сманбаев О.А., Аманова А.О. Педагогикалык кесипке киришүү. Бишкек, 2002.
23. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям // Избр. Педагогические сочинения. – М., 1979. – Т. 1.
24. Соловейчик С. Час ученичества. – М., 1989.
25. Тендряков Ф. Шестьдесят свечей (повести об учителе). – М., 1986.
26. Учитель в моей жизни. – М., 1987.
27. Учитель перед именем твоим… / Сост. Е.В. Селезнева. – М., 1985.
28. Шакуров Р.Х. Творческий рост педагога. – М. 1985.
29. Яковлев П. Первый ученик. – Ростов-на Дону, 1973.

ПЕДАГОГИКАЛЫК ЧЕБЕРЧИЛИК ЖАНА МУГАЛИМДИН КЕП МАДАНИЯТЫ

(ПЕДАГОГИКАЛЫК АДИСТИКТЕР ҮЧҮН)

(2 кредит: 1 курс, 1 семестр) [2]

№	Лекция	Сааттар	Практикалык сабактар	Сааттар
1.	Киришүү. «педагогикалык чеберчилик жана мугалимдин кеп маданияты» бөлүмүнүн максаты, милдеттери жана күтүлүүчү натыйжалары	2 саат	Билим берүүнүн парадигмасы: билим парадигмасы жана компетенттүүлүк парадигмасы, өзгөчөлөнгөн мүнөздөмөсү компетенттүүлүк парадигманын мугалимдин педагогикалык чеберчилигине таасири	2 саат
2.	Педагогикалык чеберчиликтин түзүлүшү жана компоненттери	2 саат	Педагогикалык чеберчиликтин түзүлүшү жана компоненттери	2 саат
3.	Педагогикалык теориялардын мугалимдин чеберчилигин жогорулатуудагы мааниси	2 саат	Мугалимдердин педагогикалык рефлексия көндүмдөрүн калыптандыруу маселеси	2 саат
4.	Мугалимдердин педагогикалык рефлексия көндүмдөрүн калыптандыруу маселеси	2 саат	Педагогикалык баарлашуу. Педагогикалык баарлашуунун стилдери жана түрлөрү	2 саат
5.	Педагогикалык баарлашуу. Педагогикалык баарлашуунун стилдери жана түрлөрү	2 саат	Мугалимдин кеп маданияты – педагогикалык чеберчиликтин шарты катары	2 саат
6.	Мугалимдин кеп маданияты – педагогикалык чеберчиликтин шарты катары	2 саат	Окуу-тарбиялоо процессин башкарууда мугалимдин чеберчилиги. Мугалимдин сабактагы чеберчилиги	2 саат
7.	Окуу-тарбиялоо процессин башкарууда мугалимдин чеберчилиги. Мугалимдин сабактагы чеберчилиги	2 саат	Окуу-тарбиялоо процессин башкарууда мугалимдин чеберчилиги. Тарбиялоо чеберчилиги	2 саат

2 «Педагогикалык чеберчилик жана мугалимдин кеп маданияты» бөлүмү боюнча студенттердин өз алдынча иштерине материалдар жана тапшырмалар бул курстун окуу-методикалык комплексинде (ОУК) берилген.

8.	Окуу-тарбиялоо процессин башкарууда мугалимдин чеберчилиги. Тарбиялоо чеберчилиги	2 саат		
	Бардыгы:	**16 саат**		**14 саат**

БӨЛҮМДҮН МАЗМУНУ

1. **Киришүү. «Педагогикалык чеберчилик жана мугалимдин кеп маданияты» бөлүмүнүн максаты, милдеттери жана күтүлүүчү натыйжалары (2 саат).**

Киришүү. Бөлүмдүн максаты, милдеттери, күтүлүүчү натыйжалары. Парадигма жөнүндө түшүнүк.

Билим берүүнүн парадигмасы: билимдик парадигмасы жана компетенттүүлүк парадигмасы өзгөчөлөнгөн мүнөздөмөсү. Парадигмалардын өзгөрүшүнүн мугалимдин педагогикалык чеберчилигине тийгизген таасири.

Компетенттүүлүк парадигмасынын мугалимдин педагогикалык чеберчилигине таасири.

Негизги түшүнүктөр: педагогикалык чеберчиликтин түзүлүшү, парадигма, билим парадигмасы, компетенттүүлүк парадигмасы, диалог парадигмасы.

2. **Педагогикалык чеберчиликтин түзүлүшү жана компоненттери (2 саат).**

Педагогикалык чеберчиликтин түзүлүшү. Негизги компоненттер: мугалимдин гуманисттик багыттуулугу; мугалимдин педагогикалык билими, педагогикалык жөндөмдүүлүктөрү, педагогикалык техникасы.

Кесиптик чөйрө педагогдун өнүгүүсү үчүн шарт катары. Мугалимдин кесиптик сапаттары. Кесиптик билим, билгичтиктердин системасы. Чыгармачылык. Жалпы жана педагогикалык маданияттын бийик деңгээли.

Негизги түшүнүктөр: чөйрө, педагогикалык маданият, гуманисттик багыт, эрудиция, чыгармачыл жана педагогикалык жөндөмдүүлүк, педагогикалык техника, педагогикалык интуиция, эмоцияны башкаруу.

3. **Педагогикалык теориялардын мугалимдин чеберчилигин жогорулатуудагы мааниси (2 саат).**

Бихевиоризм, конструктивизм, когнитивизм теориялары. Көп түрдүү интеллект теориясы.

Инсанга багытталган окутуу. «Жакынкы өнүгүү зонасы» (Л.С.Выготский) теориясы.

Негизги түшүнүктөр: бихевиоризм, конструктивизм, когнитивизм көп түрдүү интеллект, «жакынкы өнүгүү», инсанга багытталган окутуу.

4. **Мугалимдердин педагогикалык рефлексия көндүмдөрүн калыптандыруу маселеси (2 саат).**

Рефлексия жөнүндө түшүнүк. Өзүн-өзү талдоо, өзүн-өзү тарбиялоо, өзүн-өзү таануу.

Педагогикалык рефлексия көйгөйүнө педагогдордун көз караштары. Педагогдун кесиптик өнүгүүсү менен педагогикалык рефлексиянын байланышы.

Негизги түшүнүктөр: өзүн-өзү талдоо, өзүн-өзү тарбиялоо, өзүн-өзү таануу, рефлексия, педагогдун түшүнүүсү.

5. Педагогикалык баарлашуу. Педагогикалык баарлашуунун стилдери жана түрлөрү (2 саат).

Педагогикалык байланыштын маңызы жана мүнөзү. Педагогикалык баарлашуунун кесиптик позициялары жана стилдери. Кан-Калик боюнча педагогикалык баарлашуунун стилдери. Педагогикалык баарлашуунун мугалимдин кесиптик ишмердүүлүгүндөгү ролу.

Педагогикалык карым-катнаштын функциялары: маалыматтык, таанып-билүүчүлүк, өз ара түшүнүү. Педагогикалык баарлашуунун чыгармачылык мүнөздөмөсү.

Педагогикалык баарлашуу чеберчилиги. Педагогикалык баарлашуудагы вербалдык эмес тилдик каражаттар. Баарлашуудагы бузулуулар. Проксемика.

Негизги түшүнүктөр: педагогикалык баарлашуунун стилдери, вербалдык жана вербалдык эмес каражаттар, баарлашуу, педагогикалык баарлашуу, педагогикалык баарлашуунун функциялары: маалыматтык, таанып билүүчүлүк, өз ара түшүнүү, проксемика.

6. Мугалимдин кеп маданияты – педагогикалык чеберчиликтин шарты катары (2 саат).

Мугалимдин кеп маданиятынын компоненттери: фразалардын сабаттуу курулушу. Күнүмдүк жашоодогу сөздөрдү сабаттуу айтуу. Айтуунун жөнөкөйлүүлүгү жана ачыктыгы. Көркөмдүүлүгү (интонация жана тоналдуулук; кептин темпи, тынымдар; үндүн чыгуу динамикасы; сөз байлыгы; кептин образдуулугу, дикция).

Атайын терминологиянын туура пайдаланышы. Кептин түрлөрү: монолог, диалог, полилог. Кептин функциясы. «Коммуникативдик жүрүм-турум». Пикир алышуунун вербалдуу эмес ыкмаларынын жалпы мүнөздөмөсү. Педагогикалык ишмердүүлүктө вербалдуу эмес пикир алышуу маданияты.

Негизги түшүнүктөр: мугалимдин кеби, мугалимдин кеп маданияты, монолог, диалог, полилог, вербалдык жана вербалдык эмес пикир алышуу.

7. Окуу-тарбиялоо процессин башкарууда мугалимдин чеберчилиги. Мугалимдин сабактагы чеберчилиги (2 саат).

Пландаштыруу. Максат коюу. Билим берүүчүлүк, өнүктүрүүчүлүк, тарбиялык максаттар. Максат жана милдеттердин өзгөчөлүктөрү. Мугалимдин позициясынан максат коюу. Окуучунун позициясынан максат коюу. Айырмачылыктары, өзгөчөлүктөрү.

Суроо берүү көндүмү түшүнүгү. Б.Блумдун ой-жүгүртүү көндүмдөрүнүн деңгээлдери. Мугалимдин суроолору. Суроолордун түрлөрү. Суроолордун деңгээлдери. Тапшырмалар. Тапшырмалардын түрлөрү. Тапшырмалардын деңгээли.

Негизги түшүнүктөр: максат, милдеттер, күтүлүүчү натыйжалар, окуучунун позициясынан максат коюу, суроо. Ачык жана жабык суроолор, иерархия, таксономия, жогорку деңгээлдеги ой-жүгүртүүгө суроолор: түшүнүү, колдонуу, анализ, синтез, баалоо, чыгармачылык.

8. Окуу-тарбиялоо процессин башкарууда мугалимдин чеберчилиги. Тарбиялоо чеберчилиги (2 саат).

Мугалимдин ата-энелер менен иш алып баруусундагы мамилелешүү маданияты. Окуу-тарбиялоо процессин башкарууда стереотиптердин ролу. Стереотиптердин пайдасы жана зыяны. Стереотиптердин түрлөрү: милдеткер болуу, абсолюттук, категоризация, туура эмес себеп-натыйжа байланышы, ката аракеттер, этибар албоо. Педагогикалык кесиптеги стереотиптердин орду.

Биргелешкен аракеттерди уюштуруу жана өнүктүрүү. Тарбиялоо процессиндеги манипуляциянын мааниси. Педагогикалык манипуляция теориялары. Педагогикалык манипуляциянын түрлөрү. Педагогикалык процессте манипуляциянын пайдасы жана зыяны. Инсан аралык мамилелер жана окуп-үйрөнүүдөгү фасилитация.

Негизги түшүнүктөр: стереотиптер, педагогикалык кесип жана стереотиптер, мугалимдик стереотиптер, манипуляция, педагогикалык манипуляция теориялары, манипуляциянын формулалары, фасилитация.

СТУДЕНТТЕР ҮЧҮН ӨЗ АЛДЫНЧА ИШТЕРДИН ТЕМАТИКАСЫ

I. Педагогикалык ишмердүүлүктүн этика жана эстетикасы

- ✓ Педагогикалык этика жана анын милдеттери.
- ✓ Педагогикалык этиканын категориялары.
- ✓ Педагогикалык этика педагогдун айлана-чөйрөсүндөгү адамдар менен өз ара мамиле системасында: мугалим /окуучу; мугалим / ата-эне; мугалим / педагогикалык коллектив.
- ✓ Педагогикалык мораль.
- ✓ Педагогикалык такт.
- ✓ Педагогикалык эстетика.

II.Педагогикалык чыр-чатактын өзгөчөлүгү жана чечилиш жолдору

- ✓ Чыр-чатактар жөнүндө түшүнүк.
- ✓ Педагогикалык кырдаалдардын жана чыр-чатактардын түрлөрү.
- ✓ Педагогикалык чыр-чатактардын өзгөчөлүгү.
- ✓ Чыр-чатактардын себептери.
- ✓ Чыр-чатактар кырдаалында жүрүм-турум стили.
- ✓ Чыр-чатактардын педагогикалык талдоосу.

III. Педагогикалык техника – мугалимдин чеберчилигинин элементи катары

- ✓ Педагогикалык техника түшүнүгү жана ыкмалары.
- ✓ Педагогикалык техниканын компоненттери: өзүнүн жүрүм-турумун башкаруу билгичтиги; инсанга жана коллективге таасир этүү билгичтиги.
- ✓ Жаш педагогдун типтүү каталары.
- ✓ Педагогикалык техниканын принциптери: тандоо эркиндиги, ачыктык, ишмердүүлүк, кайтарым байланыш, идеалдуулук принциптери.

IV. Мугалимдин окуучуга коммуникативдик таасир этүүсүнүн жолдору

- ✓ Мугалимдин коммуникативдик жөндөмдүүлүгү, билгичтиги жана маданияты.
- ✓ Ынандыруу – педагогикалык таасир этүүнүн усулу катары.

V.Педагогикалык технологиялар жана мугалимдин чеберчилиги

- ✓ Педагогикалык технологиянын маңызы, педагогикалык технологияларды киргизүү.
- ✓ Окутуунун заманбап педагогикалык технологиялары: окутуунун коллективдик ыкмалары, инсанга багытталган билим берүүнүн технологиялары, оюн технологиялары, окутуунун активдүү усулдары, проблемалык окутуу, маалыматтык технологиялар, программалаштырылган окутуу, интеграцияланган окутуу, модулдук окутуу, долбоорлоо усулдары, таяныч схемаларды пайдалануу менен алдыга чыгып окутуу.

VI. Мугалимдин педагогикалык маданияты: мааниси, маңызы жана калыптануу жолдору

- ✓ Маданият жөнүндө түшүнүк. Педагогикалык маданият жалпы адамзаттык маданияттын бир бөлүгү катары.
- ✓ Мугалимдердин педагогикалык жана методикалык маданияты.
- ✓ Педагогикалык маданияттын негизги компоненттери: таанып-билүүчүлүк (когнитивдик), эмоционалдык-баалуулук, аракет, инсандык натыйжалуулук.
- ✓ Баалуулуктар. Баалуулуктардын калыптанышы.
- ✓ Ата-энелер, окуучулар менен мугалимдин мамиле маданияты.
- ✓ Мугалимдин инклюзивдик маданиятын калыптандыруунун жолдору.
- ✓ Үзгүлтүксүз билим берүү түшүнүгү, маңызы, принциптери.
- ✓ «Өмүр бою билим алуу» багыты.
- ✓ Насаатчылык, насаатчылык маданияты.
- ✓ Кесиптик жогорулатуу институттарынын мааниси. Мугалимдин кесиптик өнүгүүсү, негизги жолдору. Кыргыз Республикасындагы кесиптик өнүгүү программалары.

БӨЛҮМ БОЮНЧА СУНУШТАЛУУЧУ АДАБИЯТТАРДЫН ТИЗМЕСИ

1. Абдырахманов Т.А., Ногаев М.А. Азыркы билим берүүдөгү компетенттик мамиле. – Бишкек, 2013.
2. Асмолов А.Г., Ягодин Т.А. Образование как расширение возможностей развития личности // Вопросы психологии. – 1992. – № 1.
3. Аверьянов Л..Я. Почему люди задают вопросы? – М.: Социолог, 1993.
4. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры. – СПб, 1992.
5. Брунер Дж. Психология познания: за пределами непосредственной информации. – М., 1977.
6. Валькова И.П., Низовская И.А., Задорожная Н.П., Буйских Т.М. Как развивать критическое мышление. – Бишкек, 2005.
7. Гузеев В.В. Образовательная технология: от приема до философии. – М.: Сентябрь, 1996.
8. Глассер У. Школа без неудачников. – М.: Прогресс, 1992.
9. Давыдов В.В. Проблемы развивающего обучения. – М., 1986.
10. Дворяшина М.Д. Особенности интеллектуального развития студентов в процессе обучения // Человек и общество. – Л., 1979. – Вып. 13.
11. Дьюи Д. Психология и педагогика мышления. – М. – Лабиринт, 1999. – 15 с.
12. Загашев И. О. Заир-Бек С.И. Муштавинская И.В. Учим детей мыслить критически. – СПб, 2003.
13. Загашев И.С. «Уметь задавать вопросы» // Перемена. – 2001. – №6. – С. 8-13.
14. Кан-Калик В.А., Никандров Н.Д. Педагогическое творчество. – М., 1990.
15. Калдыбаева А.Т., Койлубаева Н.К., Бектуров Т.М. ж.б. Педагогикалык чеберчиликтин негиздери. – Бишкек, 2019. – 165 б.
16. Кларин М. Б. Педагогическая технология в учебном процессе. Анализ зарубежного опыта. – М.: Знание, 1989.
17. Чошанов М.А. Обзор таксономий учебных целей в педагогике США // Педагогика. – №4, 2000.
18. Ильенков Э. Школа должна учить мыслить // Наука и жизнь, 1972.
19. Ильин Е.Н. Искусство общения. – М.: Педагогика, 1982
20. Исаев И.Ф. Профессионально-педагогическая культура преподавателя / Учебное пособие для студентов вузов. – М., 2003.
21. Сластенин В. А. и др. Педагогика / Учебное пособие. – М., Школа-Пресс, 1998.
22. Стил Д, Мередис К, Темпл Ч. Сынчыл ойломдун өнүгүшүнө өбөлгө түзгөн методдор.– Бишкек, Сорос–Кыргызстан, 1997.
23. Петерс В.А. Педагогическая психология в вопросах и ответах / Учебное пособие.– М., 2006.
24. Основы педагогического мастерства / Под редакцией И.А. Зязюна. – М., Просвещение, 1989.
25. Формативное оценивание и личностно центрированное обучение. – Бишкек, 2006.
26. Фальк Б, Марголин Л. Как побудить задавать вопросы // Перемена. – 2005. – Том 6. – № 2.
27. Целуйко В.М. Психологические основы педагогического общения. – М: ВЛАДОС, 2007.

28. Халперн Д. Психология критического мышления. – СПб, 2000.

29. Эсенгулова М.М., Асекова Ж.Д.Сынчыл ой жүгүртүүнү өстүрүү үчүн окуу жана жазуу программасынын хрестоматиясы. – Бишкек: ОФЦИР, 2004.

30. Эсенгулова М.М. Асекова Ж.Д. Мүмкүнчүлүктөрдү кеңейтүү. – Бишкек, 2009.

ПЕДАГОГИКАЛЫК ТЕОРИЯЛАР, СИСТЕМАЛАР, ТЕХНОЛОГИЯЛАР

(2 кредит: 1 курс, 2 семестр)[3]

№	Лекция	Сааттар	Практика	Сааттар
1.	Киришүү. «Педагогикалык теориялар, системалар, технологиялар» бөлүмүнүн максаты, милдеттери жана күтүлүүчү натыйжалары	2 саат	Педагогиканын негизги категориялары: тарбиялоо, өнүгүү, окутуу, билим берүү, калыптандыруу	2 саат
2.	Педагогиканын негизги категориялары: тарбиялоо, өнүгүү, окутуу, билим берүү, калыптандыруу	2 саат	Өнүгүүнүн жалпы мыйзамченемдүүлүгү: индивид, адам, инсан түшүнүктөрү. Өнүгүүнүн ички жана тышкы шарттары, негизги факторлору	2 саат
3.	Өнүгүүнүн жалпы мыйзамченемдүүлүгү: индивид, адам, инсан түшүнүктөрү. Өнүгүүнүн ички жана тышкы шарттары, негизги факторлору	2 саат	Өнүгүүнүн өзгөчөлүктөрү: жаш курактык мезгилдерге бөлүнүшү, жалпы мыйзамченемдүүлүктөрү, өз алдынчалуулук өзгөчөлүктөрү	2 саат
4.	Өнүгүүнүн өзгөчөлүктөрү: жаш курактык мезгилдерге бөлүнүшү, жалпы мыйзамченемдүүлүктөрү, өз алдынчалуулуктун өзгөчөлүктөрү	2 саат	Билим берүү коомдук кубулуш, маданий баалуулук катары	2 саат
5.	Билим берүү коомдук кубулуш, маданий баалуулук катары	2 саат	Дидактиканын негиздери. Дидактикалык категориялар, теориялар жана системалар	2 саат
6.	Дидактиканын негиздери. Дидактикалык категориялар, теориялар жана системалар	2 саат	Окуучулардын жетишкендиктерин баалоо	2 саат
7.	Окуучулардын жетишкендиктерин баалоо	2 саат	Тарбиялоо социомаданияттык жана педагогикалык процесс катары. Тарбиялоо процессинде мектеп жана үй-бүлөнүн өз ара аракеттенүүсү	2 саат

3 «Педагогикалык теориялар, системалар, технологиялар» бөлүмү боюнча студенттердин өз алдынча иштерине материалдар жана тапшырмалар бул курстун окуу-методикалык комплексинде (ОУК) берилген.

8.	Тарбиялоо социомаданияттык жана педагогикалык процесс катары. Тарбиялоо процессинде мектеп жана үй-бүлөнүн өз ара аракеттенүүсү	2 саат		
	Бардыгы:	**16 саат**		**14 саат**

БӨЛҮМДҮН МАЗМУНУ

1. **Киришүү. «Педагогикалык теориялар, системалар, технологиялар» бөлүмүнүн максаты, милдеттери жана күтүлүүчү натыйжалары (2 саат).**

Киришүү. «Педагогикалык теориялар, системалар, технологиялар» бөлүмүнүн максаты, милдеттери, күтүлүүчү натыйжалары. Педагогика илиминин изилдөө предмети, милдети, объектиси, субъектиси. Педагогикалык теория, системалар, технологиялар жөнүндө түшүнүк.

Педагогикалык илим гуманитардык, антропологиялык билимдин тармагы. Педагогика илиминин пайда болушунун социалдык-экономикалык өбөлгөлөрү. Педагогика илиминин өнүгүүсү, адам жөнүндө илимдердин системасында педагогиканын орду, анын башка илимдер менен байланышы жана мааниси.

Негизги түшүнүктөр: педагогика, педагогикалык илиминин функциясы: теориялык, практикалык, божомолдоо, философия, антропология, анатомия, физиология, психология, медицина, искусство, педагогикалык теория, системалар, технологиялар.

2. **Педагогиканын негизги категориялары: тарбиялоо, өнүгүү, окутуу, билим берүү, калыптандыруу (2 саат).**

Тарбиялоо, өзүн-өзү тарбиялоо, кайра тарбиялоо. К.Д.Ушинский өзүн-өзү тарбиялоо жөнүндө. Өзүн-өзү тарбиялоонун түзүлүшү, уюштуруу формалары, усулдары. Тарбиялоо жана өзүн-өзү тарбиялоонун байланышы. Өзүн-өзү тарбиялоонун тышкы булактары.

Өнүгүү, эрте жашта өнүктүрүүнүн мааниси (изилдөөлөрдүн жыйынтыгы: Д.Хекман, Масару Ибука ж.б.) өнүгүүнүн тармактары, мектепке чейинки өнүгүүнүн стандарттары, инфантилизм, акселерация процесстери, Л.С.Выготский «Жакынкы өнүгүү зонасы» теориясы, студенттик курактагы өнүгүүнүн өзгөчөлүктөрү (А.Г. Асмолов, Б.Г. Ананьев, И.С.Кондун изилдөөлөрү).

Окутуу, окутуунун негиздери: билим, билгичтик, көндүм, компетенциялар. Метакөндүмдөр (жумшак көндүмдөр), метакомпетенциялар. Билим берүү, өз алдынча билим алуу. Практикага багытталган билим берүү. Калыптандыруу.

Негизги түшүнүктөр: тарбиялоо, өнүгүү, эрте өнүктүрүү, стандарттар, валидация, «Жакынкы өнүгүү зонасы», инфантилизм, акселерация, студенттик курактын «оптимумдары», окутуу, билим берүү, билим, билгичтик, көндүм, компетенция, парадигма, билим берүүнүн деңгээлдери, рейтинг, калыптандыруу, метакөндүмдөр (жумшак көндүмдөр), метакомпетенциялар.

3. **Өнүгүүнүн жалпы мыйзамченемдүүлүгү: индивид, адам, инсан түшүнүктөрү. Өнүгүүнүн ички жана тышкы шарттары, негизги факторлору (2 саат).**

Инсандын өнүгүү процесси. Индивид, адам, инсан түшүнүгү «Инсан» түшүнүгү (Э.Мамбетакунов, Т.Сияев). В.П.Тугаринов инсандын негизги касиеттери жөнүндө.

Сандык жана сапаттык өнүгүү. Адамдын биологиялык жана социалдык өнүгүүсү. Тукум куучулук жана өнүгүү. Ички жана тышкы шарттар. Ички шарттар: физиологиялык жана психикалык өнүгүү. Тышкы шарттар: чөйрөнүн таасири.

Инсандын калыптануу процессинин өзгөчөлүктөрү. Ички карама-каршылыктар. Инсандын психологиялык өзгөчөлүктөрү: тынымсыз өнүгүүчү аң-сезим, активдүүлүк, «мен» үлгүнүн болушу, багыттуулук, жөндөмдүүлүк, мүнөздүүлүк. Инсандын баалуулуктары.

Инсандын социализациясы. Айлана-чөйрөнү таанып-билүүдө инсандын калыптанышы. Үй-бүлө баланын инсандыгынын калыптануу жана өнүгүү фактору катары. Мектеп, класс, достор – баланын жакынкы чөйрөсүнүн борбору. Инсанды социалдаштыруудагы кыйынчылыктар.

Баланын негизги ишмердүүлүгү – оюн, эмгек, окуу. Күндүн режими — негизги ишмердүүлүктү аныктоонун ыкмасы катары. Активдүү жана пассивдүү ишмердүүлүк түшүнүгү. Инсандын активдүүлүгү жана демилгелүүлүгү – ишмердүүлүктүн негизи катары.

Баарлашуу түшүнүгү. Баарлашуунун формалары, түрлөрү.

Негизги түшүнүктөр: индивид, адам, инсан, инсандын өнүгүү процесси, өнүгүүнүн кыймылдаткыч күчтөрү, негизги касиеттер, карама-каршылыктар, баалуулуктар, баалуулуктардын калыптанышы, инфантилизм, «мен» үлгү, өнүгүү факторлору, тукум-куучулук, чөйрө, тарбия, ишмердүүлүк, баарлашуу: ишмердүүлүк, күндүн режими, активдүү, пассивдүү ишмердүүлүк, баарлашуу.

4. Өнүгүүнүн өзгөчөлүктөрү: жаш курактык мезгилдерге бөлүнүшү, жалпы мыйзамченемдүүлүктөрү, өз алдынчалуулук өзгөчөлүктөрү (2 саат).

Заманбап педагогикалык жаш курактык мезгилдерге бөлүнүшү. Мектеп балдарынын курактык өзгөчөлүктөрү. Өнүгүүнүн сензитивдүү мезгилдери.

Баланын курактык өнүгүүсүнүн мезгилдүүлүгү, ар түрдүү курактык топтогу балдардын өнүгүү өзгөчөлүктөрү.

Инфантилизм жана акселерация процесстери. Акселерация жана анын натыйжасы, акселерациянын негизги себептери. Ретродация (балдардын денелик өнүгүүсүнүн артта калышы). Өнүгүүнүн тең салмаксыздыгы. Инклюзивдик билим берүүнүн өзгөчөлүктөрү.

Жеке өзгөчөлүгүн эске алуу. Балдардын курактык жана жекече өзгөчөлүктөрү жана анын окутуу ишмердүүлүгүнүн жыйынтыгына тийгизген таасири.

Окуучулардын мотивациясында жеке жана курактык өзгөчөлүктөр. Окуу аракеттеринин натыйжасына жетишүүгө мотивациянын таасири. Өнүгүүнүн өз алдынчалуулугунун өзгөчөлүктөрү.

Мектеп окуучуларынын конкреттүү-образдуу, абстракттуу, логикалык, сынчыл, чыгармачыл ой жүгүртүүсүнүн өнүгүүсү.

Негизги түшүнүктөр: өнүгүүнүн курактык өзгөчөлүктөрү, акселерация, ретродация, инклюзивдик окутуу, сензитивдик мезгилдер, физиология, анатомия, медицина, абстракттуу, логикалык, сынчыл, чыгармачыл ой жүгүртүү, конкреттүү-образдуу ой жүгүртүү.

5. Билим берүү коомдук кубулуш, маданий баалуулук катары (2 саат).

Билим берүү социалдык феномен катары. Билим берүүнүн сапаты. Билим берүү педагогикалык процесс катары. Билим берүүнүн мазмунун аныктоочу негизги нормативдик документтер: мамлекеттик стандарт, окуу планы, окуу программалары, окуу китептери. Алардын мүнөздөмөсү жана түзүлүшү. Билим берүүнүн негизги нормативдик документтерин жаңылануу боюнча мамлекеттик реформалар.

Билим берүүдөгү гуманизация. Инсанга багытталган окутуу жана тарбиялоо. Инсанга багытталган окутуу жана анын өзгөчөлүгү. Окутууда үстөмдүктүн алмашышы. Инсанга

багытталган окутууда сабак берүү стратегиясы. Интеграциялоо сабактарынын өзгөчөлүктөрү. Инсанга багытталган окутуунун негизги идеялары. Инсанга багытталган окутуунун салттык дидактикалык системадан негизги айырмачылыктары. Мектепте инсанга багытталган ишмердүүлүктүн түрлөрү. Инклюзивдик билим берүү: принциптер жана философия.

Негизги түшүнүктөр: инсанга багытталган окутуу, интеграциялоо, дидактикалык система, инновация, новатордук, педагогика, инклюзивдик билим берүү, принциптер, инклюзивдик билим берүүнүн философиясы, практикалык багыттуулук, негизги нормативдик документтер: мамлекеттик стандарт, окуу пландары, окуу программалары, окуу китептери.

6. Дидактиканын негиздери. Дидактикалык категориялар, теориялар, системалар. Окутуунун методдору жана педагогикалык технологиялар (2 саат).

Илим катары дидактика жөнүндө түшүнүктүн өнүгүүсү. Дидактиканын негизги категориялары. Дидактикалык теориялар, системалар жөнүндө жалпы түшүнүктөр. Дидактикалык теориялар жана системалар жөнүндө түшүнүк.

Окутуунун методдору жөнүндө түшүнүк. Окутуунун методдорунун эволюциясы. Окутуунун методдорунун функциялары. Окутуунун методдорунун көп түрдүүлүгү, классификациясы.

«Педагогикалык технология» түшүнүгү. Негизги окуп-үйрөнүү теориялары. Окутуу теориясына Ж.Пиаженин концепциясынын, Ш.А. Амонашвилинин гумандуу педагогика технологиясынын, Дж. Кэроллдун билимдерди толук өздөштүрүү технологиясынын, Б. Блумдун ой-жүгүртүү ишмердүүлүгүнүн таксономиясынын салымы.

Негизги түшүнүктөр: дидактика, дидактиканын категориялары, окутуунун дидактикалык теориялары, окутуу процессинин көп ченемдүүлүгү, бихевиоризм, когнитивизм, конструктивизм, дидактикалык концепциялар, метод, ыкма, методдордун классификациясы, жеке өзгөчөлүктөр, педагогикалык диагностика, инсанга багытталган окутуу, окутуунун дифференциациясы, инклюзивдик маданият, педагогикалык технологиялар, өнүктүрүүчү окутуу, түшүндүрүүчү - иллюстративдик окутуу; проблемалык окутуу; программалык окутуу; компьютердик окутуу, автордук мектептер, таксономия, иерархия.

7. Окуучулардын жетишкендиктерин баалоо (2 саат).

Баа, баа берүү, баалоо түшүнүктөрү. Баалоо системасынын өзгөчөлүктөрү. Окуучулардын жетишкендиктерин баалоо принциптери.

Баалоонун түрлөрү: диагностикалык, калыптандыруучу жана жыйынтыктоочу. Калыптандыруучу баалоонун техникалары.

Негизги түшүнүктөр: мотивация, баалоо, баа берүү, баа, диагностикалык, калыптандыруучу, жыйынтыктоочу баалоо, жыйынтыктоочу жана учурдагы көзөмөл, тестирлөө.

8. Тарбиялоо социомаданияттык жана педагогикалык процесс катары. Тарбиялоо процессинде мектеп жана үй-бүлөнүн өз ара аракеттенүүсү (2 саат).

Тарбиялоонун социалдык маңызы. Тарбиялоонун максаты. Тарбиялоонун максатынын тарыхый мүнөзү. Тарбиялоонун максатынын ар түрдүүлүгү. Тарбиялоонун максатына концепциялардын, багыттардын, ойлордун ар түрдүүлүгүнүн таасири.

Инклюзивдик тарбиялоо. Жалпы адамзаттык жана жекече, улуттук жана интернационалдык тарбиялоо.

КР мектеп окуучуларын тарбиялоо концепциясы. Үй-бүлөнүн функциясы жана тарбиялык мүмкүнчүлүктөрү. Үй-бүлөлүк тарбиянын түрлөрү. Үй-бүлөлүк тарбиянын

түзүлүшү. Үй-бүлөлүк тарбиянын стили. Үй-бүлөдөгү балдарды тарбиялоодогу методдор. Элдик педагогика.

Заманбап үй-бүлөдөгү жана үй-бүлөлүк тарбиядагы социалдык-экономикалык, демографиялык жана психологиялык көйгөйлөр. Үй-бүлөдөгү жана мектептеги пикир алышуу принциптери.

Негизги түшүнүктөр: тарбиялоо жана окутуу, жалпы жана өзгөчөлүктүү, тарбиялоо процессинин кыймылдаткыч күчү, тарбиялоонун максат жана милдеттери, принциптери, кайра тарбиялоо, өзүн-өзү тарбиялоо, тарбиялоонун функциясы; үй-бүлөнүн түрлөрү, демографиялык процесстер, ата-эне тарбиялоочу катары, элдик педагогика.

СТУДЕНТТЕР ҮЧҮН ӨЗ АЛДЫНЧА ИШТЕРДИН ТЕМАТИКАСЫ

I.Дидактиканын негиздери. Дидактикалык категориялар, теориялар жана системалар

- ✓ Дидактикалык теориялар жана системалар: И.Ф. Гербарттын окуучулардын интеллектуалдык өнүгүүсү, Джон Дьюинин окуучулардын өздүк активдүүлүгү теориялары.
- ✓ Окутуунун натыйжалары. Азыркы кездеги дидактикалык концепциялар жана алардын мааниси (Л.В. Занков, Н.Н. Поспелов, Е.Н. Кабанова - Меллер, П.Я. Гальперин, Н.Ф.Талызина).

II. Окутуу методдору. Методдордун классификациясы жана системасы

- ✓ Окутууда инсандык компонент.
- ✓ Ишмердүүлүк компонент.
- ✓ Окутууда дифференциациянын ар кандай түрлөрү. Өзгөчө жөндөмдүү балдар. Мүмкүнчүлүктөрү чектелген балдар.
- ✓ Сынчыл, логикалык жана чыгармачыл ой-жүгүртүүнү өнүктүрүү методдору.

III. Окуучулардын жетишкендиктерин баалоо

- ✓ Окутуу процессинде кайтарым байланыштын ролу.
- ✓ Педагогикалык диагностика – инсанга багытталган окутуунун негизи.
- ✓ Мектептеги баа жана баа берүүнүн психологиялык көйгөйлөрү.
- ✓ Окуучулардын жетишкендиктерине мугалимдин көрсөтмөсүнүн таасири.
- ✓ Окутууда ийгилик шартын түзүү.
- ✓ Окуучулардын окуу-тарбия иштеринин натыйжаларын баалоону индивидуалдаштыруу жана дифференциациялоо.
- ✓ Окуучулардын жетишкендиктерин баалоо. Билим берүү процессинде калыптандыруучу баалоонун ролу.

IV.Тарбиялоо социомаданияттык жана педагогикалык процесс катары

- ✓ Тарбиялоонун максатына концепциялардын, багыттардын, ойлордун ар түрдүүлүгүнүн таасири.
- ✓ Инклюзивдик тарбиялоо, инклюзивдик маданият.
- ✓ Тарбиялоодо жалпы адамзаттык жана жекече, улуттук жана интернационалдык.
- ✓ Кыргыз Республикасында мектеп окуучуларды тарбиялоо концепциясы.

V. Тарбиялык максаттардын биримдиги

- ✓ Балдардын пикир алышуу жана ишмердүүлүгүн уюштуруу процесси жана тарбиялоо.
- ✓ Тарбиялоо процессинин звенолору.
- ✓ Билим берүүнүн тармактары, алардын инсандык, психологиялык-педагогикалык интеграциясы.
- ✓ Заманбап мектептин тарбиялоо максаты жана милдеттери.

VI. Тарбиялоо процессинде мектеп жана үй-бүлөнүн өз ара аракеттенүүсү

- ✓ Бүтүндүк педагогикалык процесстеги үй-бүлө менен мектептин өз ара аракеттенүүсү, форма жана методдордун түзүлүшү: оң тажрыйба, көйгөйлөр, карама-каршылыктар, тенденциялар, перспективалар.
- ✓ Мектеп жана үй-бүлөлүк өз ара аракеттенүүдөгү мамлекеттик жана коомдук уюмдардын координациялоосу.

VII. Тарбиялоонун принциптери, каражаттары жана методдору

- ✓ Тарбиялоонун принциптери. Алардын классификациясы.
- ✓ Тарбиялоонун каражаттары жана методдору. Тарбиялоо методдорун тандоонун жана натыйжалуу пайдалануунун педагогикалык шарттары.
- ✓ Тарбиялоо методдорунун көп түрдүүлүгү: 1) окуучулардын аң-сезимин калыптандыруу методдору. 2) ишмердүүлүктү демилгелөө жана жүрүм-турумду түзөтүү методдору; 3) окуучуларды тарбиялоодо көзөмөлдөө жана өзүн-өзү көзөмөлдөө методдору; 4) өзүн-өзү тарбиялоо, рефлексия, өзүнө отчет берүү, өзүн күнөлөө, өзүн жактыруу методдору.
- ✓ Оң жүрүм-турум жана ишмердүүлүк тажрыйбасын калыптандыруу методдору, педагогикалык талаптар, көнүгүү, тапшырма, ар түрдүү ишмердүүлүктү жана баарлашууну уюштуруу.
- ✓ Тарбиялоо ыкмалары. Окуучунун мугалим жана айланадагылар менен өз ара мамилесин өзгөртүүгө багытталган ыкмалар.
- ✓ Инклюзивдик билим берүү. Окуучулардын өз ара аракеттенүү жана баарлашууну уюштуруу ыкмалары.

БӨЛҮМ БОЮНЧА СУНУШТАЛУУЧУ АДАБИЯТТАРДЫН ТИЗМЕСИ

1. Агафонова А.С. Практикум по общей педагогике. – Питер, 2003.
2. Амонашвили Ш.А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса. – М., 1990.
3. Айсмонтас Б.Б. Теория обучения: схемы и тесты. – М., 2002.
4. Апыш Б., Бабаев Д. Жоробеков Т. Педагогика. – Ош, 2002.
5. Асипова Н.А. Педагогиканын кээ бир жалпы маселелери / Окуу куралы. – Бишкек, 1999.
6. Асипова Н.А. Основы вузовской педагогики. – Бишкек, 2011.
7. Бекбоев И.Б. Ориентация на личность. Пути совершенствования обучения и воспитания школьников. – Бишкек, 2000.
8. Бекбоев И.Б. Инсанга багыттап окутуу технологиясынын теориялык жана практикалык маселелери. – Бишкек, 2003.
9. Белкин А.С. Ситуация успеха. Как её создать. – М., 1991.
10. Бордовская Н.В., Реан А.А. Педагогика. – СПб, 2008.
11. Газман О.С. Гуманизация воспитания в современных условиях. – М., 1995.
12. Давыдов В.В. Теория развивающего обучения. – М., ИНТОР, 1999.
13. Закон Кыргызской Республики «Об образовании». – М., 1996
14. Загвязинский В.И. Теория обучения: современная интерпритация. – М., 2000.
15. Калдыбаев С.К. Педагогические измерения: становления и развитие. – Бишкек, 2008.
16. Калдыбаев С.К. Тестти окуу процессинде колдонуунун теориялык жана практикалык маселелери. – Бишкек, 2003.
17. Краевский В.В. Методология педагогического исследования. – СПб, 2001.
18. Краевский В.В. Общие основы педагогики. – М., 2003.
19. Коджаспирова Г.М. Педагогика. – М., 2010.
20. Коджаспирова Г.М. Педагогика в схемах, таблицах и опорных конспектах / Учебное пособие для вузов. – М., 2006.
21. Леднев В.С. Содержание образования: сущность, структура, перспективы. – М., 1991.
22. Лихачев Б.Т. Педагогика. – М., 1993.
23. Мадеминов Г.М. Акыл эмгегинин маданияты. – Бишкек, 2012.
24. Мамбетакунов Э.М., Сияев Т.М. Педагогиканын негиздери. – Бишкек, 2008.
25. Мамбетакунов Э.М. Дидактические функции межпредметных связей в формировании у учащихся естественнонаучных понятий. – Бишкек, 2015.
26. Мамбетакунов Э.М. Психодидактиканын очерктери. – Бишкек, 2014.
27. Менчинская Н.А. Проблемы обучения, воспитания и психологического развития ребенка. – М., 2003.
28. Педагогика (электронный ресурс) / Под ред. П.И. Пидкасистого. – М., 2011.
29. Подласый И.П. Педагогика. – М., 2010.
30. Педагогика: пед. теории, системы, технологии / С. А. Смирнов: Учебник. испр. – М., 2003. – 4-е изд.
31. Педагогика. Учебник / Под ред. Л.П. Крившенко. – М., 2006.
32. Педагогический словарь / Под ред. В. И. Загвязинского, А.Ф. Закировой. – М., 2008.
33. Педагогический энциклопедический словарь. – М., 2002.

34. Подласый И.П. Процесс воспитания. – М., 2006.
35. Рахимова М.Р., Абдыкеримова М.А. Социалдык педагогика. – Бишкек, 2003.
36. Сластенин В. А. Педагогика / Учебник. – М., 2008.
37. Ситаров В.А. Дидактика. – М., 2002.
38. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. – М., 1998.
39. Харламов И.Ф. Педагогика. – М., 1990.
40. Чуприкова Н.И. Умственное развитие и обучение. – М., 2003.
41. Хуторской А.В. Современная дидактика: Учебник для вузов. – СПб: Питер, 2001.
42. Эсенгулова М.М. Личностно-ориентированное обучение в высшей школе (теоретические и практические вопросы). – Бишкек, 2009.
43. Якиманская И.С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе.– М., 1996.

БИЛИМ БЕРҮҮ СИСТЕМАСЫН БАШКАРУУНУН НЕГИЗДЕРИ

(2 кредит: 2 курс, 3 семестр)[4]

№	Лекция	Сааттар	Практика	Сааттар
1.	Киришүү. «Билим берүү системасын башкаруунун негиздери» бөлүмүнүн максаты, милдеттери жана күтүлүүчү натыйжалары	2 саат	Кыргыз Республикасынын билим берүү системасы жана түзүлүшү	1 саат
2.	Кыргыз Республикасынын билим берүү системасы жана түзүлүшү	1 саат	Жалпы билим берүүчү уюмдарын башкаруунун мазмуну (башкаруу, башкаруунун предмети, түзүлүшү, башкаруу процесси)	2 саат
3.	Жалпы билим берүүчү уюмдарын башкаруунун мазмуну (башкаруу, башкаруунун предмети, түзүлүшү, башкаруу процесси башкаруу стилдери, типтери, функциялары)	2 саат	Башкаруунун стилдери (авторитардык, демократиялык, либералдык) жана типтери (иерархия, уюмдун маданияты, рынок)	2 саат
4.	Педагогикалык менеджмент: лидерлик, насаатчылык жана мониторинг	2 саат	Башкаруунун негизги функциялары (талдоо, пландаштыруу, уюштуруу, көзөмөлдөө)	2 саат
5.	Мектепти башкаруудагы өзүн-өзү аныктоо баскычынын орду	2 саат	Педагогикалык менеджмент: лидерлик, насаатчылык жана мониторинг	2 саат
6.	Мектепти башкаруудагы жылдык цикл: уюмдун ишмердүүлүгүнө талдоо жүргүзүү, көйгөйлөрдү аныктоо, максаттарды жана милдеттерди туура коюу, стратегиялык пландаштыруу, түзөтүү	1 саат	Мектепти башкаруудагы жылдык цикл: уюмдун ишмердүүлүгүнө талдоо жүргүзүү, көйгөйлөрдү аныктоо, максаттарды жана милдеттерди туура коюу, стратегиялык пландаштыруу, түзөтүү	2 саат

4 «Билим берүү системаларын башкаруу» бөлүмү боюнча студенттердин өз алдынча иштерине материалдар жана тапшырмалар бул курстун окуу-методикалык комплексинде (ОУК) берилген.

7.	Билим берүү системасын башкаруудагы компетенттүүлүк багыт. Мектеп администрациясынын функционалдык милдеттери	2 саат	Билим берүү системасын башкаруудагы компетенттүүлүк багыт. Мектеп администрациясынын функционалдык милдеттери	2 саат
8.	Кыргыз Республикасында билим берүү системасын каржылоодогу (уюмдун өнүгүү ресурстары) инновациялык процесстер	2 саат		
	Бардыгы:	**16 саат**		**14 саат**

БӨЛҮМДҮН МАЗМУНУ

1. **Киришүү. «Билим берүү системасын башкаруунун негиздери» бөлүмүнүн максаты, милдеттери жана күтүлүүчү натыйжалары (2 саат).**

Киришүү. Бөлүмдүн максаты, милдеттери, күтүлүүчү натыйжалары. Башкаруу жөнүндө түшүнүк. Башкаруунун негизги принциптери.

Менеджменттин пайда болушу. Менеджменттин өнүгүү тарыхы. Менеджменттеги тенденциялар. Педагогикалык менеджмент.

Негизги түшүнүктөр: башкаруу, негизги принциптер, менеджмент, тенденциялар, өнүгүү стратегиясы.

2. **Кыргыз Республикасынын билим берүү системасы жана түзүлүшү (2 саат).**

КР билим берүү системасынын өзгөчөлүктөрү. Кыргыз Республикасынын билим берүү системасынын түзүлүшү. Билим берүү саясатындагы реформа. Кыргыз Республикасынын мектепке чейинки, орто, жогорку окуу жайларында билим берүү системаларындагы өзгөрүүлөр.

Дүйнөдөгү жогорку билим берүү системасындагы стратегиялык багыттар. Жогорку билим берүүнү трансформациялоо. 4.0 индустриясы жана эмгек рыногу. Жаңы кесиптердин атласы.

Негизги түшүнүктөр: билим берүү системасы, билим берүүчүлүк саясат, мектепке чейинки, орто, атайын орто, жогорку, техникалык, политехникалык, профилдик, трансформация, рынок, жаңы кесиптердин атласы.

3. **Жалпы билим берүүчү уюмдарын башкаруунун мазмуну (башкаруу, башкаруунун предмети, түзүлүшү, башкаруу процесси, стилдери, типтери, функциялар) (2 саат).**

Башкаруунун мазмуну жөнүндө түшүнүк. Башкаруунун негизги түшүнүктөрү: предмет, түзүлүшү, процесс. Башкаруунун стилдери жөнүндө түшүнүк. Стилдердин өзгөчөлүктөрү жана айырмачылыктары. Башкаруу стилдеринин колдонуу перспективалары.

Башкаруунун типтери тууралуу түшүнүк. Иерархия, уюмдун маданияты, рынок: өгөчөлүктөрү жана айырмачылыктары. Уюмдун маданияты – мектепти башкаруунун негизги багыты.

Башкаруунун негизги функциялары: талдоо, пландаштыруу (оперативдик, тактикалык, стратегиялык милдеттер), уюштуруу, көзөмөлдөө.

Негизги түшүнүктөр: башкаруу, предмет, түзүлүш, процесс, авторитардык, демократи-

ялык, либералдык, башкаруунун түрлөрү, иерархия, уюштуруу маданияты, рынок, талдоо, оперативдик, тактикалык, стратегиялык милдеттер, көзөмөлдөө.

4. Педагогикалык менеджмент: лидерлик, насаатчылык жана мониторинг (2 саат).

Лидерлик, насаатчылык жана мониторинг жөнүндө түшүнүк. Өзгөчөлүктөрү. Лидерлик, насаатчылык жана мониторингдин куралдары.

Мектепти башкаруудагы лидерлик, насаатчылык жана мониторинг.

Негизги түшүнүктөр: менеджмент, педагогикалык менеджмент: лидерлик, насаатчылык жана мониторинг.

5. Мектепти башкаруудагы өзүн-өзү аныктоо баскычынын орду (2 саат).

Миссия. Окуучулар менен кесипке багыт берүү иштерин уюштурууда мектептин миссиясы.

Бүтүрүүчүнүн модели: бүтүрүүчүлөрдүн билимдери, билгичтиктери, көндүмдөрү, негизги компетенциялары, артыкчылыктуу сапаттар.

Негизги түшүнүктөр: миссия, бүтүрүүчүнүн модели, билгичтиктер, компетенциялар.

6. Мектепти башкаруудагы жылдык цикл: уюмдун өзүнүн ишмердүүлүгүнө талдоо жүргүзүү, көйгөйлөрдү аныктоо, максаттарды жана милдеттерди туура коюу, стратегиялык пландаштыруу, түзөтүү (2 саат).

Башкаруучулук жылдык цикл: уюмдун өзүнүн ишмердүүлүгүнө талдоо жүргүзүү, көйгөйлөрдү аныктоо, максаттарды жана милдеттерди туура коюу, пландаштыруу, түзөтүү.

Негизги түшүнүктөр: талдоо, өзүнүн ишмердүүлүгүнө талдоо жүргүзүү, көйгөйлөр, артыкчылыктар, максат, милдеттер, пландаштыруу, түзөтүү.

7. Билим берүү системасын башкаруудагы компетенттүүлүк багыт. Мектеп администрациясынын функционалдык милдеттери (2 саат).

Компетенттүүлүк жөнүндө түшүнүк, башкаруудагы компетенттүүлүк. Парадигманын өзгөрүшү: башкаруудагы компетенттүүлүк.

Лидерлик жана жетекчилик: окшоштуктар жана айырмачылыктар. Команда, стратегиялык команда, командалык багыт, корпоративдик этика. Мектептеги башкаруучулар: мектептин директору, окуу иштери боюнча директордун орун басары, тарбия иштери боюнча директордун орун басары жана алардын функционалдык милдеттери.

Методикалык уюмдар, алардын билим берүүнүн сапатын жогорулатуудагы ролу. Социалдык педагогдун, психологдун жана класс жетекчинин функционалдык милдеттери.

Ата-энелер менен кесипке багыт берүү иштери. Окуучулардын кесипке багыт берүүдөгү өзүн-өзү аныктоодо социалдык педагогдун, психологдун, класс жетекчинин ролу. Сапаттын мониторинги. Мугалимдин кесипке багыт берүү боюнча кеңеш берүүсү: абитуриенттин жеке жол картасын түзүү.

Негизги түшүнүктөр: компетенциялар, парадигма, лидерлик, команда, стратегиялык команда, командалык мамиле, корпоративдик этика, функционалдык милдеттер, кесиптик багыттоо, консультация берүү, сапат мониторинги.

8. **Кыргыз Республикасында билим берүү системасын каржылоодогу (уюмдун өнүгүү ресурстары) инновациялык процесстер (2 саат).**

Билим берүү уюмдарын каржылоо жөнүндө түшүнүк. Кыргыз Республикасында билим берүү системасын каржылоодогу инновациялык процесстеринин өзгөчөлүктөрү. Кыргыз Республикасынын мектептерде жан башынан каржылоо.

Фандрайзинг. Фандрайзинг процесси. Мектептин фандрайзинг ишмердүүлүгү.

Негизги түшүнүктөр: инновация, каржылоо, жан башынан каржылоо, фандрайзинг, ресурстар, ички жана тышкы ресурстар, материалдык, адамдык ресурстар.

СТУДЕНТТЕР ҮЧҮН ӨЗ АЛДЫНЧА ИШТЕРДИН ТЕМАТИКАСЫ

I. Билим берүүнү башкаруудагы компетенттүү мамиле. Жалпы билим берүүчү уюмдагы башкаруучулардын функционалдык милдеттери

- ✓ Социалдык педагогдун жана класс жетекчинин функционалдык милдеттери.
- ✓ Социалдык педагогдун ата-энелер менен иштөөсүнүн өзгөчөлүгү.
- ✓ Балдардын өнүгүүсүндөгү көйгөйлөрүндө социалдык педагогдун жардам берүү иш-чаралары.
- ✓ Ата-энелер менен кесипке багыт берүү иштери.
- ✓ Жогорку класстардын окуучуларынын кесипке багыт алуу боюнча ата-энелерге консультация берүүдөгү психологдордун ролу.

II. Мектептеги методикалык иш. Насаатчылык маданиятын калыптандыруу

- ✓ Билим берүүнүн сапатын жогорулатууда методикалык уюмдардын ролу.
- ✓ Жаш мугалимдердин кесиптик адаптациясы.
- ✓ Андрогогика (чоң адамдарды окутуу) түшүнүгү. Андрагогиканын принциптери.
- ✓ Насаатчылык. Насаатчылык процессинин уюштурулушу. Насаатчылык маданиятынын калыптануу процесси.

III.Педагогикалык кадрларды квалификациясын жогорулатуу процессин уюштуруунун өзгөчөлүктөрү

- ✓ Педагогикалык кадрлардын квалификациясын жогорулатуу.
- ✓ Үзгүлтүксүз билим берүү. Үзгүлтүксүз билим берүү жөнүндө түшүнүк. «Өмүр бою окуп-үйрөнүү» багыты.
- ✓ Кесиптик өнүгүү программалары.
- ✓ Кесиптик өнүгүү процессинин негизги методдору жана жолдору.
- ✓ Жогорку билим берүүнүн сапаты – Болон процессинин артыкчылыгы.
- ✓ Педагогикалык өз алдынча билим алуунун милдеттери жана аны жогорулатуу жолдору.
- ✓ Өз алдынча билим алуу процессин өнүктүрүүнүн педагогикалык маңызы жана өбөлгөлөрү.

IV.Аттестациялоо жана аккредитация процесси

- ✓ «Педагогикалык кадрларды аттестациялоо процесси тууралуу» Жобо. (2016-жыл).
- ✓ Аттестациялоо процессин уюштуруу. Аттестациялоого чейинки тест (педагогиканы, психологияны, тарых, укуктук-ченемдик документтерди билүүсү).
- ✓ Аттестациялоону өткөрүү куралдары (өзүн-өзү баалоо, сабакка катышуу, маек, портфолио).
- ✓ Мугалимдердин категориялары. Категориялардын көрсөткүчтөрү. Аттестациялык комиссиянын чечими.
- ✓ Билим берүү уюмдарын аккредитациялоо.
- ✓ Билим берүү сапатынын кепилдигинин заманбап системасы.
- ✓ Сапаттын башкаруу системасы.

V. Коомдук-мамлекеттик башкаруу. Мектептин ата-энелер жана коомчулук менен биргелешкен иш-аракеттери

- ✓ Мектептин коомчулук менен байланышынын өзгөчөлүктөрү жана перспективалары.
- ✓ Камкорчулар комитеттер. Камкорчулар комитеттердин курамы, функциялары, максаты.
- ✓ Мектеп үчүн каржы каражаттарын тартуу боюнча Камкорчулар кеңешинин иш-мердүүлүгү.
- ✓ Ата-энелер менен биргелешкен иш-чараларды пландаштыруу.
- ✓ Мектептик стратегиялык команданын курамы. Мектептик стратегиялык команда-нын максаты жана милдеттери.
- ✓ Мектептик парламент. Башкаруу процессиндеги мектептик парламенттин ролу.
- ✓ Окуучулук өзүн-өзү башкаруу. Пайда болуу тарыхы, принциптери, мамилелери.

БӨЛҮМ БОЮНЧА СУНУШТАЛУУЧУ АДАБИЯТТАРДЫН ТИЗМЕСИ

1. Абдырахманов Т.А. Переходные процессы и особенности демократического транзита Кыргызстана. – Бишкек, 2013.
2. Артюхов М.В. Управление образовательными системами: менеджмент, маркетинг, человеческие ресурсы. – Новокузнецк. – 2004. – 154 с.
3. Башарина Л.А., Гришина И.В. Организационные технологии управления школой. – СПб, 2003.
4. Болжурова И.С. Образование в Кыргызстане: состояние, проблемы, перспективы. – Бишкек, 2006.
5. Бочкарев В.И. Директор школы о самоуправлении. – М., 2001.
6. Гончаров М.А. Основы менеджмента в образовании. – М., . – 2006. – 203 с.
7. Давыдова Т. И., Давыденко Т.М., Шибанова Г.Н. Управление образовательными системами. – М., . – 2006. – С. 11-74.
8. Джунушалиева К. План улучшения обучения и воспитания. – Бишкек, 2001.
9. Зайцева Л.В. и др. Управление инновационным образовательным учреждением в режиме функционирования и развития. – М., 1997.
10. Загвязинский В.И. Творчество в управлении школой. – М., 1992.
11. «Закон об образовании». В сборнике Законы Кыргызской Республики. – Бишкек, 1998.
12. Заславская О.Ю., Сергеева М.А. Информационные технологии в управлении образовательными учреждениями. – М., 2006.
13. Зверева В.И. Как сделать управление школой успешным. – М., 2004.
14. Иманкулова М.Т., Эсенгулова М.М., Джусупбекова Н.С. Педагогическое лидерство, наставничество, мониторинг. – Бишкек, 2010.
15. Кабуш В.Т. Директор школы и ученическое самоуправление. – Минск., 1996.
16. Каниметов Ж.К. Государственно-общественное управление образованием в КР. – Бишкек, 2004.
17. Капто А.Е. Организация внутришкольного управления. – М., 1991.
18. Ким В.Л. Теория и практика моделирования университетского образования. – Бишкек, 1998.
19. Мамытов А.М. Опыт Кыргызстана в построении и развитии национальной системы оценки качества образования. Уроки и перспективные задачи / Учебный курс «Система оценки качества и образовательная политика: ключевые проблемы и направления развития» 27-30 июня 2012 года, Кыргызская Республика // www.rtc-edu.ru›sites / default / files / files / trainings
20. Методическая работа в школе: организация и управление. – М., 1996.
21. Мирошниченко Л.П. Современная школа Кыргызстана. Б. 1996
22. Мирошниченко Л.П. Политика образовательных реформ в Кыргызской Республике и проблемы ее реализации в школьном образовании. – Бишкек, 1999.
23. Моисеев А.М. Заместитель директора школы по научной работе. – М., 1996.
24. Наркозиев А.К. Теоретические основы компетентностного подхода при проектировании образовательных программ по кредитной технологии. – Бишкек, 2011.
25. Открытая электронная библиотека http: // orel.rsl.ru
26. Пинский А.А. Общественное участие в управлении школой: Школьные советы. – М., 2004.

27. Поташник М.М., Моисеев А.М. Управление современной школой: в вопросах и ответах. – М., 1997.
28. Поташник М. Демократизация управления школой. – М., 1990.
29. Саляхова Л.И. Педагогический совет: технологии подготовки и практические разработки. – М., 2006.
30. Симонов В.П. Педагогический менеджмент. – М., 1997.
31. Селевко Г.К. Технологии внутришкольного управления. – М., 2005.
32. Сенге П. Пятая дисциплина: искусство и практика самообучающейся организации. В книге «Управление развитием организации». – Бишкек, 2005.
33. Ушаков К.М. «Ресурсы организации». В книге «Управление развитием организации». – Бишкек, 2005.
34. Управление развитием школы / под ред. М. Поташника и В. Лазарева. – М., 1995.
35. Чжен И. Организационно-педагогические основы управления образовательной школой. – Бишкек, 2001.
36. Хамзина С.А. Как идет улучшение школ в нашей республике. В книге «Управление развитием организации». – Бишкек , 2005.
37. Шейн Э. Организационная культура. В книге «Управление развитием организации». Бишкек, 2005.

БИЛИМ БЕРҮҮНҮН ЖАНА ПЕДАГОГИКАЛЫК ОЙЛОРДУН ТАРЫХЫ

(2 кредит:2 курс, 4 семестр) [5]

№	Лекция	Саат	Практика	Саат
1.	Киришүү. «Билим берүү жана педагогикалык ойлордун тарыхы» бөлүмүнүн максаты, милдеттери жана күтүлүүчү натыйжалары	2 саат	Байыркы Греция: Педагогикалык ойлор:Аристотель, Платон, Сократ	2 саат
2.	Байыркы Греция: Спарталык жана Афиналык тарбиялоо жана окутуу системасы	2 саат	Байыркы Рим: Педагогикалык ойлор: Квинтилиан, Сенека, Цицерон	2 саат
3.	Байыркы Рим: тарбиялоо жана окутуу системасы	2 саат	Орто кылымдагы мусулман дүйнөсү: Педагогикалык ойлор: Авиценна,Аль Фараби, Аль Кинди, Низами, Навои, Аль Беруни, О.Хайям	2 саат
4.	Орто кылымдагы мусулман дүйнөсү: тарбиялоо жана окутуу системасы	2 саат	Орто кылым. Европа. Педагогикалык ойлор: М.Монтень, Э. Роттердамский	2 саат
5.	Орто кылым. Европалык университеттер (ачылышы, түзүлүшү, мазмуну, система)	2 саат	Кайра Жаралуу доору. Гуманисттик педагогикалык ойлор: В. Фельтрэ, Ф. Рабле, Т. Мор, Т. Кампанелла	2 саат
6.	Кайра Жаралуу доору: тарбиялоо жана окутуу системасы	2 саат	Я.А. Коменскийдин педагогикалык концепциялары	2 саат
7.	Я.А. Коменскийдин педагогикалык концепциялары	2 саат	Агартуучулук доор. Педагогикалык теориялардын өнүгүүсү: Ж. Ж. Руссо, Дж. Локк, И.Песталоцци	2 часа
8.	Агартуучулук доор. Ж. Ж. Руссо, Дж. Локк, И.Песталоццинин педагогикалык ойлору	2 саат		
	Бардыгы:	**16 саат**		**14 саат**

5 «Билим берүү жана педагогикалык ойлордун тарыхы» бөлүмү боюнча студенттердин өз алдынча иштерине материалдар жана тапшырмалар бул курстун окуу-методикалык комплексинде (ОУК) берилген.

БӨЛҮМДҮН МАЗМУНУ

1. **Киришүү. «Билим берүү жана педагогикалык ойлордун тарыхы» бөлүмүнүн максат, милдеттери жана күтүлүүчү натыйжалары (2 саат).**

Киришүү. Бөлүмдүн максат жана милдеттери, күтүлүүчү натыйжалары. Билим берүүнүн тарыхы тууралуу түшүнүк. Убакыттык алкактар. Педагогикалык ойлордун тарыхы тууралуу түшүнүк.

Негизги түшүнүктөр: педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы, убакыттык алкактар.

2. **Байыркы Греция: Спарталык жана Афиналык тарбиялоо жана окутуу системасы (2 саат).**

Авторитардык Спарта. Спарталык окутуу жана тарбиялоо системасынын өзгөчөлүктөрү, эркек балдарды аскерге даярдоо, спарталыктарды окутууда окуу, жазуу, музыканын ролу. Спартадагы кыздарды тарбиялоо.

Республикалык, демократиялык Афина. Афиналык тарбиялоо жана окутуу системасынын өзгөчөлүктөрү. Ар тараптуу өнүккөн инсанды тарбиялоо. Афиналык билим берүү системасында инсандын ар тараптуу өнүгүүсүнүн ишке ашырылышы. Калокагатия системасы. «Бардык афиналыктар принципиалдуу жөндөмдүү» принциби. Мектептердин деңгээлдери: Ликей, Академа, Киносарг. Эфебия мектеби.

Негизги түшүнүктөр: авторитаризм, гуманизм, демократиялуулук, калогатия, эфебия, аскер даярдыгы, ар тараптуу өнүгүү принциби.

3. **Байыркы Рим: Окутуу жана тарбиялоо системасы (2 саат).**

Байыркы Рим мамлекетинин саясатынын билим берүүнүн өнүгүүсүнө таасир этиши. Жамааттык, императордук, республикалык Рим. Байыркы Римдеги билим берүү системасы: жөнөкөй мектептер, грамматикалык, риторлордун мектеби.

Билим берүү системасынын өзгөчөлүктөрү: билим берүү системасындагы рационализм. «Жети эркин искусство». «Математикалык төртүлүктөгү» музыка. Окутуу жана тарбиялоо системасындагы «пайда» принциби. Рим билим берүүсү заманбап европалык билим берүүнүн негизи.

Негизги түшүнүктөр: билим берүү системасы, «жети эркин искусство»: квадривиум («математикалык төртүлүк»), тривиум, рационализм (прагматизм).

4. **Орто кылымдагы мусулман дүйнөсү: тарбиялоо жана окутуу системасы (2 саат).**

Араб халифаты. Мусулман тарбиялоо жана окутуу системасы. Мусулман билим берүү системасынын өзгөчөлүктөрү: башталгыч, орто, жогорку мектептер. Башталгыч мектеп: түзүлүшү, мазмуну. Демилгелөө, жазалоо системасы. Орто мектеп: түзүлүшү, мазмуну. Демилгелөө, жазалоо системасы. Жогорку мектеп: түзүлүшү, мазмуну.

Салттык (диний предметтер жана араб филологиясын, риториканы билүү) жана рационалдык (акыл жете турган: логика, математика, астрономия, медицина) предметтер. Суроо бере билүү билгичтиги. Окутуу процессинде жарчылардын ролу. Окутуу процессинде мугалимдин ролу. Билимдүүлүктүн чен-өлчөмү: ыр жазуу, эл алдында чыгып сүйлөө.

Негизги түшүнүктөр: мазмуну, түзүлүшү, салттык жана рационалдык предметтер, билимдүүлүктүн чен-өлчөмү.

5. Орто кылым. Европалык университеттер (пайда болушу, түзүлүшү, мазмуну, системасы) (2 саат)

Европа. Европалык жогорку билим берүү системасы. Университеттер: пайда болуусу, түзүлүшү, мазмуну, системасы.

Университеттерди ачуунун себептери: Франция, Германия, Англия. Университеттердин мобилдүүлүгү жана принциптери. Университеттерде окутуу системасы. Университеттик системада окутуу методдору.

Негизги түшүнүктөр: университеттер, мобилдүүлүк, принциптер, окутуу методдору, университеттердин окутуучу-профессордук курамы.

6. Кайра Жаралуу доору. Тарбиялоо жана окутуу системасы (2 саат)

Тарбиялоо, окутуу системасынын өзгөчөлүктөрү: түзүлүшү, мазмуну. Жаңы типтеги мектептер, университеттер, жаңы факультеттер. Кайра Жаралуу доорунун гуманисттери.

Негизги түшүнүктөр: адамдын эстетикалык жана денелик өнүгүүсү, классикалык билим берүү, денелик өркүндөтүү, рыцардык тарбиялоо.

7. Я.А.Коменскийдин педагогикалык концепциясы (2 саат)

Кайра Жаралуу доору. Педагогика илиминин негиздөөчүсү Я.А. Коменский. Коменскийдин дидактикасы. Класстык-сабак системасы.

Дидактикалык принциптер, мыйзамченемдүүлүктөр. «Улуу дидактика» Я.А. Коменскийдин негизги эмгеги.

Негизги түшүнүктөр: дидактика, принциптер, мыйзамченемдүүлүктөр, класстык-сабак система.

8. Агартуучулук доор. Ж. Ж. Руссо, Дж. Локк, И. Песталоццинин педагогикалык ойлору (2 саат)

Агартуучулук доор: Франция, Англия, Швецария. Ж.Ж. Руссонун тарбиялоодогу гуманисттик теориялары. Курактык мезгилдүүлүк. Инсандын өнүгүүсүнө негизги факторлордун таасир этиши (Руссо боюнча). Ж.Ж. Руссонун «инсанды эркин тарбиялоо» принциби. «Эмиль же тарбиялоо жөнүндө» педагогикалык роман.

Дж. Локк «Тарбиялоо жөнүндө ойлор». Сергек жашоо образынын мааниси. И.Песталоццинин педагогикалык чыгармаларынын мааниси жана ролу.

Негизги түшүнүктөр: гуманизм, «эркин тарбиялоо» принциби, негизги факторлор, инсандын өнүгүүсү, сергек жашоо образы, педагогикалык чыгармалар.

СТУДЕНТТЕР ҮЧҮН ӨЗ АЛДЫНЧА ИШТЕРДИН ТЕМАТИКАСЫ

I. Байыркы доордогу жана алгачкы мамлекеттердеги балдарды тарбиялоо жана билим берүү: Месопотамия, Мисир, Индия, Кытай

- ✓ Байыркы доор. Алгачкы мамлекеттер: Месопотамия, Мисир, Индия, Кытай. Билим берүү жана тарбиялоо системасынын өзгөчөлүктөрү. Жамаатташкан, уруулар коомунун мааниси.
- ✓ Байыркы Месопотамиядагы жана Мисирдеги билим берүү жана тарбиялоо.
- ✓ Индиядагы педагогикалык идеялар. Будда жана буддизм. Кытайдагы тарбия. Конфуцийдин педагогикалык идеялары.

- ✓ Байыркы Греция. Аристотелдин, Сократтын, Платондун педагогикалык идеялары.
- ✓ Байыркы Рим. Квинтилиандын, Сенеканын, Цицерондун педагогикалык идеялары.

II. Орто кылымдагы мусульман дүйнөсү: Педагогикалык ойлор

- ✓ Авиценна, Ибн Халдун, Аль Фарабинин дидактикалык системасы.
- ✓ Чыгыш араб ойчулдарынын (Аль Кинди, Низами, Навои, О.Хаям) эмгектериндеги инсандын гармониялуу өнүгүү маселелери.
- ✓ Ибн Сина Авиценнанын окуучулардын жөндөмдүүлүгүнө жараша ар кандай деңгээлдеги биргелешип окутуу жөнүндө педагогикалык идеялары.
- ✓ Аль Газалинин эмгектеринде өзүн-өзү байкоо жана өзүн-өзү таануудан башталган өзүн-өзү тарбиялоо жана адамдын жөндөмдүүлүгүн өнүктүрүү маселелери.
- ✓ Көрсөтмөлүүлүк жана ырааттуулук, таанып-билүүчүлүк кызыгууларды ж.б. өнүктүрүү жөнүндө Аль Бирунинин педагогикалык идеялары.

III. Орто кылым. Гуманисттик педагогикалык ойлор.

- ✓ Европа. Педагогикалык ойлор. М. Монтендин педагогикалык идеялары.
- ✓ Э.Роттердамскийдин педагогикалык идеялары.

IV. Кайра Жаралуу доору. Гуманисттик педагогикалык ойлор.

- ✓ Кайра жаралуу доору. Гуманисттик педагогикалык ойлор: Т. Мор
- ✓ Кайра жаралуу доору. Гуманисттик педагогикалык ойлор: Т.Кампанелла.
- ✓ Кайра жаралуу доору. Гуманисттик педагогикалык ойлор: В.Фельтрэ, Ф.Рабле.
- ✓ Я.А.Коменскийдин педагогикалык концепциялары.
- ✓ Агартуу доору. Педагогикалык теориялардын өнүгүшү: Ж.Ж. Руссо, Ж. Локк, И.Песталоцци.

V. XIX кылымдагы Орусия. К.Д.Ушинский, Л.Н.Толстойдун педагогикалык ойлору

- ✓ Орус педагогикасынын өкүлдөрү. К.Д. Ушинскийдин педагогикалык ойлору. «Адам тарбиялоонун предмети катары» педагогикалык чыгармасынын мааниси жана ролу.
- ✓ Л.Н. Толстойдун педагогикалык ойлору. Л.Н. Толстойдун педагогикалык мааниге ээ чыгармалары. Л.Н. Толстойдун педагогикалык ишмердүүлүгү. «Ясная Поляна» мектебинин ачылышы, максаты, гуманисттик принциптери.

VI. XIX кылымдагы Европа. Чет элдик педагогика: А. Дистерверг, Д. Дьюи, С. Френе, А.Нилл, М. Монтессори, Р. Штайнердин педагогикалык ойлору

- ✓ Чет өлкөлүк педагогиканын өкүлдөрү. Чет өлкөлүк педагогикасындагы конструктивдик багыт. Билим берүү системасындагы реформалар.
- ✓ Д. Дьюинин дидактикалык системасы.
- ✓ А. Дистервергдин педагогикалык чыгармаларындагы табият, маданият менен шайкештик дидактикалык принциптердин орду.
- ✓ С. Френе, А. Нилллдин педагогикалык ишмердүүлүгүндөгү гуманисттик ойлор. Чет элдик педагогикадагы инновациялык жана новатордук ойлор.

- ✓ М. Монтессори, Р. Штайнердин педагогикалык ишмердүүлүгүндөгү гуманисттик ойлор. Чет элдик педагогикадагы инновациялык жана новатордук ойлор.

VII. Советтик педагогиканын жана билим берүүнүн өнүгүшү (1917 – 1992-жж.)

- ✓ 1917 – 1992-жылдардагы советтик педагогиканын өнүгүү баскычтары жана тенденциялары.
- ✓ А.С. Макаренконун педагогикасы. Көчөдөгү балдар, балдардын асоциалдык топтору, «коллективдүү тарбиялоо жана окутуу» принциби, педагогикалык ишмердүүлүктөгү тобокелдер, мугалимдин авторитети, «Педагогикалык поэма».
- ✓ Н.К. Крупскаянын педагогикасы. Социалдык өнөктөштүк, окуучулук өзүн-өзү башкаруу.
- ✓ В.А. Сухомлинскийдин педагогикасы. Мугалимдик гуманизм, мугалимдин нравалык жүрүм-туруму, өспүрүмдүк курактын карама-каршылыктары, эстетикалык тарбиялоо.
- ✓ Новатор педагогдор (Ш.А. Амонашвили, С.Н. Лысенко, И.П. Волков, В.Ф. Шаталов, Е.Н. Ильин жана башкалар).
- ✓ Кызматташтык педагогикасы гуманизм принциптерине жана инсанды өнүктүрүүгө чыгармачылык мамиле жасоого негизделген тарбиялоонун жана окутуунун методдору менен ыкмаларынын системасы катары.

БӨЛҮМ БОЮНЧА СУНУШТАЛУУЧУ АДАБИЯТТАРДЫН ТИЗМЕСИ

1. Аристотель. Собрание сочинений: В 4 т. – М., 1984.
2. Асанова У.А. Философия образования. – Бишкек, 2004.
3. Асипова Н.А. Билим философиясы жана тарыхы. – Бишкек, 2010.
4. Беляев В.И. Педагогика А.С.Макаренко: традиции и новаторство. – М., 2000.
5. Гессен С.И. Основы педагогики. Введение в прикладную философию М., 1995.
6. Гершунский Б.С. Философия образования. – М., 1998.
7. Гусинский Э. Турчанинов Ю. Философия образования. – М., 2001.
8. Джуринский А.Н. История педагогики. – М., 2000.
9. Д.Дьюи. Демократия и образование. – М., 2004.
10. Д.Дьюи. Опыт и образование. – М., 2004.
11. Жураковский Г.Е. Очерки по истории античной педагогики. – М., 1978.
12. История педагогики / под ред. А.И.Пискунова. – М., 2001.
13. История педагогики и образования: от зарождения воспитания в первобытном обществе до конца XX в.: Учебное пособие для педагогических учебных заведении / под. ред. А.И. Пискунова. – М., 2001.
14. История образования и педагогической мысли за рубежом и в России / Под ред. З.И. Васильевой. Уч. пос. – М., 2002.
15. Коменский Я. А.Избранные педагогические сочинения: В 2т. – М., 1982.
16. Корнетов Г.Б. Воспитание в первобытном обществе: возникновение, сущность, эволюция. – М., 1993.
17. Корчак Я. Педагогическое наследие. – М., 1990.
18. Крупская Н.К. Собрание сочинений: В 4 т. – М., 1990.
19. Локк Д. Сочинения: В 3 т.М., 1988.
20. Рахимова М. Р.Панкова Т.В. Калдыбаева А.Т. Очерки по истории педагогики. Бишкек, 2000.
21. Руссо Ж.Ж. Собрание сочинений. – М., 1987.
22. Мазалова М.А. Уракова Т.В.История педагогики образования. – М., 2006.
23. Макаренко А.С. Собрание сочинений: В 4 т. – М., 1990.
24. Монтень М. Опыты. В 2 книгах. – М., 2006.
25. Монтессори М. Ребенок великая загадка. – М., 2002.
26. Нилл А. Саммерхилл – воспитание свободой. – М., 2000.
27. От таблички до университетов. – М., 2003.
28. Песталоцци И.Г. Собрание сочинений: В 4 т. – М., 1990.
29. Сухомлинский В.А. Собрание сочинений: В 4 т. – М., 1990.
30. Соловейчик С. Учение с увлечением. – М., 1976.
31. Толстой Л.Н. Собрание сочинений: В 4 т. – М., 1990.
32. Ушинский К.Д. Собрание сочинений: В 4 т. – М., 1990.
33. Френе С. Педагогическое наследие. – М., 1990.
34. Шаталов В. Ф. Преодоление страха. – М., 1989.
35. Штайнер Р. Педагогическое наследие. – М., 1990.

БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ПЕДАГОГИКАЛЫК ОЙЛОРДУН ТАРЫХЫ (УЛАНДЫСЫ)

(2 кредит: 2 курс, 4 семестр)[6]

№	Лекция	Саат	Практика	Саат
1.	Киришүү. «Этнопедагогика» бөлүмүнүн максаты, милдеттери жана күтүлүүчү натыйжалары	2 саат	«Манас» эпосунда тарбиялоо жана окутуу маселелери	2 саат
2.	Кыргыз этнопедагогикасынын пайда болушу жана калыптанышы	2 саат	Элдик фольклордогу педагогика-лык ойлор	2 саат
3.	Түрк элдеринин орток мурастарындагы педагогикалык идеялар (Коркут, Жусуп Баласагын, Махмуд Кашкарлык-Барсканий)	2 саат	Кыргыз элинин каада-салттарынын тарбиялык мааниси	2 саат
4.	«Манас» эпосунда тарбиялоо жана окутуу маселелери	2 саат	Жазгыч акындардын педагогикалык көз караштары (Тоголок Молдо, Молдо Кылыч, Молдо Нияз, Молдо Багыш).	2 саат
5.	Жазгыч акындардын педагогикалык көз караштары (Тоголок Молдо, Молдо Кылыч, Молдо Нияз, Молдо Багыш)	2 саат	Кыргыз акындарынын чыгармачылыгында гуманисттик ойлордун мааниси (Жеңижок, К.Акиев, Т. Сатылганов, Б.Алыкулов)	2 саат
6.	Кыргыз акындарынын чыгармачылыгында гуманисттик ойлордун мааниси (Жеңижок, К.Акиев, Т. Сатылганов, Б.Алыкулов)	2 саат	Э. Арабаевдин жана К.Тыныстановдун агартуучулук ишмердүүлүгү жана педагогикалык мурасы	2 саат
7.	Э. Арабаевдин жана К.Тыныстановдун агартуучулук ишмердүүлүгү жана педагогикалык мурасы	2 саат	Чыңгыз Айтматовдун педагогикалык идеялары	2 саат
8.	Чыңгыз Айтматовдун педагогикалык идеялары	2 саат		
	Бардыгы:	**16 саат**		**14 саат**

6 «Билим берүүнүн жана педагогикалык ойлордун тарыхы» бөлүмү боюнча студенттердин өз алдынча иштерине материалдар жана тапшырмалар бул курстун окуу-методикалык комплексинде (ОУК) берилген.

БӨЛҮМДҮН МАЗМУНУ

1. «Этнопедагогика» бөлүмүнүн максаты, милдеттери, күтүлүүчү натыйжалары (2 саат).

Киришүү. Бөлүмдүн максаты, милдеттери жана күтүлүүчү натыйжалары. Этнопедагогика тууралуу түшүнүк.

Г.Н. Волковдун этнопедагогика тууралуу ойлорунун этнопедагогика илиминин пайда болуусу үчүн мааниси.

Негизги түшүнүктөр: этнос, педагогика, этнопедагогика, улуттук педагогика, улуттук аң-сезим, иденттүүлүк, менталитет.

2. Кыргыз этнопедагогикасынын пайда болушу жана калыптанышы (2 саат).

Этнопедагогиканын илим катары пайда болушу. Тарыхый, географиялык, этнографиялык булактардын мааниси. Этнограф С.М. Абрамзондун эмгектери. 1924-жылы Ташкент шаарынан чыккан Эшеналы Арабай уулунун «Кыргыз алиппеси» окуу китебиндеги этнопедагогикалык ойлор.

«Элдик этнограф» Амантур Акматалиев, адабиятчы жана публицист Советбек Байгазиев, этнопедагог Сабыр Иптаровдун эмгектеринин кыргыз этнопедагогика илимине жана анын теориялык-практикалык багыттарын өркүндөтүүдөгү салымы.

Кыргыз этнопедагогикасынын өнүгүүсү (20-кылымдын башталышынан биздин күнгө чейин). Кыргыз этнопедагогикасын изилдөөсү: өзгөчөлүктөрү, изилдөөчүлөр (Измайлов А.Э., Рахимова М.Р., Койчуманов Д.И., Имаева Н.И., Алимбеков А.А., Байгазиев С.О., Иптаров С.И., Калдыбаева А.Т., Панкова Т.В. , Муратов А.Ж. ж.б.).

XXI кылымдын башында кыргыз этнопедагогикасынын эң орчундуу проблемалары.

Негизги түшүнүктөр: тарыхый булактар, география, этнография, публицистика, теориялык-практикалык багыттар, этнопедагогика, этнопедагогика илими, башка илимдер менен байланышы, өнүгүү тенденциялары, этнопедагогиканын предмети жана объектиси.

3. Түрк элдеринин орток мурастарындагы педагогикалык идеялар (Коркут, Жусуп Баласагын, Махмуд Кашкарлык-Барсканий) (2 саат).

Коркут-Ата китеби. «Коркут-Ата китеби» («Китеби деде Коркуд») – түрк элдеринин орто кылымдагы огуздардын адабий эстелиги. «Коркут-Ата китеби» («Китеби деде Коркуд») этнопедагогикалык көз караш.

Жусуп Баласагындын «Куттуу билим» китеби. «Куттуу билим» китебиндеги этикалык эрежелер: 1)Баланы ата-энесинин кашында, алардын мээрими менен тарбиялоо керек; 2) Ар бир ой диалогдо, баарлашууларда жаңыланып, бышыкталат.

Махмуд Кашкарлык-Барсканий «Дивани лугат-ат-түрк» («Түрк сөздөрүнүн жыйнагы»). Элдик этикалык эрежелер, элдин педагогикалык маданияты, элдин тажрыйбасы.

Негизги түшүнүктөр: адабий эстеликтер, этикалык эрежелер, педагогикалык маданият, элдик тажрыйба.

4. «Манас» эпосундагы окутуу жана тарбиялоо маселелери (2 саат).

«Манас» эпосунун изилдениши, изилдөөчүлөр (Ч.Валиханов, Д.Поливанов, А.Бернштам, М.Ауэзов, Э.Арабаев). Элдин негизги педагогикалык түшүнүктөрү: окутуу, тарбиялоо, өзүн-өзү тарбиялоо, кайра тарбиялоо.

«Манас» эпосундагы педагогиканын ролу. «Манас» эпосундагы педагогикалык идеялардын өзгөчөлүктөрү («Манастын жети осуяты»).

Негизги түшүнүктөр: элдин негизги педагогикалык түшүнүктөрү: окутуу, тарбиялоо, өзүн-өзү тарбиялоо, кайра тарбиялоо, педагогикалык идеялар.

5. **Жазгыч акындардын педагогикалык көз караштары (Тоголок Молдо, Молдо Кылыч, Молдо Нияз, Молдо Багыш) (2 саат).**

Кыргыз элинин адабий жазуу маданиятынын жазгыч акындардын чыгармалары аркылуу өнүгүүсү (Тоголок Молдо, Молдо Кылыч, Молдо Нияз, Молдо Багыш).

Жазгыч акындардын педагогикалык көз караштары жана агартуучулук ишмердүүлүктөрү (Тоголок Молдо, Молдо Кылыч, Молдо Нияз, Молдо Багыш). Элдик педагогикалык маданиятты өркүндөтүү.

Негизги түшүнүктөр: жазуу маданияты, жазгыч акындардын чыгармачылыгы, педагогикалык маданият.

6. **Кыргыз акындарынын чыгармаларындагы гуманисттик идеялардын мааниси. (Жеңижок, К. Акиев, Т. Сатылганов, Б. Алыкулов) (2 саат).**

Т. Сатылганов, Б. Алыкуловдун элдик оозеки чыгармачылыгы. Жеңижок, К. Акиев, Т.Сатылганов, Б. Алыкуловдун педагогикалык гуманисттик көз караштарынын мааниси.

Жеңижок, К. Акиев, Т. Сатылганов, Б. Алыкуловдун чыгармаларындагы эстетикалык, эмгек, адеп, дене тарбиясы.

Негизги түшүнүктөр: фольклор, гуманисттик көз караштар, педагогикалык этика, эстетикалык, эмгек, адеп, дене тарбиясы, акын-демократ.

7. **Э. Арабаевдин жана К. Тыныстановдун агартуучулук ишмердүүлүгү жана педагогикалык мурасы (2 саат).**

XIX кылымдын аягы XX кылымдын башындагы билим берүүнүн абалы. Окутуу системасы (медресе, мектептер).

Э. Арабаев, К. Тыныстанов – кыргыз билим берүү интеллигенциянын көрүнүктүү өкүлдөрү. Э. Арабаев, К. Тыныстановдун агартуучулук ишмердүүлүгү жана педагогикалык мурастары.

Негизги түшүнүктөр: билим берүү, илим, окутуу, биринчи интеллигенция, алиппе, кесиптик китептер, профессор, лингвистика, журналистика.

8. **Чыңгыз Айтматовдун педагогикалык идеялары (2 саат).**

Ч. Айтматовдун чыгармаларындагы педагогикалык идеялар. Чыңгыз Айтматовдун феномени.

Ч. Айтматовдун ар тараптуу өнүккөн инсан жөнүндө педагогикалык көз караштары. Чыңгыз Айтматовдун педагогикалык ойлору: инсандын денелик жана руханий маданиятынын айкалышы.

Негизги түшүнүктөр: феномен, инсандын ар тараптуу өнүгүүсү, инсан, дене тарбиялык жана руханий маданият, Ч. Айтматовдун педагогикасы.

СТУДЕНТТЕР ҮЧҮН ӨЗ АЛДЫНЧА ИШТЕРДИН ТЕМАТИКАСЫ

I.«Манас» эпосундагы окутуу жана тарбиялоо маселелери

- ✓ «Манас» эпосунун изилдениши, изилдөөчүлөр (Ч. Валиханов, Д. Поливанов, А. Бернштам, М. Ауэзов, Э. Арабаев).
- ✓ Элдин негизги педагогикалык түшүнүктөрү: окутуу, тарбиялоо, өзүн-өзү тарбиялоо, кайра тарбиялоо.

- ✓ «Манас» эпосундагы педагогиканын ролу. «Манас» эпосундагы педагогикалык идеялардын өзөчөлүктөрү («Манастын жети осуяты»).

II. Орхон-Эне-Сай, Талас жазма эстеликтериндеги педагогикалык ойлор

- ✓ Орхон-Эне-Сай (рун) жазуусу; байыркы уйгур жазуусу: араб жазуусу, латын алфавити жана кириллица (азыркы тамгалар).
- ✓ Орхон-Эне-Сай жазууларындагы Күлтегин Бабалар жазууларындагы башкы педагогикалык идеялар.
- ✓ Билге каган (683-734) жана Тонукөккө коюлган эстеликтер.
- ✓ Орхон-Эне-Сай, Талас эстеликтеринин педагогикалык идеялары С. Байгазиевдин, А. Алимбековдун эмгектеринде.

III. Аты уламышка айланган ырчылардын чыгармаларындагы тарбиялык ойлору (Кетбука (Бука ырчы), Токтогул ырчы, Толубай сынчы, Асан Кайгы)

- ✓ Кетбука акындын чыгармачылыгы. Кайгыны угузуу салты. Акындыкты өлчөөнүн чени.
- ✓ «Толубайдай сынчы бол, Токтогулдай ырчы бол» деген сөздүн педагогикалык мааниси. Токтогул ырчынын педагогикалык сабактары.
- ✓ Асан Кайгы – гуманист-акын. Асан Кайгынын ырларынын педагогикалык мааниси.

IV. Түрк элдеринин орток мурастарындагы педагогикалык идеялар (Коркут, Жусуп Баласагын, Махмуд Кашкарлык-Барсканий)

- ✓ Коркут-Ата китеби. «Коркут-Ата китеби» («Китеби деде Коркуд») – түрк элдеринин орто кылымдагы огуздардын адабий эстелиги. «Коркут-Ата китеби» («Китеби деде Коркуд») этнопедагогикалык көз караш.
- ✓ Жусуп Баласагындын «Куттуу билим» китеби. «Куттуу билим» китебиндеги этикалык эрежелер: 1)Баланы ата-энесинин кашында, алардын мээрими менен тарбиялоо керек; 2) Ар бир ой диалогдо, баарлашууларда жаңыланып, бышыкталат.
- ✓ Махмуд Кашкарлык-Барсканий «Дивани лугат - ат - түрк» («Түрк сөздөрүнүн жыйнагы»). Элдик этикалык эрежелер, элдин педагогикалык маданияты, элдин тажрыйбасы.

V. XIX кылымдын аягындагы жана XX кылымдын башындагы Түркстандагы жана Кыргызстандагы билим берүү мекемелеринин жана окутуунун тарыхы

- ✓ Түркстандагы билим берүү мекемелери: окутуу жана тарбиялоо системасы. Жаңы билим берүү мекемелеринин ачылышынын өбөлгөлөрү.
- ✓ «Усулу-жадид» мектептери жана орус-тузем мектептери.
- ✓ XIX кылымдын аягындагы жана XX кылымдын башындагы Кыргыз жериндеги агартуунун жалпы абалы. Алгачкы агартуучулар.
- ✓ «Усулу-жадид» жана орус-тузем мектептери. Эшенаалы Арабаевдин агартуучулук ишмердүүлүгүнө тийгизген таасири.

VI. Кыргыз ССРиндеги билим берүүнүн өнүгүшү (1917-жылдан тартып XX кылымдын экинчи жарымына чейин)

- ✓ Кыргызстандагы эл агартуунун татаал жана маанилүү маселелери. Сабатсыздыкты жоюу жолдору. Э. Арабаев жана К. Карасаевдин «Жаңылык» алиппесинин орду.

- ✓ 20-жж. башталышында улуттук мугалимдик кадрларды даярдоо проблемалары.
- ✓ 30-жж. башталышында Кыргызстанда элге билим берүүнү өнүктүрүүнүн жаңы этаптары.

VII. Советтик Кыргызстанда билим берүүнүн жана педагогиканын андан ары өнүгүшү (ХХ кылымдын 50-жж. эгемендүүлүк жылдарына чейин)

- ✓ Билим берүүнүн, мектептердин жана педагогикалык ойлордун өнүгүүсүнүн жаңы этаптары. 50-жылдарындагы билим берүү системасы.
- ✓ Кыргыз педагогика илиминин калыптанышына салым кошкон окумуштууларынын (Б.К. Кулдашев, К. Карасаев, И.А. Батманов, А.Я. Арет, З. Бектенов, А.Э. Измайлов жана М.Р. Балтабаев.)эмгектери.
- ✓ ХХ кылымдын соңку чейрегинде жана XXI кылымдын башында мектепке чейинки тарбиялоо.

VIII. Эгемендүүлүк жылдарындагы Кыргыз Республикасындагы билим берүү жана илимий педагогика (1992-2021-жылдар)

- ✓ Эгемендүүлүктүн билим берүү жана педагогика илиминин өнүгүүсүнө тийгизген таасири. «Билим берүү жөнүндөгү» Мыйзамынын кабыл алынышы.
- ✓ Кыргыз Республикасында билим берүүнү өнүктүрүүнүн негизги принциптери.
- ✓ Өткөөл мезгилдин билим берүү тармагына тийгизген оң жана терс таасири.
- ✓ Орто жалпы билим берүүчү мектептер, ЖОЖдор үчүн мамлекетик стандарттардын иштелип чыгышы.
- ✓ Окуу планы, предметтик стандарттар, окуу программалары, окуу китептеринин же окуу-методикалык комплекстеринин (ОМК) жалпы орто билим берүү системасын реформалоодогу орду.
- ✓ Эл аралык жана башка мамлекеттер менен биргелешкен университеттердин ачылышы.
- ✓ Кыргыз Республикасында билим берүүдөгү модернизациялоо процесси.

БӨЛҮМ БОЮНЧА СУНУШТАЛУУЧУ АДАБИЯТТАРДЫН ТИЗМЕСИ

1. Абдырахманов Т.А., Байдилдеев Ж.Р., Кубатова А. Э. Эки доор инсаны. – Бишкек 2013.
2. Алимбеков А. Кыргыз этнопедагогикасы. – Бишкек: Алтын тамыр, 1997. – 62 б.
3. Алимбеков А. Билим берүү салттары. – Бишкек.
4. Антология педагогической мысли Кирг. ССР / Под редакцией Акуловой И.И. – М.: Педагогика, 1988. – 360 с.
5. Анаркулов, Х.Ф. Кыргыз эл оюндары. – Фрунзе: Кыргызстан, 1991. – 192 с.
6. Аттокуров С. Кыргыз этнографиясы: окуу куралы. – Бишкек, 1995. – 240 б.
7. Байгазиев, С. «Манас» эпосу: тарыхый эс тутумга, антиманкурттук рухка жана мекенчилдикке тарбиялоо. – Бишкек, 2012.
8. Байгазиев, С. «Манас» эпосундагы баланы эркин тарбиялоо философиясы. – Бишкек, 2012.
9. Байгазиев, С. «Манас» эпосунун биримдик, достук, ынтымак жөнүндөгү улуу идеялары – бүгүнкү жарандык тарбиянын тиреги. – Бишкек, 2012.
10. Байгазиев, С. «Манастын» ата-эне жөнүндөгү этнопедагогикалык осуяты.– Бишкек, 2012.
11. Байходжоев С. Акыны-письменники / Краткий очерк – Фрунзе: АН Кирг ССР, 1959. – 75 с.
12. Волков Г.Н. Народная педагогика: Краткий словарь-справочник. – М., 1996. – 54 с.
13. Волков Г.Н. Этнопедагогика. – М.: ACADEMA, 2000. – 176 с.
14. Волков Г.Н. Этнопедагогика. – Чебоксары: Чувашкнигоиздат, 1974. – 367 с.
15. .Жеңижок. Ырлар / Түзгөн А. Жусупбеков. – Фрунзе, 1982. – 264 б.
16. Закиров С. Кыргыз элинин макал-ылакаптары. – Фрунзе, 1979. – 284 б.
17. Закиров С. Эл чыгармалары – эл кенчи. – Фрунзе: Кыргызстан, 1981. – 126 б.
18. Залкар акындар: – 2 т.– Жеңижок / Түзгөндөр: Акматалиев А., Жусупбеков А., Мукасов М. – Бишкек: Шам, 1999. – 320 б.
19. Измайлов А.Э. Народная педагогика: Педагогические воззрения народов Средней Азии и Казакстана. – М., 1991.
20. Имаева Н.И. Идеи воспитания в творческом наследии Токтогула. – Фрунзе: Мектеп, 1971. – 126 с.
21. Исаков К. Тамсил кудурети.– Бишкек: Айат, 2009.
22. Калдыбаева А.Т. Эл акындарынын чыгармачылыгындагы этнопедагогикалык идеялар. – Бишкек, 2005. – 344 б.
23. Калдыбаева А.Т. Калык Акиевдин чыгармаларынын тарбиялык мааниси. – Бишкек, 1994. – 164 б.
24. Калдыбаева А.Т. Эл акындарынын этнопедагогикалык идеяларын жаштарды тарбиялоодо колдонуунун илимий-методикалык негиздери: пед. илим. д-ру окумуш. даражаны из. үчүн жазыл дисс. автореф. – Бишкек, 2007. – 40 б.
25. Койчуманов Д.И. Идеи воспитания в творчестве Тоголока Молдо. – Фрунзе: Мектеп, 1964. – 186 с.
26. Кукушин В.С. Этнопедагогика: учебное пособие.– М.; Воронеж: МОДЭК, 2002.– 304 с.
27. Кыдыралиев К. Проблемы познания и воспитания в киргизских народных сказках. – Фрунзе, 1979. – 185 б.

28. Кыргыз макал-ылакаптары / Түз Ж.Төлөев – Фрунзе: Кыргызстан, 1982.

29. Кыргыз эл жомоктору / Түз. Б. Кебекова, А. Тойгонбаева. – Фрунзе, 1975.

30. Кыргыз эл педагогикасы / Түз. С. Иптаров. – Бишкек, 1998.

31. Кыргыз эл тамсилдери / Түз. Ж. Мусаева. – Фрунзе, 1985. – 124 б.

32. Молдо Кылыч. Казалдар / Түз. О. Сооронов – Фрунзе, 1990.

33. Мукамбаев Ж., Таштемиров Ж. Кыргыз табышмактары, жаңылмачтары, калптары. – Фрунзе: Мектеп, 1971.

34. Муратов А. Чыңгыз Айтматов – жазуучу-этнопедагог. – Бишкек, 2006. – 202 б.

35. Осмонкулов А.О. Агартуучу И. Арабаев. – Бишкек, 2003.

36. Рахимова М.Р., Панкова Т.В. Кыргыз элдик педагогикасы. – Бишкек, 1994.

37. Рысбаев С.К. Кыргыз балдар фольклорунун педагогикасы: «Педагогикалык технологиялар» сериясы. – Бишкек, 2014. – 312 б.

38. Эсенгулова М.М. Просветительская деятельность и педагогическое наследие Э.Арабаева. – Бишкек: Maxprint, 2010.

ЖАЛПЫ ПЕДАГОГИКА

(Педагогикалык эмес адистиктер үчүн)

ВАРИАТИВДИК БӨЛҮМ:

(2 кредит: 1 курс, 1 семестр) [7]

№	Лекция	Саат	Практикалык сабактар	Саат
1.	Киришүү. «Жалпы педагогика» бөлүмүнүн максаттары, милдеттери жана күтүлүүчү натыйжалары. Билим берүү коомдук феномен жана маданий баалуулук катары	2 саат	Билим берүү коомдук феномен жана маданий баалуулук катары	2 саат
2.	Билим берүүдөгү гуманизация	2 саат	Билим берүүдөгү гуманизация	2 саат
3.	Кыргыз Республикасынын билим берүү системасы, түзүлүшү. Билим берүүнүн компетенттүүлүк парадигмасы	2 саат	Дүйнөдөгү жогорку билим берүү системасындагы стратегиялык багыттар	2 саат
4.	Э.Арабаевдин агартуучулук ишмердүүлүгү жана педагогикалык мурасы	2 саат	Э.Арабаевдин агартуучулук ишмердүүлүгү жана педагогикалык мурасы	2 саат
5.	Кесипти тандоодогу мотивдер	2 саат	Кесипти тандоодогу мотивдер	2 саат
6.	Миссия. Университеттин миссиясы, стратегиялык пландаштыруу	2 саат	Миссия. Университеттин миссиясы, стратегиялык пландаштыруу	2 саат
7.	Бүтүрүүчүнүн модели: билим, билгичтик, көндүмдөр, негизги компетенциялар, бүтүрүүчүлөрдүн артыкчылыктуу сапаттары	2 саат	Бүтүрүүчүнүн модели: билим, билгичтик, көндүмдөр, негизги компетенциялар, бүтүрүүчүлөрдүн артыкчылыктуу сапаттары	2 саат
8.	Үзгүлтүксүз билим берүү. «Өмүр бою окуп-үйрөнүү» багыты	2 саат		
	Бардыгы:	**16 саат**		**14 саат**

7 «Жалпы педагогика» бөлүмү боюнча студенттердин өз алдынча иштерине материалдар жана тапшырмалар бул курстун окуу-методикалык комплексинде (ОУК) берилген.

БӨЛҮМДҮН МАЗМУНУ

1. Киришүү. «Жалпы педагогика» бөлүмүнүн максаты, милдеттери, күтүлүүчү натыйжалары (2 саат).

Киришүү. Бөлүмдүн максаты, милдеттери, күтүлүүчү натыйжалары.

Билим берүү коомдук феномен. Билим берүүнүн сапаты. Билим берүү педагогикалык процесс катары.

Билим берүүнүн мазмунун аныктаган негизги нормативдик документтер: мамлекеттик стандарт, окуу планы, окуу программалары, окуу китептери. Алардын мүнөздөмөсү жана түзүлүшү. Билим берүүнүн негизги нормативдик документтерин жаңылануу боюнча мамлекеттик реформалар.

Негизги түшүнүктөр: феномен, негизги нормативдик документтер: мамлекеттик стандарт, окуу пландары, окуу программалары, окуу китептери.

2. Билим берүүдөгү гуманизация (2 саат).

Инсанга багытталган окутуу жана тарбиялоо. Инсанга багытталган окутуунун өзгөчөлүгү жана негизги идеясы.

Окутууда үстөмдүктүн алмашышы. Инсанга багытталган окутууда сабак берүү стратегиясы. Интеграцияланган сабактардын өзгөчөлүктөрү. Мектепте инсанга багытталган ишмердүүлүктүн түрлөрү.

Инклюзивдик билим берүү: принциптер жана философия. Инклюзивдик маданият, инклюзивдик саясат, мугалимдердин инклюзивдик компетенттүүлүгү.

Негизги түшүнүктөр: инсанга багытталган окутуу, интеграция, дидактикалык система, инновация, новатордук педагогика, инклюзивдик билим берүү, принциптер, инклюзивдик билим берүүнүн философиясы, практикалык багыттуулук, инклюзивдик компетенттүүлүк.

3. Кыргыз Республикасынын билим берүү системасы жана түзүлүшү. Билим берүүнүн компетенттүүлүк парадигмасы (2 саат).

КР билим берүү системасынын өзгөчөлүктөрү. Кыргыз Республикасындагы билим берүү системасынын түзүлүшү. Билим берүү саясатындагы реформа. Кыргыз Республикасындагы мектепке чейинки орто, жогорку билим берүү системаларындагы өзгөрүүлөр.

Парадигмалар жөнүндө түшүнүк. Парадигмалардын түрлөрү. Билим берүүнүн билим парадигмасы. Билим берүүнүн компетенттүүлүк парадигмасы.

Дүйнөдөгү жогорку билим берүү системасындагы стратегиялык багыттар. Жогорку билим берүүнү трансформациялоо. 4.0 индустриясы жана эмгек рыногу.

Негизги түшүнүктөр: билим берүү системасы, билим берүүчүлүк саясат, мектепке чейинки, орто, атайын орто, жогорку, техникалык, политехникалык, профилдик, трансформация, рынок, парадигма, компетенттүүлүк.

4. Э.Арабаевдин агартуучулук ишмердүүлүгү жана педагогикалык мурасы (2 саат).

XIX кылымдын аягы XX кылымдын башындагы билим берүүнүн абалы. Окутуу системасы (медресе, мектептер).

Кыргыз билим берүү интеллигенциянын көрүнүктүү өкүлү: Э. Арабаев. Э. Арабаевдин агартуучулук ишмердүүлүгү жана педагогикалык мурастары.

Негизги түшүнүктөр: билим берүү, илим, окутуу, биринчи интеллигенция, биринчи алиппе.

5. Педагогикалык кесипти тандоонун мотивдери (2 саат).

Кесипти тандоодогу мотив, ички жана тышкы мотив, мугалимдин кесиптик өнүгүүсүнүн деңгээлиндеги мотивдин ролу. Педагогикалык кесипти тандоо контекстинде А. Маслоунун муктаждыктар иерархиясын колдонуу.

Чет өлкөлөрдө (Англия, Франция, Германия) келечектеги кесипти тандоого даярдоо.

Негизги түшүнүктөр: мотив, мотивация, ички жана тышкы мотивдер, муктаждыктар иерархиясы.

6. Миссия, университеттин миссиясы, стратегиялык пландаштыруу (2 саат)

Башкаруунун жылдык циклы: уюмдун өзүнүн ишмердүүлүгүнө талдоо жүргүзүү, көйгөйлөрдү аныктоо, максаттарды жана милдеттерди туура коюу, пландаштыруу, түзөтүү.

Мектепти башкаруудагы өзүн-өзү аныктоо баскычынын орду. Миссия. Университеттин миссиясы. Стратегиялык пландаштыруу. Максаттар (оперативдик, тактикалык, стратегиялык). Стратегиялык команда жөнүндө түшүнүк. Лидерлик. SWOT-талдоо артыкчылыктуу көйгөйлөрдү аныктоо жана аларды чечүү үчүн курал катары.

Негизги түшүнүктөр: миссия, оперативдик, тактикалык, стратегиялык максаттар, команда, лидер, лидерлик, SWOT-талдоо.

7. Бүтүрүүчүнүн модели: бүтүрүүчүлөрдүн билимдери, билгичтиктери, көндүмдөрү, негизги компетенциялары, артыкчылыктуу сапаттар (2 саат).

Мектепти башкаруудагы өзүн-өзү аныктоо баскычынын орду. Бүтүрүүчүнүн модели: бүтүрүүчүлөрдүн билимдери, билгичтиктери, көндүмдөрү, негизги компетенциялары, артыкчылыктуу сапаттар. Университеттердин рейтинги.

Негизги түшүнүктөр: бүтүрүүчүнүн модели, көндүмдөр, компетенциялар, рейтинг, изилдөө, чен-өлчөмдөр.

8. Үзгүлтүксүз билим берүү. «Өмүр бою окуп-үйрөнүү» багыты (2 саат).

Үзгүлтүксүз билим берүү жөнүндө түшүнүк. Ар түрдүү өлкөлөрдө (Россия, Финляндия, Эстония ж.б.) үзгүлтүксүз билим берүү системасы.

Үзгүлтүксүз билим берүү программаларынын негизги багыттары: (а) атаандаштыкка жөндөмдүү билим берүү чөйрөсүн өнүктүрүү; (б) үзгүлтүксүз билим берүүнүн инфраструктурасын түзүү; (в) заманбап билим берүү технологияларын киргизүү; (г) жаңы каржы механизмдерин киргизүү.

Негизги түшүнүктөр: үзгүлтүксүз билим берүү, «Өмүр бою окуп-үйрөнүү» багыты, система, негизги багыттар.

СТУДЕНТТЕР ҮЧҮН ӨЗ АЛДЫНЧА ИШТЕРДИН ТЕМАТИКАСЫ

I. Педагогикалык кесиптин жалпы мүнөздөмөсү

- ✓ Заманбап маданияттагы мугалимдин образы.
- ✓ Педагогикалык кесипти тандоо мотивдери.

II. Педагогикалык ишмердүүлүктүн этика жана эстетикасы

- ✓ Педагогикалык этика жана анын милдеттери.
- ✓ Педагогикалык этиканын категориялары.
- ✓ Педагогикалык мораль.
- ✓ Педагогикалык такт.
- ✓ Педагогикалык эстетика.

III. Кыргыз Республикасындагы билим берүү системасы жана түзүлүшү

- ✓ КР билим берүү системасынын өзгөчөлүктөрү.
- ✓ Кыргыз Республикасындагы билим берүү саясатындагы реформа.
- ✓ Кыргыз Республикасындагы мектепке чейинки, орто, жогорку окуу жайларында билим берүү системаларындагы өзгөрүүлөр.
- ✓ Дүйнөдөгү жогорку билим берүү системасындагы стратегиялык багыттар.
- ✓ Жогорку билим берүүнү трансформациялоо. 4.0 индустриясы жана эмгек рыногу.

IV. Жалпы билим берүүчү уюмдарын башкаруунун (башкаруу, стилдери, типтери, функциялар)

- ✓ Башкаруунун стилдери жөнүндө түшүнүк. Стилдердин өзгөчөлүктөрү жана айырмачылыктары. Башкаруу стилдеринин колдонуу перспективалары.
- ✓ Башкаруунун типтери тууралуу түшүнүк. Иерархия, уюмдун маданияты, рынок: өгөчөлүктөрү жана айырмачылыктары. Уюмдун маданияты – мектепти башкаруунун негизги багыты.
- ✓ Башкаруунун негизги функциялары: талдоо, пландаштыруу (оперативдик, тактикалык, стратегиялык милдеттер), уюштуруу, көзөмөлдөө.

V. Педагогикалык менеджмент: лидерлик, насаатчылык жана мониторинг

- ✓ Лидерлик, насаатчылык жана мониторинг жөнүндө түшүнүк, өзгөчөлүктөрү.
- ✓ Мектепти башкаруудагы лидерлик, насаатчылык жана мониторинг.
- ✓ Лидерлик, насаатчылык жана мониторингдин куралдары.

VI. Билим берүү системасын башкаруудагы компетенттүүлүк багыт

- ✓ Компетенттүүлүк жөнүндө түшүнүк, башкаруудагы компетенттүүлүк. Парадигманын өзгөрүшү: башкаруудагы компетенттүүлүк.
- ✓ Лидерлик жана жетекчилик: окшоштуктар жана айырмачылыктар. Команда, стратегиялык команда, командалык багыт, корпоративдик этика.
- ✓ Жогорку класстын окуучуларынын кесипке багыт алуу боюнча ата-энелерге консультация өткөрүү: эмгек рыногу. Жаңы кесиптердин атласы.

VII. Кыргыз Республикасынын билим берүү системасын каржылоодогу (уюмдун өнүгүү ресурстары) инновациялык процесстер

- ✓ Билим берүү уюмдарын каржылоо жөнүндө түшүнүк.
- ✓ Кыргыз Республикасында билим берүү системасын каржылоодогу инновациялык

процесстеринин өзгөчөлүктөрү.

- ✓ Кыргыз Республикасынын мектептеринде жан башынан каржылоо.
- ✓ Фандрайзинг. Фандрайзинг процесси. Мектептин фандрайзинг ишмердүүлүгү.

VIII. Маданият: мааниси, маңызы жана калыптануу жолдору

- ✓ Маданият жөнүндө түшүнүк. Педагогикалык маданият жалпы адамзаттык маданияттын бир бөлүгү катары.
- ✓ Педагогикалык маданияттын негизги компоненттери: таанып-билүүчүлүк (когнитивдик), эмоционалдык-баалуулук, аракет, инсандык натыйжалуулук.
- ✓ Баалуулуктар. Баалуулуктардын калыптанышы.
- ✓ «Манас» эпосунда тарбиялоо жана окутуу маселелери.
- ✓ Кыргыз элинин каада-салттарынын тарбиялык мааниси.

БӨЛҮМ БОЮНЧА СУНУШТАЛУУЧУ АДАБИЯТТАРДЫН ТИЗМЕСИ

1. Агафонова А.С. Практикум по общей педагогике. – Питер, 2003.
2. Амонашвили Ш.А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса. – М., 1990.
3. Антология педагогической мысли Кирг. ССР / Под редакцией Акуловой А.И. – М.: Педагогика, 1988. – 360 с.
4. Аристотель. Собрание сочинений: В 4 т. – М., 1984.
5. Асанова У.А. Философия образования. – Бишкек, 2004.
6. Асипова Н.А. Педагогиканын кээ бир жалпы маселелери / Окуу куралы. – Бишкек, 1999.
7. Асипова Н.А. Основы вузовской педагогики. – Бишкек, 2011.
8. Асипова Н.А. Билим философиясы жана тарыхы. – Бишкек, 2010.
9. Бекбоев И.Б. Ориентация на личность. Пути совершенствования обучения и воспитания школьников. – Бишкек, 2000.
10. Бекбоев И.Б. Инсанга багыттап окутуу технологиясынын теориялык жана практикалык маселелери. – Бишкек, 2003.
11. Бордовская Н.В., Реан А.А. Педагогика. – СПб, 2008.
12. Газман О.С. Гуманизация воспитания в современных условиях. – М., 1995.
13. Гессен С.И. Основы педагогики. Введение в прикладную философию М., 1995.
14. Гершунский Б.С. Философия образования. – М., , 1998.
15. Гусинский Э. Турчанинов Ю. Философия образования. – М., 2001.
16. Давыдов В.В. Теория развивающего обучения. – М., ИНТОР, 1999.
17. Джуринский А.Н. История педагогики. – М., 2000.
18. Д.Дьюи. Демократия и образование. – М., 2004.
19. Д.Дьюи. Опыт и образование. – М., 2004.
20. Закон Кыргызской Республики «Об образовании». – М., 1996
21. Загвязинский В.И. Теория обучения: современная интерпритация. – М., 2000.
22. Калдыбаев С.К. Педагогические измерения: становления и развитие. – Бишкек, 2008.
23. Калдыбаев С.К. Тестти окуу процессинде колдонуунун теориялык жана практикалык маселелери. – Бишкек, 2003.
24. Краевский В.В. Методология педагогического исследования. – СПб, 2001.
25. Краевский В.В. Общие основы педагогики. – М., 2003.
26. Коджаспирова Г.М. Педагогика. – М., 2010.
27. Коджаспирова Г.М. Педагогика в схемах, таблицах и опорных конспектах. Учебное пособие для вузов. – М., 2006.
28. Леднев В.С. Содержание образования: сущность, структура, перспективы. – М., 1991.
29. Лихачев Б.Т. Педагогика. – М., 1993.
30. Мадеминов Г.М. Акыл эмгегинин маданияты. – Бишкек, 2012.
31. Мамбетакунов Э.М., Сияев Т.М. Педагогиканын негиздери. – Бишкек, 2008.
32. Мамбетакунов Э.М. Дидактические функции межпредметных связей в формировании у учащихся естественнонаучных понятий. – Бишкек, 2015.

33. Мамбетакунов Э.М. Психодидактиканын очерктери. – Бишкек, 2014.

34. Менчинская Н.А. Проблемы обучения, воспитания и психологического развития ребенка. – М., 2003.

35. Педагогика (электронный ресурс) / Под ред. П.И. Пидкасистого. – М., 2011.

36. Подласый И.П. Педагогика. – М., 2010.

37. Педагогика: пед. теории, системы, технологии / С. А. Смирнов: Учебник. 4-е изд. испр. – М., 2003.

38. Педагогика. Учебник / Под ред. Л.П. Крившенко. – М., 2006.

39. Педагогический словарь / Под ред. В. И. Загвязинского, А.Ф.Закировой. – М., 2008.

40. Педагогический энциклопедический словарь. – М., 2002.

41. Подласый И.П. Процесс воспитания. – М., 2006.

42. Рахимова М.Р., Абдыкеримова М.А. Социалдык педагогика. – Бишкек, 2003.

43. Сластенин В. А. Педагогика. Учебник. – М., 2008

44. Ситаров В.А. Дидактика. – М., 2002.

45. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. – М., 1998.

46. Харламов И.Ф. Педагогика. – М., 1990.

47. Чуприкова Н.И. Умственное развитие и обучение. – М., 2003.

48. Хуторской А.В. Современная дидактика: Учебник для вузов. – СПб: Питер,2001.

49. Эсенгулова М.М. Личностно-ориентированное обучение в высшей школе (теоретические и практические вопросы). – Бишкек, 2009.

50. Якиманская И.С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе. – М., 1996.

ПЕДАГОГИКАЛЫК ТЕОРИЯЛАР, СИСТЕМАЛАР, ТЕХНОЛОГИЯЛАР

(Педагогикалык эмес адистиктер үчүн)

ВАРИАТИВДИК БӨЛҮМ:

(2 кредит: 1 курс, 2 семестр) [8]

№	Лекция	Сааттар	Практика	Сааттар
1.	Киришүү. «Педагогикалык теориялар, системалар, технологиялар» бөлүмүнүн максаты, милдеттери жана күтүлүүчү натыйжалары	2 саат	Педагогикалык теориялар (бихевиоризм, конструктивизм, когнитивизм)	2 саат
2.	Педагогикалык теориялар (бихевиоризм, конструктивизм, когнитивизм)	2 саат	Педагогиканын негизги категориялары: тарбиялоо, өнүгүү, окутуу, билим берүү, калыптандыруу	2 саат
3.	Педагогиканын негизги категориялары: тарбиялоо, өнүгүү, окутуу, билим берүү, калыптандыруу	2 саат	Өнүгүүнүн жалпы мыйзамченемдүүлүгү: индивид, адам, инсан түшүнүктөрү. Өнүгүүнүн ички жана тышкы шарттары, негизги факторлору	2 саат
4.	Өнүгүүнүн жалпы мыйзамченемдүүлүгү: индивид, адам, инсан түшүнүктөрү. Өнүгүүнүн ички жана тышкы шарттары, негизги факторлору	2 саат	Өнүгүүнүн өзгөчөлүктөрү: жаш курактык мезгилдерге бөлүнүшү, жалпы мыйзамченемдүүлүктөрү, өз алдынчалуулук өзгөчөлүктөрү	2 саат
5.	Өнүгүүнүн өзгөчөлүктөрү: жаш курактык мезгилдерге бөлүнүшү, жалпы мыйзамченемдүүлүктөрү, өз алдынчалуулук өзгөчөлүктөрү	2 саат	Педагогикалык технологиялардын негиздери жана түрлөрү. Окутуунун, тарбиялоонун технологиялары	2 саат
6.	Педагогикалык технологиялардын негиздери жана түрлөрү. Окутуунун, тарбиялоонун технологиялары	2 саат	Окуучулардын жетишкендиктерин баалоо	2 саат

8 «Педагогикалык теориялар, системалар, технологиялар» бөлүмү боюнча студенттердин өз алдынча иштерине материалдар жана тапшырмалар бул курстун окуу-методикалык комплексинде (ОУК) берилген.

7.	Окуучулардын жетишкендиктерин баалоо	2 саат	Тарбиялоо социомаданияттык жана педагогикалык процесс катары. Тарбиялоо процессинде мектеп жана үй-бүлөнүн өз ара аракеттенүүсү	2 саат
8.	Тарбиялоо социомаданияттык жана педагогикалык процесс катары. Тарбиялоо процессинде мектеп жана үй-бүлөнүн өз ара аракеттенүүсү	2 саат		
	Бардыгы:	**16 саат**		**14 саат**

БӨЛҮМДҮН МАЗМУНУ

1. **Киришүү. «Педагогикалык теориялар, системалар, технологиялар» бөлүмүнүн максаты, милдеттери жана күтүлүүчү натыйжалары (2 саат).**

Киришүү. «Педагогикалык теориялар, системалар, технологиялар» бөлүмүнүн максаты, милдеттери, күтүлүүчү натыйжалар. Педагогика илиминин изилдөө предмети, милдети, объектиси, субъектиси. Педагогикалык теория, системалар, технологиялар жөнүндө түшүнүк.

Педагогикалык илим гуманитардык, антропологиялык билимдин тармагы. Педагогика илиминин пайда болушунун социалдык-экономикалык өбөлгөлөрү. Педагогика илиминин өнүгүүсү, адам жөнүндө илимдердин системасында педагогиканын орду, анын башка илимдер менен байланышы жана мааниси.

Негизги түшүнүктөр: педагогика, педагогикалык илиминин функциясы: теориялык, практикалык, божомолдоо, философия, антропология, анатомия, физиология, психология, медицина, искусство, педагогикалык теория, системалар, технологиялар.

2. **Педагогикалык теориялар (бихевиоризм, конструктивизм, когнитивизм) (2 саат).**

Бихевиоризм теориясы. Маселенин пайда болуу тарыхынан. Бихевиоризмдин негиздөөчүсү америкалык окумуштуу Д. Уотсон. Жүрүм-турум стимулдарга жооптордун жыйындысы катары. Бекемдөө, таасирленүү закону жана шарттоонун түрлөрү. Торндайктын таасирленүү закону. Адамдын жүрүм-туруму.

Конструктивизм теориясы. Конструктивизм педагогикалык философия катары. Жан Пиаже боюнча конструктивизм теориясы. Окуу процессинде колдонулуучу конструктивизмдин негизги принциптери. Конструктивист-мугалимдин педагогикалык ишмердүүлүгүнүн өзгөчөлүктөрү.

Когнитивизм теориясы. Когнитивизм билим жана таанып билүү, адамдардын ишмердүүлүк процессинде дүйнөнү кабылдоо жөнүндө илими катары. Маселенин тарыхынан: Л. Леви-Брюль, Ж. Пиаже, Маргарет Мид. Когнитивдик карта. Альберт Бандуранын социалдык когнитивизми, «байкоо жүргүзүү аркылуу окутуу» (observational learning).

Негизги түшүнүктөр: бихевиоризм, конструктивизм, конструктивист, когнитивизм, билим, таанып билүү, кабылдоо, когнитивдик карта, социалдык когнитивизм.

3. Педагогиканын негизги категориялары: тарбиялоо, өнүгүү, окутуу, билим берүү, калыптандыруу (2 саат).

Тарбиялоо, өзүн-өзү тарбиялоо, кайра тарбиялоо. К.Д. Ушинский өзүн-өзү тарбиялоо жөнүндө. Өзүн-өзү тарбиялоонун түзүлүшү, уюштуруу формалары, усулдары. Тарбиялоо жана өзүн-өзү тарбиялоонун байланышы. Өзүн-өзү тарбиялоонун тышкы булактары.

Өнүгүү, эрте жашта өнүктүрүүнүн мааниси (изилдөөлөрдүн жыйынтыгы: Д. Хекман, Масару Ибука ж.б.) өнүгүүнүн тармактары, мектепке чейинки өнүгүүнүн стандарттары, инфантилизм, акселерация процесстери, Л.С. Выготский «Жакынкы өнүгүү зонасы» теориясы, студенттик курактагы өнүгүүнүн өзгөчөлүктөрү (А.Г. Асмолов, Б.Г. Ананьев, И.С.Кондун изилдөөлөрү).

Окутуу, окутуунун негиздери: билим, билгичтик, көндүм, компетенциялар. Метакөндүмдөр (жумшак көндүмдөр), метакомпетенциялар. Билим берүү, өз алдынча билим алуу. Практикага багытталган билим берүү. Калыптандыруу.

Негизги түшүнүктөр: тарбиялоо, өнүгүү, эрте өнүктүрүү, стандарттар, валидация, «Жакынкы өнүгүү зонасы», инфантилизм, акселерация, студенттик курактын оптимумдары, окутуу, билим берүү, билим, билгичтик, көндүм, компетенция, парадигма, билим берүүнүн деңгээлдери, рейтинг, калыптандыруу, метакөндүмдөр (жумшак көндүмдөр), метакомпетенциялар.

4. Өнүгүүнүн жалпы мыйзамченемдүүлүгү: индивид, адам, инсан түшүнүктөрү. Өнүгүүнүн ички жана тышкы шарттары, негизги факторлору (2 саат).

Инсандын өнүгүү процесси. Индивид, адам, инсан түшүнүгү «Инсан» түшүнүгү (Э.Мамбетакунов, Т. Сияев). В.П. Тугаринов инсандын негизги касиеттери жөнүндө.

Сандык жана сапаттык өнүгүү. Адамдын биологиялык жана социалдык өнүгүүсү. Тукум куучулук жана өнүгүү. Ички жана тышкы шарттар. Ички шарттар: физиологиялык жана психикалык өнүгүү. Тышкы шарттар: чөйрөнүн таасири.

Инсандын калыптануу процессинин өзгөчөлүктөрү. Ички карама-каршылыктар. Инсандын психологиялык өзгөчөлүктөрү: тынымсыз өнүгүүчү аң-сезим, активдүүлүк, «Мен» үлгүнүн болушу, багыттуулук, жөндөмдүүлүк, мүнөздүүлүк. Инсандын баалуулуктары.

Инсандын социализациясы. Айлана-чөйрөнү таанып-билүүдө инсандын калыптанышы. Үй-бүлө баланын инсандыгынын калыптануу жана өнүгүү фактору катары. Мектеп, класс, достор – баланын жакынкы чөйрөсүнүн борбору. Инсандын социалдаштыруудагы кыйынчылыктар.

Баланын негизги ишмердүүлүгү – оюн, эмгек, окуу. Күндүн режими — негизги ишмердүүлүктү аныктоонун ыкмасы катары. Активдүү жана пассивдүү ишмердүүлүк түшүнүгү. Инсандын активдүүлүгү жана демилгелүүлүгү - ишмердүүлүктүн негизи катары.

Баарлашуу түшүнүгү. Баарлашуунун формалары, түрлөрү.

Негизги түшүнүктөр: индивид, адам, инсан, инсандын өнүгүү процесси, өнүгүүнүн кыймылдаткыч күчтөрү, негизги касиеттер, карама-каршылыктар, баалуулуктар, баалуулуктардын калыптанышы, инфантилизм, «Мен» үлгү, өнүгүү факторлору, тукум куучулук, чөйрө, тарбия, ишмердүүлүк, баарлашуу: ишмердүүлүк, күндүн режими, активдүү, пассивдүү ишмердүүлүк, баарлашуу.

5. Өнүгүүнүн өзгөчөлүктөрү: жаш куректык мезгилдерге бөлүнүшү, жалпы мыйзамченемдүүлүктөрү, өз алдынчалуулук өзгөчөлүктөрү (2 саат).

Заманбап педагогикалык жаш куректык мезгилдерге бөлүнүшү. Мектеп балдарынын куректык өзгөчөлүктөрү. Өнүгүүнүн сензитивдүү мезгилдери.

Баланын курактык өнүгүүсүнүн мезгилдүүлүгү, ар түрдүү курактык топтогу балдардын өнүгүү өзгөчөлүктөрү.

Инфантилизм жана акселерация процесстери. Акселерация жана анын натыйжасы, акселерациянын негизги себептери. Ретродация (балдардын денелик өнүгүүсүнүн артта калышы). Өнүгүүнүн тең салмаксыздыгы. Инклюзивдик билим берүүнүн өзгөчөлүктөрү.

Жеке өзгөчөлүгүн эске алуу. Балдардын курактык жана жекече өзгөчөлүктөрү жана анын окутуу ишмердүүлүгүнүн жыйынтыгына тийгизген таасири.

Окуучулардын мотивациясында жеке жана курактык өзгөчөлүктөр. Окуу аракеттеринин натыйжасына жетишүүгө мотивациянын таасири. Өнүгүүнүн өз алдынчалуулугунун өзгөчөлүктөрү.

Мектеп окуучуларынын конкреттүү-образдуу, абстрактуу, логикалык, сынчыл, чыгармачыл ой-жүгүртүүсүнүн өнүгүүсү.

Негизги түшүнүктөр: өнүгүүнүн курактык өзгөчөлүктөрү, акселерация, ретродация. инклюзивдик окутуу, сензитивдик мезгилдер, физиология, анатомия, медицина, абстрактуу, логикалык, сынчыл, чыгармачыл ой жүгүртүү, конкреттүү-образдуу ой-жүгүртүү.

6. Педагогикалык технологиялардын негиздери жана түрлөрү. Окутуунун, тарбиялоонун технологиялары (2 саат).

«Педагогикалык технология» түшүнүгү. Педагогикалык технологиянын белгилери. Окутуу жана билим берүү технологияларынын концепциясы.

Билим берүү жана тарбиялоо технологиясынын эволюциясы. Гумандуу-инсандык технология – Ш.А. Амонашвили, Павлыш мектебинде билим берүү системасы – В.А.Сухомлинский; эмгекке тарбиялоонун модели – А.А. Католиков, «Мектеп билим берүү системасы катары» – В.А. Караковский.

Негизги түшүнүктөр: педагогикалык технологиялар, автордук мектептер, гумандуу инсандык технология, эмгекке тарбиялоо, технологиялар концепциясы.

7. Окуучулардын жетишкендиктерин баалоо (2 саат).

Баа, баа берүү, баалоо түшүнүктөрү. Баалоо системасынын өзгөчөлүктөрү. Окуучулардын жетишкендиктерин баалоо принциптери.

Баалоонун түрлөрү: диагностикалык, калыптандыруучу жана жыйынтыктоочу. Калыптандыруучу баалоонун техникалары.

Негизги түшүнүктөр: мотивация, баалоо, баа берүү, баа, диагностикалык, калыптандыруучу, жыйынтыктоочу баалоо, жыйынтыктоочу жана учурдагы көзөмөл, тестирлөө.

8. Тарбиялоо социомаданияттык жана педагогикалык процесс катары. Тарбиялоо процессинде мектеп жана үй-бүлөнүн өз ара аракеттенүүсү (2 саат).

Тарбиялоонун социалдык маңызы. Тарбиялоонун максаты. Тарбиялоонун максатынын тарыхый мүнөзү. Тарбиялоонун максатынын ар түрдүүлүгү. Тарбиялоонун максатына концепциялардын, багыттардын, ойлордун ар түрдүүлүгүнүн таасири.

Инклюзивдик тарбиялоо. Жалпы адамзаттык жана жекече, улуттук жана интернационалдык тарбиялоо.

Кыргыз Республикасында мектеп окуучуларды тарбиялоо концепциясы. Үй-бүлөнүн функциясы жана тарбиялык мүмкүнчүлүктөрү. Үй-бүлөлүк тарбиянын түрлөрү. Үй-бүлөлүк тарбиянын түзүлүшү. Үй-бүлөлүк тарбиянын стили. Үй-бүлөдөгү балдарды тарбиялоодогу методдор. Элдик педагогика.

Заманбап үй-бүлөдөгү жана үй-бүлөлүк тарбиядагы социалдык-экономикалык, демографиялык жана психологиялык көйгөйлөр. Үй-бүлөдөгү жана мектептеги баарлашуу принциптери.

Негизги түшүнүктөр: тарбиялоо жана окутуу, жалпы жана өзгөчөлүктүү, тарбиялоо процессинин кыймылдаткыч күчү, тарбиялоонун максат жана милдеттери, принциптери, кайра тарбиялоо, өзүн-өзү тарбиялоо, тарбиялоонун функциясы; үй-бүлөнүн түрлөрү, демографиялык процесстер, ата-эне тарбиялоочу катары, элдик педагогика.

СТУДЕНТТЕР ҮЧҮН ӨЗ АЛДЫНЧА ИШТЕРДИН ТЕМАТИКАСЫ

I.Дидактиканын негиздери. Дидактикалык категориялар, теориялар жана системалар

- ✓ Дидактикалык теориялар жана системалар: И.Ф. Гербарттын окуучулардын интеллектуалдык өнүгүүсү, Джон Дьюинин окуучулардын өздүк активдүүлүгү теориялары.
- ✓ Окутуунун натыйжалары. Азыркы кездеги дидактикалык концепциялар жана алардын мааниси (Л.В. Занков, Н.Н. Поспелов, Е.Н. Кабанова - Меллер, П.Я.Гальперин, Н.Ф. Талызина).

II. Окутуу методдору. Методдордун классификациясы жана системасы

- ✓ Окутууда инсандык компонент.
- ✓ Ишмердүүлүк компонент.
- ✓ Окутууда дифференциациянын ар кандай түрлөрү. Өзгөчө жөндөмдүү балдар. Мүмкүнчүлүгү чектелген балдар.
- ✓ Сынчыл, логикалык жана чыгармачыл ой-жүгүртүүнү өнүктүрүү методдору.

III. Окуучулардын жетишкендиктерин баалоо

- ✓ Окутуу процессинде кайтарым байланыштын ролу.
- ✓ Педагогикалык диагностика – инсанга багытталган окутуунун негизи.
- ✓ Мектептеги баа жана баа берүүнүн психологиялык көйгөйлөрү.
- ✓ Окуучулардын жетишкендиктерине мугалимдин көрсөтмөсүнүн таасири.
- ✓ Окутууда ийгилик шартын түзүү.
- ✓ Окуучулардын окуу-тарбия иштеринин натыйжаларын баалоону индивидуалдаштыруу жана дифференциациялоо.
- ✓ Окуучулардын жетишкендиктерин баалоо. Билим берүү процессинде калыптандыруучу баалоонун ролу.

IV. Тарбиялоо социомаданияттык жана педагогикалык процесс катары

- ✓ Тарбиялоонун максатына концепциялардын, багыттардын, ойлордун ар түрдүүлүгү.
- ✓ Инклюзивдик тарбиялоо, инклюзивдик маданият.
- ✓ Тарбиялоодо жалпы адамзаттык жана жекече, улуттук жана интернационалдык.
- ✓ КР мектеп окуучуларды тарбиялоо концепциясы.

V. Тарбиялык максаттардын биримдиги

- ✓ Бүтүн билим берүүчүлүк процессинде тарбиялоонун орду.
- ✓ Балдардын пикир алышуу жана ишмердүүлүгүн уюштуруу процесси жана тарбиялоо.
- ✓ Тарбиялоо процессинин звенолору.
- ✓ Билим беруунун тармактары, алардын инсандык, психологиялык-педагогикалык интеграциясы.
- ✓ Заманбап мектептин тарбиялоо максаты жана милдеттери.

VI. Тарбиялоо процессинде мектеп жана үй-бүлөнүн өз ара аракеттенүүсү

- ✓ Бүтүндүк педагогикалык процесстеги үй-бүлө менен мектептин өз ара аракеттенүүсү, форма жана методдордун түзүлүшү: оң тажрыйба, көйгөйлөр, карама-каршылыктар, тенденциялар, перспективалар.
- ✓ Мектеп жана үй-бүлөлүк өз ара аракеттенүүдөгү мамлекеттик жана коомдук уюмдардын координациялоосу.

VII. Тарбиялоонун принциптери, каражаттары жана методдору

- ✓ Тарбиялоонун принциптери. Алардын классификациясы.
- ✓ Тарбиялоонун каражаттары жана методдору. Тарбиялоо методдорун тандоонун жана натыйжалуу пайдалануунун педагогикалык шарттары.
- ✓ Тарбиялоо методдорунун көп түрдүүлүгү: 1) окуучулардын аң-сезимин калыптандыруу методдору. 2) ишмердүүлүктү демилгелөө жана жүрүм-турумду оңдоо методдору; 3) окуучуларды тарбиялоодо көзөмөлдөө жана өзүн-өзү көзөмөлдөө методдору; 4) өзүн-өзү тарбиялоо, рефлексия, өзүнө отчет берүү, өзүн күнөлөө, өзүн жактыруу методдору.
- ✓ Оң жүрүм-турум жана ишмердүүлүк тажрыйбасын калыптандыруу методдору, педагогикалык талаптар, көнүгүү, тапшырма, ар түрдүү ишмердүүлүктү жана сүйлөшүүнү уюштуруу.
- ✓ Тарбиялоо ыкмалары. Окуучунун мугалим жана айланадагылар менен өз ара мамилесин өзгөртүүгө багытталган ыкмалар.
- ✓ Инклюзивдик билим берүү. Окуучулардын өз ара аракеттенүү жана баарлашууну уюштуруу ыкмалары.

БӨЛҮМ БОЮНЧА СУНУШТАЛУУЧУ АДАБИЯТТАРДЫН ТИЗМЕСИ

1. Агафонова А.С. Практикум по общей педагогике. – Питер, 2003.
2. Амонашвили Ш.А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса. – М., 1990.
3. Айсмонтас Б.Б. Теория обучения: схемы и тесты. – М., 2002.
4. Апыш Б., Бабаев Д. Жоробеков Т. Педагогика. – Ош, 2002.
5. Асипова Н.А. Педагогиканын кээ бир жалпы маселелери. Окуу куралы. – Бишкек, 1999.
6. Асипова Н.А. Основы вузовской педагогики. – Бишкек, 2011.
7. Бекбоев И.Б. Ориентация на личность. Пути совершенствования обучениям воспитания школьников. – Бишкек, 2000.
8. Бекбоев И.Б. Инсанга багыттап окутуу технологиясынын теориялык жана практикалык маселелери. – Бишкек, 2003.
9. Белкин А.С. Ситуация успеха. Как её создать. – М., 1991.
10. Бордовская Н.В., Реан А.А. Педагогика. – СПб, 2008.
11. Газман О.С. Гуманизация воспитания в современных условиях. – М., 1995.
12. Давыдов В.В. Теория развивающего обучения. – М., ИНТОР, 1999.
13. Закон Кыргызской Республики «Об образовании». – М., 1996
14. Загвязинский В.И. Теория обучения: современная интерпритация. – М., 2000.
15. Калдыбаев С.К. Педагогические измерения: становления и развитие. – Бишкек, 2008.
16. Калдыбаев С.К. Тестти окуу процессинде колдонуунун теориялык жана практикалык маселелери. – Бишкек, 2003.
17. Краевский В.В. Методология педагогического исследования. – СПб, 2001.
18. Краевский В.В. Общие основы педагогики. – М., 2003.
19. Коджаспирова Г.М. Педагогика. – М., 2010.
20. Коджаспирова Г.М. Педагогика в схемах, таблицах и опорных конспектах / Учебное пособие для вузов. – М., 2006.
21. Леднев В.С. Содержание образования: сущность, структура, перспективы. – М., 1991.
22. Лихачев Б.Т. Педагогика. – М., 1993.
23. Мадеминов Г.М. Акыл эмгегинин маданияты. – Бишкек, 2012.
24. Мамбетакунов Э.М., Сияев Т.М. Педагогиканын негиздери. – Бишкек, 2008.
25. Мамбетакунов Э.М. Дидактические функции межпредметных связей в формировании у учащихся естественнонаучных понятий. – Бишкек, 2015.
26. Мамбетакунов Э.М. Психодидактиканын очерктери - Бишкек, 2014.
27. Менчинская Н.А. Проблемы обучения, воспитания и психологического развития ребенка. – М., 2003.
28. Педагогика (электронный ресурс) / Под ред. П.И. Пидкасистого. – М., 2011.
29. Подласый И.П. Педагогика. – М., 2010.
30. Педагогика: пед. теории, системы, технологии / С. А. Смирнов: Учебник. 4-е изд. испр. – М., 2003.
31. Педагогика. Учебник / Под ред. Л.П. Крившенко. – М., 2006.

32. Педагогический словарь / Под ред. В. И. Загвязинского, А.Ф. Закировой. – М., 2008.
33. Педагогический энциклопедический словарь. – М., 2002.
34. Подласый И.П. Процесс воспитания. – М., 2006.
35. Рахимова М.Р., Абдыкеримова М.А. Социалдык педагогика. – Бишкек, 2003.
36. Сластенин В. А. Педагогика. Учебник. – М., 2008.
37. Ситаров В.А. Дидактика. – М., 2002.
38. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. – М., 1998.
39. Харламов И.Ф. Педагогика. – М., 1990.
40. Чуприкова Н.И. Умственное развитие и обучение. – М., 2003.
41. Хуторской А.В. Современная дидактика: Учебник для вузов. – СПб: Питер, 2001.
42. Эсенгулова М.М. Личностно-ориентированное обучение в высшей школе (теоретические и практические вопросы). – Бишкек, 2009.
43. Якиманская И.С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе. – М., 1996.

БАШТАЛГЫЧ БИЛИМ БЕРҮҮНҮН ПЕДАГОГИКАСЫ[9]

(2 кредит: 2 курс, 4 семестр) [10]

№	Лекция	Сааттар	Практика	Сааттар
1.	Киришүү. Бөлүмдүн максаты, милдеттери, күтүлүүчү натыйжалар. Заманбап мезгилде башталгыч билим берүүнүн өзгөчөлүгү	2 саат	Сабакта коопсуз чөйрөнү уюштуруу.	2 саат
2.	Билим берүү чөйрөсүнүн коопсуздугу	2 саат	Дезаптация менен байланыштуу факторлор. Дезаптациянын натыйжасы	2 саат
3.	Мектептеги окутуунун башталышы менен байланышкан психологиялык көйгөйлөр. Адаптация. Дезадаптация	2 саат	Окутуунун методдорун тандоо жана сабактын максаттары	2 саат
4.	Башталгыч класстарда окутуу методдору	2 саат	Башталгыч мектепте салттуу жана салттуу эмес сабактар	2 саат
5.	Окутууну уюштуруу формалары. Сабактардын типтери	2 саат	Сабакта өз алдынча иш	2 саат
6.	Өз алдынча иш. Башталгыч класстын окуучулары тарабынан үй тапшырмаларды уюштуруу жана аткаруунун өзгөчөлүктөрү	2 саат	Үйдөгү өз алдынча иш	2 саат
7.	Башталгыч мектептеги кенже курактагы окуучуларды тарбиялоонун өзгөчөлүктөрү	2 саат	Тарбиялык иш-чараларды уюштуруу	2 саат
8.	Тарбиялоонун методдору жана формалары	2 саат	Тарбиялоонун методдору жана каражаттары. Кенже курактагы мектеп окуучуларынын өзгөчөлүгү	
	Бардыгы:	**16 саат**		**14 саат**

9 «Башталгыч билим берүүнүн педагогикасы» дисциплинасын тереңдетип окутуу үчүн кошумча программа. Башталгыч билим берүү тармагында адистерди даярдоого тартылган багыт үчүн сунушталат.

10 «Башталгыч билим берүү педагогикасы» бөлүмү боюнча студенттердин өз алдынча иштерине материалдар жана тапшырмалар бул курстун окуу-методикалык комплексинде (ОУК) берилген.

БӨЛҮМДҮН МАЗМУНУ

1. **Киришүү. Бөлүмдүн максаты, милдеттери, күтүлүүчү натыйжалар. Заманбап мезгилде башталгыч билим берүүнүн өзгөчөлүгү (2 саат).**

Киришүү. Бөлүмдүн максаты, милдеттери, күтүлүүчү натыйжалар. Туруктуу өнүгүү шартында билим берүү. Башталгыч мектеп – баланын жашоосунун жаңы баскычы.

Башталгыч билим берүү кийинки билим берүүнүн негизи катары. Айлана-чөйрө, социалдык жана инсан аралык мамилелер, нравалык-этикалык нормалар жөнүндө түшүнүктөрдүн аңдап-түшүнгөн системасын калыптандыруу.

Негизги түшүнүктөр: башталгыч мектеп, калыптандыруу, социалдык жана инсан аралык мамилелер, курчаган чөйрө.

2. **Билим берүү чөйрөсүнүн коопсуздугу (2 саат).**

Билим берүү уюмдарында коопсуздукту камсыз кылуу. Иштин негизги багыттары.

Тобокел факторлору. Тобокелдин мектептик факторлору. Мектептеги зордук-зомбулук. Психологиялык коопсуздук.

Негизги түшүнүктөр: билим берүү чөйрөсү, коопсуздук, тобокел факторлору, психологиялык коопсуздук.

3. **Мектептеги окутуунун башталышы менен байланышкан психологиялык көйгөйлөр. Адаптация. Дезадаптация (2 саат).**

Социалдык-психологиялык адаптация. Социалдык-психологиялык адаптациянын негизги көрсөткүчтөрү. Физиологиялык адаптация. Дезадаптация.

Негизги түшүнүктөр: адаптация, дезадаптация, факторлор, натыйжа, себептер, көрсөткүчтөр.

4. **Башталгыч класстарда окутуу методдору (2 саат).**

Методдордун классификациясы: оозеки сүйлөө методдору, китеп менен иштөө, окутуунун көрсөтмөлүү, практикалык методдору, өз алдынча иш.

Башталгыч класстарда окутуу методдорун тандоо. Сабактын максаттарына жараша окутуунун методдорун тандоонун өз ара байланышы.

Негизги түшүнүктөр: окутуу методдору, окутуунун методдорунун классификациясы, окутуунун көрсөтмөлүү жана оозеки методдору.

5. **Окутууну уюштуруунун формасы. Сабактардын типтери (2 саат).**

Окутууну уюштурунун формалары. Сабактардын типтери жана түзүлүшү. Сабакка даярдануу.

Башталгыч мектепте интеграцияланган сабактар. Салттуу сабактар.

Негизги түшүнүктөр: окутуу формасы, сабактардын типтери, сабактын түзүлүшү, интеграцияланган сабактар, салттуу эмес сабактар.

6. **Өз алдынча иш. Башталгыч класстын окуучулары тарабынан үй тапшырмаларын аткаруунун жана уюштуруунун өзгөчөлүктөрү (2 саат).**

Өз алдынча иш окуу ишмердүүлүгү катары. Өз алдынча иштердин түрү жана аларды уюштуруунун методдору.

Үй тапшырмалары. Үй тапшырмалардын түрү. Үй тапшырманы текшерүү.

Негизги түшүнүктөр: өз алдынча иш, өз алдынча иштердин түрлөрү, уюштуруу, үй тапшырмалары.

7. Башталгыч мектептеги кенже курактагы окуучуларды тарбиялоонун өзгөчөлүктөрү. (2 саат).

Башталгыч мектепте тарбиялык иштерди уюштуруу көйгөйлөрү. Кенже курактагы мектеп окуучуларынын өзгөчөлүктөрү.

Башталгыч мектепте тарбиялоонун жаңы багыттары. Башталгыч билим берүүдөгү психологиялык шарттар.

Негизги түшүнүктөр: тарбиялык иш, багыттар, уюштуруу формалары, психологиялык шарттар.

8. Тарбиялоонун методдору жана формалары (2 саат).

Тарбиялоонун методдору. Кенже курактагы мектеп окуучуларын демилгелөө жана жазалоонун түрлөрү жана формалары.

Кенже курактагы мектеп окуучуларын тарбиялоодо демилгелөөнүн негизги чендери. Мектепте жана үй-бүлөдө жазалоо.

Негизги түшүнүктөр: тарбиялоо методдору, демилгелөө, жазалоо, түрлөрү, каражаттар.

СТУДЕНТТЕР ҮЧҮН ӨЗ АЛДЫНЧА ИШТЕРДИН ТЕМАТИКАСЫ

I. Башталгыч мектепте билим берүүнү жана окутууну уюштуруу маселелери

- ✓ Башталгыч мектепте билим берүүнүн мазмуну.
- ✓ Башталгыч мектеп инсанды калыптандыруунун негизи катары.
- ✓ Башталгыч билим берүүнүн өнүгүү тарыхы.
- ✓ Болочок башталгыч класстардын мугалимдерин даярдоо боюнча окуу программаларынын мазмуну.
- ✓ Билим берүүнүн башталгыч деңгээлинде окуучуларды даярдоонун өзгөчөлүктөрү. Мектепке даярдыгы. Өнүгүү диагностикасы.
- ✓ Бир калыпта эмес өнүгүү. Жекече өзгөчөлүктөрүн эске алуу.
- ✓ Гендердик айырмачылыктар. Балдарды жана кыздарды окутуунун жана тарбиялоонун өзгөчөлүктөрү.
- ✓ Билим берүү уюмдарындагы коопсуздук. Маалымат коопсуздугу. Маалыматтык технологиялардын өнүгүүсү менен глобалдашуу процесстеринин ортосундагы өз ара байланышы.
- ✓ Билим берүү уюмдарындагы коопсуздук. Экологиялык жана психологиялык коопсуздук. Кенже курактагы окуучулардын психологиялык көйгөйлөрү боюнча суроолорду киргизүү.
- ✓ Кенже курактагы окуучу үчүн коопсуз чөйрөнү уюштурууда мугалимдин ролу.
- ✓ Адаптация жана дезадаптация процесстери жана баланын жаш өзгөчөлүктөрү. Жаш окуучулардын адаптациясына жана дезадаптациясына мугалимдин таасири.
- ✓ Жеке жардамды жана мүмкүн болгон чечимдерди талап кылган көйгөйлөр.

II. Башталгыч мектепте окуу процесси

- ✓ Кенже курактагы мектеп окуучусу окутуу процессинин субъектиси катары.
- ✓ Окутуу методдорун тандоодо мугалимдердин ишмердүүлүгүнүн мүнөзү. Окутуунун методдору. Ю.К. Бабанскийдин окутуу ыкмаларын оптималдуу тандоого коюлган негизги талаптары.
- ✓ П.Я. Гальпериндин психикалык аракеттердин акырындык менен калыптануу теориясы.
- ✓ Кенже курактагы окуучулардын билимди өздөштүрүү өзгөчөлүктөрү. Окутууда кенже курактагы окуучунун негизги ишмердүүлүгүнө таянуу.
- ✓ Окутуунун методдорун тандоого тарбия иштеринин максатынын жана мазмунунун таасири.
- ✓ Башталгыч мектеп практикасында кеңири таралган окутуу методдору.
- ✓ Инсанга багытталган билим берүү шартындагы сабак. Сабакты жекече мамиленин позициясынан талдоо.
- ✓ Мектепте окутуунун баштапкы уюштуруу формасында окутуунун көмөкчү формаларын пайдалануусун шарттаган негизги себептер. Окуучулардын үйдөгү өз алдынча иштөөсү окутуунун көмөкчү формаларынын бири катары. Үй тапшырмасынын дидактикалык функциялары.
- ✓ Өз алдынча иштөө үчүн тапшырмалардын түрлөрү.
- ✓ Окуучулар үчүн үй тапшырмаларын уюштуруу боюнча негизги сунуштамалар.
- ✓ Кээ бир окуучулардын жетишпестигин алдын алуу жана жоюу боюнча мугалимдин ишинин формалары жана методдору.

III. Башталгыч мектептеги тарбиялоо процесси

- ✓ Кенже курактагы окуучулардын жүрүм-турумуна карата моралдык сезимдерди, түшүнүктөрдү жана мотивдерди калыптандыруу процессинин өзгөчөлүктөрү.
- ✓ Кенже курактагы мектеп окуучуларынын көп маданияттуу жана этномаданий өнүгүүсү жана анын өзгөчөлүктөрү.
- ✓ Класстан тышкаркы иштерди уюштуруунун негизги формалары.
- ✓ Класс жетекчинин функциялары жана ишмердүүлүгүнүн негизги багыттары.
- ✓ Инсандык мамиле педагогикалык илимдин эң маанилүү принциби катары. Жекече иш. Жекече иштин принциптери.
- ✓ Аксиологиялык талдоонун контекстинде педагогикалык процессте зордук-зомбулуктун жана мажбурлоонун методдору.
- ✓ Тарбиялоонун маңызы жана анын билим берүү процессинин бүтүндүк түзүлүшүндөгү орду.
- ✓ Тарбиялоодогу өз ара аракеттенүүнүн инсанга багытталган модели кызматташтык педагогиканын негизи катары.

БӨЛҮМ БОЮНЧА СУНУШТАЛУУЧУ АДАБИЯТТАРДЫН ТИЗМЕСИ

1. Асипова Н.А. Социалдык тарбия. - Бишкек, 2004.
2. Бархаев Б.П. Педагогическая психология. Учебное пособие. - СПб.: Питер, 2009.
3. Безруких М.М. Трудности обучения в начальной школе. - М.: Эксмо,2009.
4. Борытко Н.М. Педагогика: учеб. пособие для студ. высш. Учеб. заведений. – М., 2007.
5. Гриценко Л. И..Теория и методика воспитания: личностно-социальный подход. – М., 2005.
6. Дьяченко В.К. Сотрудничество в обучении. – М.: Просвещение, 1991.
7. Дьяченко В.К. Коллективная и групповая форма работы // Начальная школа 1998, №1.
8. Индивидуальные варианты развития младших школьников. /Под ред. Занкова Л.В., Зверьевой М.В. – М.: 1999.
9. Кравцова Е.Е. Психологические проблемы готовности детей к обучению в школе. – М.,1991.
10. Методика воспитательной работы: учебное пособие/В.А. Сластенин, М.: Издательский центр «Академия», 2006.
11. Подласый И.П. Педагогика начальной школы: учебник для студентов. - М.: Владос, 2008.
12. Ситаров В.А., Маралов В.Г. Педагогика и психология ненасилия в образовательном процессе: Учеб пос. для студ. высш. пед. учеб. заведений/ Под ред. В.А. Сластенина. – М., 2000. – 216 с.
13. Якиманская И. С. Личностно-ориентированное развивающее обучение. – М.: 1995.

БӨЛҮМ: МЕКТЕПТЕ ТАРБИЯЛОО ЖАНА ОКУТУУНУН ТЕОРИЯСЫ

(2 кредит: 1 курс, 1 семестр)[11]

№	Лекция	Сааттар	Практика	Сааттар
1.	Киришүү. «Мектепте тарбиялоонун жана окутуунун теориясы» бөлүмүнүн максаты, милдеттери жана күтүлүүчү натыйжалар	2 саат	Тарбиялоо социомаданияттык жана педагогикалык процесс катары	2 саат
2.	Тарбиялоо социомаданияттык жана педагогикалык процесс катары	2 саат	Тарбиялоо процессинде мектеп жана үй-бүлөнүн өз ара аракеттенүүсү	2 саат
3.	Тарбиялоо процессинде мектеп жана үй-бүлөнүн өз ара аракеттенүүсү	2 саат	Тарбиялоо методдорунун көп түрдүүлүгү	2 саат
4.	Тарбиялоо методдорунун көп түрдүүлүгү	2 саат	Дидактиканын негиздери. Дидактикалык категориялар, теориялар жана системалар	2 саат
5.	Дидактиканын негиздери. Дидактикалык категориялар, теориялар жана системалар	2 саат	Педагогиканын негизги категориялары: тарбиялоо, өнүгүү, окутуу, билим берүү, калыптандыруу	2 саат
6.	Педагогиканын негизги категориялары: тарбиялоо, өнүгүү, окутуу, билим берүү, калыптандыруу	2 саат	Педагогикалык технологиялардын негиздери жана түрлөрү. Окутуунун, тарбиялоонун технологиялары	2 саат
7.	Педагогикалык технологиялардын негиздери жана түрлөрү. Окутуунун, тарбиялоонун технологиялары	2 саат	Педагогикалык теориялар (бихевиоризм, конструктивизм, когнитивизм)	2 саат
8.	Педагогикалык теориялар (бихевиоризм, конструктивизм, когнитивизм)	2 саат		
	Бардыгы:	**16 саат**		**14 саат**

11 «Мектепте тарбиялоонун жана окутуунун теориясы» бөлүмү боюнча студенттердин өз алдынча иштерине материалдар жана тапшырмалар бул курстун окуу-методикалык комплексинде (ОУК) берилген.

БӨЛҮМДҮН МАЗМУНУ

1. Киришүү. «Мектепте тарбиялоонун жана окутуунун теориясы» бөлүмүнүн максаты, милдеттери жана күтүлүүчү натыйжалары (2 саат).

Киришүү. «Мектепте тарбиялоонун жана окутуунун теориясы» бөлүмүнүн максаты, милдеттери, күтүлүүчү натыйжалар. Педагогика илиминин изилдөө предмети, милдети, объектиси, субъектиси. Педагогикалык теория, системалар, технологиялар жөнүндө түшүнүк.

Педагогикалык илим гуманитардык, антропологиялык билимдин тармагы. Педагогика илиминин пайда болушунун социалдык-экономикалык өбөлгөлөрү. Педагогика илиминин өнүгүүсү, адам жөнүндө илимдердин системасында педагогиканын орду, анын башка илимдер менен байланышы жана мааниси.

Негизги түшүнүктөр: педагогика, педагогикалык илиминин функциясы: теориялык, практикалык, божомолдоо, философия, антропология, анатомия, физиология, психология, медицина, искусство, педагогикалык теория, системалар, технологиялар.

2. Тарбиялоо социомаданияттык жана педагогикалык процесс катары (2 саат).

Тарбиялоонун социалдык маңызы. Тарбиялоонун максаты. Тарбиялоонун максатынын тарыхый мүнөзү. Тарбиялоонун максатынын ар түрдүүлүгү. Тарбиялоонун максатына концепциялардын, багыттардын, ойлордун ар түрдүүлүгүнүн таасири.

Инклюзивдик тарбиялоо. Жалпы адамзаттык жана жекече, улуттук жана интернационалдык тарбиялоо.

Негизги түшүнүктөр: тарбиялоо жана окутуу, жалпы жана өзгөчөлүктүү, тарбиялоо процессинин кыймылдаткыч күчү, тарбиялоонун максат жана милдеттери, принциптери, кайра тарбиялоо, өзүн-өзү тарбиялоо.

3. Тарбиялоо процессинде мектеп жана үй-бүлөнүн өз ара аракеттенүүсү (2 саат).

Кыргыз Республикасында мектеп окуучуларды тарбиялоо концепциясы. Үй-бүлөнүн функциясы жана тарбиялык мүмкүнчүлүктөрү. Үй-бүлөлүк тарбиянын түрлөрү. Үй-бүлөлүк тарбиянын түзүлүшү. Үй-бүлөлүк тарбиянын стили. Үй-бүлөдөгү балдарды тарбиялоодогу методдор. Элдик педагогика.

Заманбап үй-бүлөдөгү жана үй-бүлөлүк тарбиядагы социалдык-экономикалык, демографиялык жана психологиялык көйгөйлөр. Үй-бүлөдөгү жана мектептеги баарлашуу принциптери.

Негизги түшүнүктөр: тарбиялоонун функциясы; үй-бүлөнүн түрлөрү, демографиялык процесстер, ата-эне тарбиялоочу катары, элдик педагогика.

4. Тарбиялоо методдорунун көп түрдүүлүгү (2 саат).

Тарбиялоо методдорунун көп түрдүүлүгү: 1) окуучулардын аң-сезимин калыптандыруу методдору. 2) ишмердүүлүктү демилгелөө жана жүрүм-турумду оңдоо методдору; 3) окуучуларды тарбиялоодо көзөмөлдөө жана өзүн-өзү көзөмөлдөө методдору; 4) өзүн-өзү тарбиялоо, рефлексия, өзүнө отчет берүү, өзүн күнөлөө, өзүн жактыруу методдору.

Негизги түшүнүктөр: окуучулардын аң-сезими, ишмердүүлүктү демилгелөө ишмердүүлүктү демилгелөө жана жүрүм-турумду оңдоо методдору; окуучуларды тарбиялоодо көзөмөлдөө жана өзүн-өзү көзөмөлдөө методдору; өзүн-өзү тарбиялоо, рефлексия, өзүнө отчет берүү, өзүн күнөлөө, өзүн жактыруу методдору.

5. Дидактиканын негиздери. Дидактикалык категориялар, теориялар жана системалар. Педагогикалык технологиялары (2 саат).

Илим катары дидактика жөнүндө түшүнүктүн өнүгүүсү. Дидактиканын негизги категориялары. Дидактикалык теориялар, системалар жөнүндө жалпы түшүнүктөр. Дидактикалык теориялар жана системалар жөнүндө түшүнүк.

Окутуунун методдору жөнүндө түшүнүк. Окутуунун методдорунун эволюциясы. Окутуунун методдорунун функциялары. Окутуунун методдорунун көп түрдүүлүгү, классификациясы.

«Педагогикалык технология» түшүнүгү. Негизги окуп-үйрөнүү теориялары. Окутуу теориясына Ж. Пиаженин концепциясынын, Ш.А. Амонашвилинин гумандуу педагогика технологиясынын, Дж. Кэроллдун билимдерди толук өздөштүрүү технологиясынын, Б.Блумдун ой жүгүртүү ишмердүүлүгүнүн таксономиясынын салымы.

Негизги түшүнүктөр: дидактика, дидактиканын категориялары, окутуунун дидактикалык теориялары, окутуу процессинин көп ченемдүүлүгү, бихевиоризм, когнитивизм, конструктивизм, дидактикалык концепциялар, метод, ыкма, методдордун классификациясы, жеке өзгөчөлүктөр, педагогикалык диагностика, инсанга багытталган окутуу, окутуунун дифференциациясы, инклюзивдик маданият, педагогикалык технологиялар, өнүктүрүүчү окутуу, түшүндүрүүчү-иллюстративдик окутуу; проблемалык окутуу; программалык окутуу; компьютердик окутуу, автордук мектептер, таксономия, иерархия.

6. Педагогиканын негизги категориялары: тарбиялоо, өнүгүү, окутуу, билим берүү, калыптандыруу (2 саат).

Тарбиялоо, өзүн-өзү тарбиялоо, кайра тарбиялоо. К.Д. Ушинский өзүн-өзү тарбиялоо жөнүндө. Өзүн-өзү тарбиялоонун түзүлүшү, уюштуруу формалары, усулдары. Тарбиялоо жана өзүн-өзү тарбиялоонун байланышы. Өзүн-өзү тарбиялоонун тышкы булактары.

Өнүгүү, эрте жашта өнүктүрүүнүн мааниси (изилдөөлөрдүн жыйынтыгы: Д. Хекман, Масару Ибука ж.б.) өнүгүүнүн тармактары, мектепке чейинки өнүгүүнүн стандарттары, инфантилизм, акселерация процесстери, Л.С. Выготский «Жакынкы өнүгүү зонасы» теориясы, студенттик куррактагы өнүгүүнүн өзгөчөлүктөрү (А.Г. Асмолов, Б.Г. Ананьев, И.С.Кондун изилдөөлөрү).

Окутуу, окутуунун негиздери: билим, билгичтик, көндүм, компетенциялар. Метакөндүмдөр (жумшак көндүмдөр), метакомпетенциялар. Билим берүү, өз алдынча билим алуу. Практикага багытталган билим берүү. Калыптандыруу.

Негизги түшүнүктөр: тарбиялоо, өнүгүү, эрте өнүктүрүү, стандарттар, валидация, «Жакынкы өнүгүү зонасы», инфантилизм, акселерация, студенттик курактын «оптимумдары», окутуу, билим берүү, билим, билгичтик, көндүм, компетенция, парадигма, билим берүүнүн деңгээлдери, рейтинг, калыптандыруу, метакөндүмдөр (жумшак көндүмдөр), метакомпетенциялар.

7. Педагогикалык технологиялардын негиздери жана түрлөрү. Окутуунун, тарбиялоонун технологиялары (2 саат).

«Педагогикалык технология» түшүнүгү. Педагогикалык технологиянын белгилери. Окутуу жана билим берүү технологияларынын концепциясы.

Билим берүү жана тарбиялоо технологиясынын эволюциясы. Гумандуу-инсандык технология – Ш.А. Амонашвили, Павлыш мектебинде билим берүү системасы – В.А.Сухомлинский; эмгекке тарбиялоонун модели – А.А. Католиков, «Мектеп билим берүү системасы катары» – В.А. Караковский.

Негизги түшүнүктөр: педагогикалык технологиялар, автордук мектептер, гумандуу инсандык технология, эмгекке тарбиялоо, технологиялар концепциясы.

8. Педагогикалык теориялар (бихевиоризм, конструктивизм, когнитивизм) (2 саат).

Бихевиоризм теориясы. Маселенин пайда болуу тарыхынан. Бихевиоризмдин негиздөөчүсү америкалык окумуштуу Д.Уотсон. Жүрүм-турум стимулдарга жооптордун жыйындысы катары. Бекемдөө, таасирленүү закону жана шарттоонун түрлөрү. Торндайктын таасирленүү закону. Адамдын жүрүм-туруму.

Конструктивизм теориясы. Конструктивизм педагогикалык философия катары. Жан Пиаже боюнча конструктивизм теориясы. Окуу процессинде колдонулуучу конструктивизмдин негизги принциптери. Конструктивист-мугалимдин педагогикалык ишмердүүлүгүнүн өзгөчөлүктөрү.

Когнитивизм теориясы. Когнитивизм билим жана таанып-билүү, адамдардын ишмердүүлүк процессинде дүйнөнү кабылдоо жөнүндө илими катары. Маселенин тарыхынан: Л. Леви-Брюль, Ж. Пиаже, Маргарет Мид. Когнитивдик карта. Альберт Бандуранын социалдык когнитивизми, «байкоо жүргүзүү аркылуу окутуу» (observational learning).

Негизги түшүнүктөр: бихевиоризм, конструктивизм, конструктивист, когнитивизм, билим, таанып-билүү, кабылдоо, когнитивдик карта, социалдык когнитивизм.

СТУДЕНТТЕР ҮЧҮН ӨЗ АЛДЫНЧА ИШТЕРДИН ТЕМАТИКАСЫ

I. Дидактиканын негиздери. Дидактикалык категориялар, теориялар жана системалар

- ✓ Дидактикалык теориялар жана системалар: И.Ф. Гербарттын окуучулардын интеллектуалдык өнүгүүсү, Джон Дьюинин окуучулардын өздүк активдүүлүгү теориялары.
- ✓ Окутуунун натыйжалары. Азыркы кездеги дидактикалык концепциялар жана алардын мааниси (Л.В. Занков, Н.Н. Поспелов, Е.Н. Кабанова-Меллер, П.Я. Гальперин, Н.Ф. Талызина).

II. Окутуу методдору. Методдордун классификациясы жана системасы

- ✓ Окутууда инсандык компонент.
- ✓ Ишмердүүлүк компонент.
- ✓ Окутууда дифференциациянын ар кандай түрлөрү. Өзгөчө жөндөмдүү балдар. Мүмкүнчүлүгү чектелген балдар.
- ✓ Сынчыл, логикалык жана чыгармачыл ой жүгүртүүнү өнүктүрүү методдору.

III. Окуучулардын жетишкендиктерин баалоо

- ✓ Окутуу процессинде кайтарым байланыштын ролу.
- ✓ Педагогикалык диагностика – инсанга багытталган окутуунун негизи.
- ✓ Мектептеги баа жана баа берүүнүн психологиялык көйгөйлөрү.
- ✓ Окуучулардын жетишкендиктерине мугалимдин көрсөтмөсүнүн таасири.
- ✓ Окутууда ийгилик шартын түзүү.
- ✓ Окуучулардын окуу-тарбия иштеринин натыйжаларын баалоону индивидуалдаштыруу жана дифференциациялоо.
- ✓ Окуучулардын жетишкендиктерин баалоо. Билим берүү процессинде калыптандыруучу баалоонун ролу.

IV. Тарбиялоо социомаданияттык жана педагогикалык процесс катары

- ✓ Тарбиялоонун максатына концепциялардын, багыттардын, ойлордун ар түрдүүлүгү.
- ✓ Инклюзивдик тарбиялоо, инклюзивдик маданият.
- ✓ Тарбиялоодо жалпы адамзаттык жана жекече, улуттук жана интернационалдык.
- ✓ КР мектеп окуучуларды тарбиялоо концепциясы.

V. Тарбиялык максаттардын биримдиги

- ✓ Бүтүн билим берүүчүлүк процессинде тарбиялоонун орду.
- ✓ Балдардын пикир алышуу жана ишмердүүлүгүн уюштуруу процесси жана тарбиялоо.
- ✓ Тарбиялоо процессинин звенолору.
- ✓ Билим беруунун тармактары, алардын инсандык, психологиялык-педагогикалык интеграциясы.
- ✓ Заманбап мектептин тарбиялоо максаты жана милдеттери.

VI. Тарбиялоо процессинде мектеп жана үй-бүлөнүн өз ара аракеттенүүсү

- ✓ Бүтүндүк педагогикалык процесстеги үй-бүлө менен мектептин өз ара аракеттенүүсү, форма жана методдордун түзүлүшү: оң тажрыйба, көйгөйлөр, карама-карышылыктар, тенденциялар, перспективалар.
- ✓ Мектеп жана үй-бүлөлүк өз ара аракеттенүүдөгү мамлекеттик жана коомдук уюмдардын координациялоосу.

VII. Тарбиялоонун принциптери, каражаттары жана методдору

- ✓ Тарбиялоонун принциптери. Алардын классификациясы.
- ✓ Тарбиялоонун каражаттары жана методдору. Тарбиялоо методдорун тандоонун жана натыйжалуу пайдалануунун педагогикалык шарттары.
- ✓ Тарбиялоо методдорунун көп түрдүүлүгү: 1) окуучулардын аң-сезимин калыптандыруу методдору. 2) ишмердүүлүктү демилгелөө жана жүрүм-турумду оңдоо методдору; 3) окуучуларды тарбиялоодо көзөмөлдөө жана өзүн-өзү көзөмөлдөө методдору; 4) өзүн-өзү тарбиялоо, рефлексия, өзүнө отчет берүү, өзүн күнөлөө, өзүн жактыруу методдору.
- ✓ Оң жүрүм-турум жана ишмердүүлүк тажрыйбасын калыптандыруу методдору, педагогикалык талаптар, көнүгүү, тапшырма, ар түрдүү ишмердүүлүктү жана сүйлөшүүнү уюштуруу.
- ✓ Тарбиялоо ыкмалары. Окуучунун мугалим жана айланадагылар менен өз ара мамилесин өзгөртүүгө багытталган ыкмалар.
- ✓ Инклюзивдик билим берүү. Окуучулардын өз ара аракеттенүү жана баарлашууну уюштуруу ыкмалары.

БӨЛҮМ БОЮНЧА СУНУШТАЛУУЧУ АДАБИЯТТАРДЫН ТИЗМЕСИ

1. Агафонова А.С. Практикум по общей педагогике. - Питер.,2003.
2. Амонашвили Ш.А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса. - М., 1990.
3. Айсмонтас Б.Б. Теория обучения: схемы и тесты. М.,2002.
4. Апыш Б., Бабаев Д. Жоробеков Т. Педагогика. - Ош, 2002.
5. Асипова Н.А. Педагогиканын кээ бир жалпы маселелери. Окуу куралы. - Бишкек, 1999.
6. Асипова Н.А. Основы вузовской педагогики. - Бишкек, 2011.
7. Бекбоев И.Б. Ориентация на личность. Пути совершенствования обученияи воспитания школьников. - Бишкек, 2000.
8. Бекбоев И.Б. Инсанга багыттап окутуу технологиясынын теориялык жана практикалык маселелери. - Бишкек, 2003.
9. Белкин А.С. Ситуация успеха. Как её создать. - М., 1991.
10. Бордовская Н.В., Реан А.А. Педагогика, Спб., 2008.
11. Газман О.С. Гуманизация воспитания в современных условиях. М., 1995.
12. Давыдов В.В. Теория развивающего обучения. - М., ИНТОР, 1999.
13. Закон Кыргызской Республики «Об образовании». - М., 1996
14. Загвязинский В.И. Теория обучения: современная интерпритация. - М., 2000.
15. Калдыбаев С.К. Педагогические измерения: становления и развитие. - Бишкек, 2008.
16. Калдыбаев С.К. Тестти окуу процессинде колдонуунун теориялык жана практикалык маселелери. - Бишкек, 2003.
17. Краевский В.В. Методология педагогического исследования. - СПб.,2001.
18. Краевский В.В. Общие основы педагогики. М.,2003.
19. Коджаспирова Г.М. Педагогика. – М., 2010.
20. Коджаспирова Г.М. Педагогика в схемах, таблицах и опорных конспектах. Учебное пособие для вузов. М., 2006.
21. Леднев В.С. Содержание образования: сущность, структура, перспективы.- М., 1991.
22. Лихачев Б.Т. Педагогика. - М.,1993.
23. Мадеминов Г.М. Акыл эмгегинин маданияты. - Бишкек, 2012.
24. Мамбетакунов Э.М., Сияев Т.М. «Педагогиканын негиздери». - Б., 2008.
25. Мамбетакунов Э.М. Дидактические функции межпредметных связей в формировании у учащихся естественнонаучных понятий. - Бишкек, 2015.
26. Мамбетакунов Э.М. Психодидактиканын очерктери - Бишкек, 2014.
27. Менчинская Н.А. Проблемы обучения, воспитания и психологического развития ребенка. - М.,2003.
28. Педагогика (электронный ресурс) / Под ред. П.И. Пидкасистого. - М., 2011.
29. Подласый И.П. Педагогика. М., 2010.
30. Педагогика: пед. теории, системы, технологии. / С. А. Смирнов: Учебник. 4-е изд. испр. - М., 2003.
31. Педагогика. Учебник /Под ред. Л.П. Крившенко. М., 2006.
32. Педагогический словарь / Под ред. В. И. Загвязинского, А.Ф.Закировой. - М., 2008.

33. Педагогический энциклопедический словарь. - М., 2002.
34. Подласый И.П. Процесс воспитания. - М., 2006.
35. Рахимова М.Р., Абдыкеримова М.А. Социалдык педагогика. - Бишкек, 2003.
36. Сластенин В. А. Педагогика. Учебник. - М., 2008.
37. Ситаров В.А. Дидактика. М., 2002.
38. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. - М., 1998.
39. Харламов И.Ф. Педагогика. - М., 1990.
40. Чуприкова Н.И. Умственное развитие и обучение. – М.,2003.
41. Хуторской А.В. Современная дидактика: Учебник для вузов. - СПб: Питер, 2001.
42. Эсенгулова М.М. Личностно-ориентированное обучение в высшей школе (теоретические и практические вопросы). - Бишкек, 2009.
43. Якиманская И.С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе. -М., 1996.